

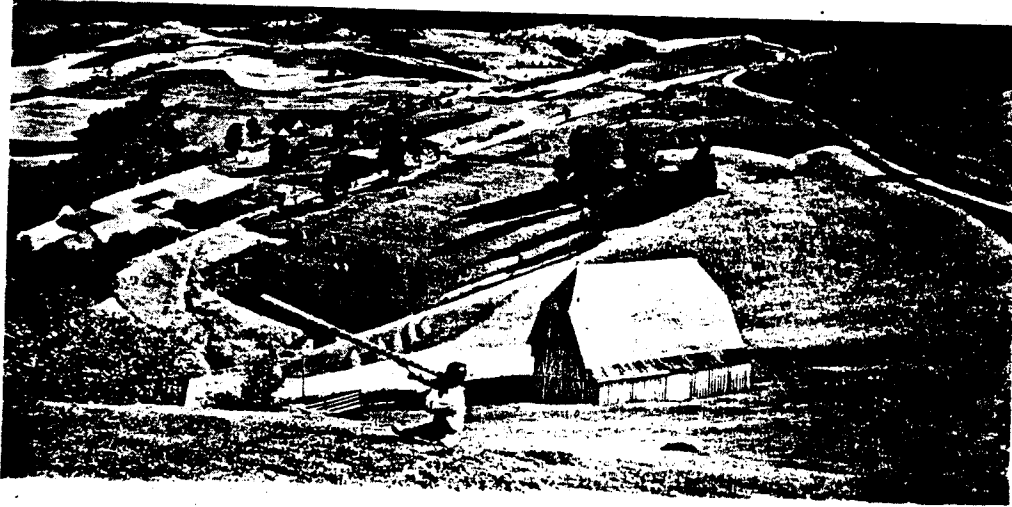
Cuprinsul.

<u>LECTIA I</u>	1
Așezarea R. S. România pe glob.....	1
Întrebări.....	4
Teme pentru ora de aplicație	5
Tara mea, poezie	7
Lungimea frontierelor R. S. România.....	8
Teme acasă.....	9
<u>LECTIA II</u>	11
Relieful R. S. România	11
Întrebări	14
Teme pentru ora de aplicație	15
Lectură	18
Rugăciune pentru aviatorii căzuți, poezie.....	19
Teme acasă	20
<u>LECTIA III</u>	21
Apele R. S. România	21
Întrebări	23
Teme pentru ora de aplicație	25
Lectură	28
Lacul, poezie	30
Principalele cursuri de apă din R. S. România.....	31
Principalele lacuri din R. S. România	32
Teme acasă	33

<u>LECTIA IV</u>	35
Clima R. S. România	35
Întrebări	38
Teme pentru ora de aplicație.....	39
Lectură.....	40
Primăvară rurală, poezie.....	42
Miezul iernei, poezie	43
Teme acasă	44
<u>LECTIA V</u>	45
Populația R. S. România	45
Întrebări	51
Teme pentru ora de aplicație	52
Lectură	54
Doina, poezie	56
Populația R. S. România pe medii, 1930 - 1962.....	58
Densitatea populației R. S. România pe regiuni.....	59
Populația R. S. România după naționalitate.....	60
Populația R. S. România după limba maternă	61
Teme acasă	62
<u>LECTIA VI</u>	63
Săte și orașe în R. S. România	63
Întrebări.....	67
Teme pentru ora de aplicație	68
Lectură	70
În satu-n care m-am născut, poezie	
Gruparea orașelor și comunelor după numărul populației la 1 iulie, 1962	
Orașele din R. S. România cu peste 20.000 locuitori la 1 iulie, 1962	
Teme acasă	76
<u>LECTIA VII</u>	77
Bogățiile R. S. România (I).....	77
Întrebări.....	82
Teme pentru ora de aplicație	83
Lectură	85
Semănătorii, poezie	89
Dinamica producției agricole în R. S. România.....	90
Suprafața totală a R. S. România după modul de folosință	91
Dotarea anuală a agriculturii R. S. România cu tractoare și mașini agricole principale.....	92
Teme acasă	93

<u>LECTIA VIII.</u>	95
Bogățiile R. S. România (II).....	95
↑ Întrebări	98
Teme pentru ora de aplicație	99
Lectură	101
Miorița, poezie	103
Boul și vițelul, poezie	105
Numărul animalelor din R. S. România.....	107
Producția agricolă animală în R. S. România	108
Teme acasă.....	109
<u>LECTIA IX.</u>	111
Bogățiile R. S. România (III)	111
↑ Întrebări	116
Teme pentru ora de aplicație	117
Lectură	119
A plecat Moțul la țară, poezie	121
Producția principalelor produse industriale din R. S. România	122
Producția principalelor produse industriale plănuțită pe perioada 1965 - 1970	123
Teme acasă	125
<u>LECTIA X.</u>	127
Industria și Comerțul R. S. România	127
↑ Întrebări	131
Teme pentru ora de aplicație	132
Lectură	134
Extinderea și modernizarea rețelei comerciale în Capitală	136
Acord economic între Statele Unite și R. S. România	138
Ion, poezie de Aron Cotruș.....	141
Numărul satelor electrificate, pe regiuni în R. S. România	143
Exportul principalelor mărfuri din R. S. România...	144
Importul principalelor mărfuri în R. S. România....	145
Producția de energie electrică în R. S. România....	146
Teme acasă	147

<u>LECTIA XI</u>	149
Căile de comunicații în R. S. România.....	149
Întrebări	153
Teme pentru ora de aplicație	154
Lectură	156
Hora Unirii, poezie	160
Activitatea întreprinderilor de transport auto	162
Lungimea liniilor de cale ferată în R. S. România..	163
Lungimea drumurilor din R. S. România	164
Numărul unităților de poștă, telegraf și telefon din R. S. România	165
Activitatea poștei și telecomunicațiilor în R. S. România	166
Teme acasă	167
 <u>LECTIA XII</u>	 169
Turismul în R. S. România	169
Întrebări	171
Teme pentru ora de aplicație	172
Lectură	174
Bucovina, poezie.....	176
Impărțirea administrativă a României din punct de vedere istoric.....	178
Impărțirea administrativă a R. S. România, conform Constituției din 1952	179
Teme acasă	180

I. Așezarea Republicii Socialiste România

1. Așezarea Republicii Socialiste România pe glob. Dacă privim un glob pământesc, observăm că R. S. România se află în mijlocul zonei temperate de Nord, fiind tăiată de paralela 45. Această paralelă trece prin Boston și prin regiunea Marilor Lacuri din Statele Unite. Față de meridianul din Greenwich, România este așezată la Est; meridianul 25° trece cam prin mijlocul R. S. România.

Fiind așezată în mijlocul emisferei de Nord, România stă departe de căldurile ecuatoriale sau de frigul aspru al regiunilor polare. România se bucură de o climă continentală temperată.

Lecția I

2. Așezarea R. S. România în Europa. În legătură cu așezarea R. S. România în Europa, putem face mai multe observații și anume: R. S. România este așezată aproape în mijlocul continentului european. Dacă măsurăm pe hartă distanța de la Oceanul Atlantic la munții Urali, vedem că jumătatea acestei distanțe cade tocmai în R. S. România.

3. Suprafața R. S. România. R. S. România are astăzi o suprafață de peste 237.000 Km² (peste 91,500 mile pătrate). Comparată cu celelalte țări din Europa, R. S. România ocupă locul al 12-lea, fiind socotită ca o țară de mărime mijlocie, alături de Iugoslavia, Regatul Unit al Mării Britanii și Italia. Comparată cu Statele Unite, România ar fi cam cât statul Oregon.

4. Hotarele R. S. România. R. S. România se află situată între: Rusia, Ungaria, Iugoslavia și Bulgaria; la răsărit se află Marea Neagră.

România și vecinii ei.

Lecția I

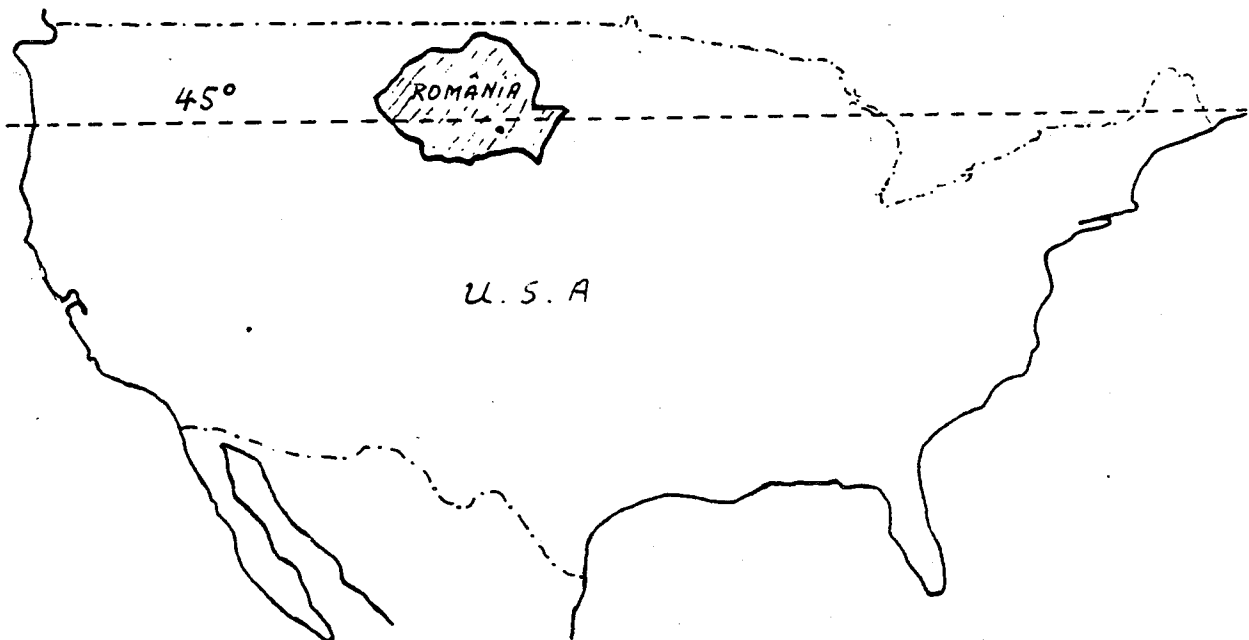
Distanța Est-Vest este de 770 km., iar distanța Nord-Sud este cam 555 km.

Lungimea granițelor nu trece de 3.500 km.

Hotarele sînt în cea mai mare parte naturale: Dunărea, Marea Neagră și Prutul (înainte a fost Nistrul). Hotarul de Vest în cea mai mare parte este o linie convențională.

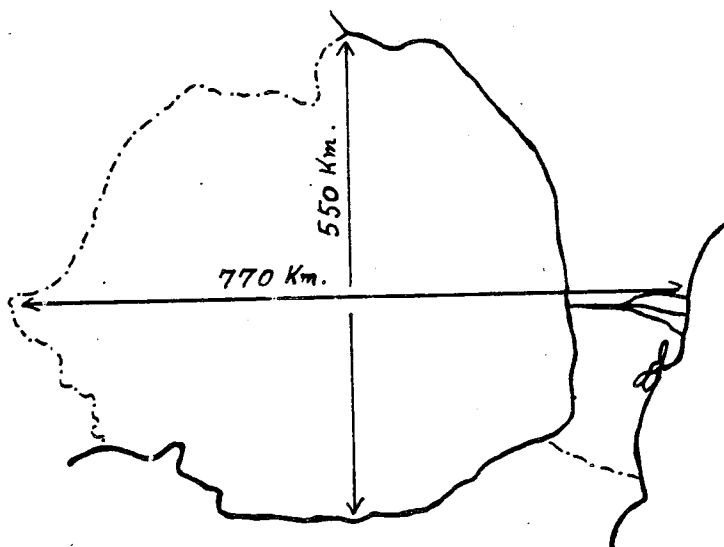
R. S. România: în relație cu Statele Unite ca mărime și ca așezare în emisfera nordică.

Lecția I

II. Întrebări:

1. În ce continent se află R. S. România?
2. Cam pe unde se află R. S. România în acest continent?
3. Ce paralelă trece prin R. S. România?
4. Pe unde trece această paralelă prin Statele Unite?
5. De ce fel de climă se bucură R. S. România?
6. Care este suprafața R. S. România?
7. Cam cu ce țări se compară R. S. România ca mărime?
8. Cam cu ce stat din Statele Unite se compară R. S. România ca mărime?
9. Care sînt vecinii R. S. România?
10. Care sînt granițele naturale ale R.S. României?
11. Care sînt granițele convenționale ale R.S. României?
12. Cam care este distanța de la Est la Vest a R.S. României?
13. Cam care este distanța de la Nord la Sud a R. S. României?
14. Cam care este lungimea granițelor R. S. României?
15. Ce altceva mai știi despre așezarea R. S. României pe glob și despre granițele ei?

III. Teme pentru ora de aplicație:1. Teme pentru discuții libere.

Așezarea R. S. România pe glob.

Care sînt avantajele și dezavantajele granițelor naturale și granițelor convenționale?

Este mărimea unei țări singurul factor care o face importantă? De ce? Dă exemple.

Este important faptul că o țară are acces la mare? De ce?

2. Așezarea R. S. România pe glob și pe continentul Europei.

Cînd ne propunem a vorbi despre o țară din punct de vedere geografic, trebuie să ne gîndim la poziția țării respective pe glob și pe continentul în care se află, pentru a ne da seama de clima ei, de configurația și de starea înaintată ori mai înapoiată din punct de vedere cultural, politic, economic, în comparație cu mediul înconjurător.

1. Pe globul pămîntesc. R. S. România este cuprinsă între $45^{\circ}15'$ și $49^{\circ}2'$ latitudine nordică și între $20^{\circ}30'$ și $30^{\circ}30'$ longitudine răsăriteană. Ca urmare a acestui fapt, ea face parte din zona temperată a emisferei nordice. Din cauză că paralela 45° trece pe la nord de București și Craiova, iar în America de Nord prin Eastport (Maine), St. Paul (Minnesota) și pe la sud de Portland (Oregon); din cauză că R. S. România se află la Est de Greenwich și meridianul 25° trece chiar prin mijlocul ei, în fine, din cauză că R. S. România este cam la egală distanță între Urali și Irlanda, pe toată suprafața ei predomină avantajele zonei temperate, cu trei fronturi de climă: oceanică, mediteraneană și continentală.

2. Nu numai prin faptul că țara aceasta este legată de Europa centrală prin Munții Carpați, fluviul Dunărea și condițiile climaterice, dar și prin aceea că este locuită de poporul român, a cărui istorie s-a dezvoltat în pas cu a popoarelor din Vest, R. S. România este considerată ca făcînd parte din Europa centrală.

3. În 1939, România avea o suprafață de 295.049 km^2 (peste 122,000 mile pătrate). După războiul al doilea mondial,

Lecția I

pierzînd Basarabia, Bucovina de Nord și Sudul Dobrogei, ea a rămas numai cu 237.438 km². (91,584 mile pătrate).

4. Forma regulată a țării o face să fie avantajată în privința apărării celor 3.400 de km. de graniță, din care mai puțin de o treime (1.114 km. 26%) sînt granițe convenționale, fie în lungul rîurilor (57%), a mării (13%) sau a munților (4%), spre Bulgaria și Rusia.

Țările care înconjoară R. S. România sînt locuite toate de popoare care nu au aceeași origine cu Românii. La răsărit și la mieznoapte vecinii R. S. România sînt Rușii, la apus sînt Ungurii și Jugoslavii, iar la miezăzi sînt Bulgarii.

Între acești vecini, R. S. România se menține ca un bastion al latinității.

IV. Poezie

Țara mea.

Acolo unde-s nalți stejari,
 Si cît stejarii nalți îmi cresc
 Feciori cu piepturile tari,
 Ce moartea-n față o privesc;

Acolo unde-s stînci și munți
 Si, ca și munții, nu clintesc
 Voinicii cei cu perî cărunți
 În dor de țară strămoșesc;

Acolo unde-i cer senin,
 Si ca seninul cer zîmbesc
 Femei ce poartă-n al lor sîn
 Copii ce pentru lupte cresc;

Acolo este țara mea
 Si neamul meu cel romînesc.
 Acolo eu să mor aș vrea.
 Acolo vreau eu să trăiesc...

Acolo unde întîlnești
 Cît ține țara-n lung și-n lat.
 Bătrîne urme vitejești
 Și osul celor ce-au luptat;

Si unde vezi mii de mormane
 Sub care-adînc s-au îngropat
 Mulțime de oștiri dușmane
 Ce cu robia ne-au cercat;

Si unde dorul de moșie
 Întotdeauna drept a stat,
 Si bărbăteasca vitejie
 A-mpodobit orice bărbat,

Acolo este țara mea
 Si neamul meu cel romînesc.
 Acolo eu să mor aș vrea,
 Acolo vreau eu să trăiesc.

Ion Nenițescu
 (1854 - 1901)

Lecția I

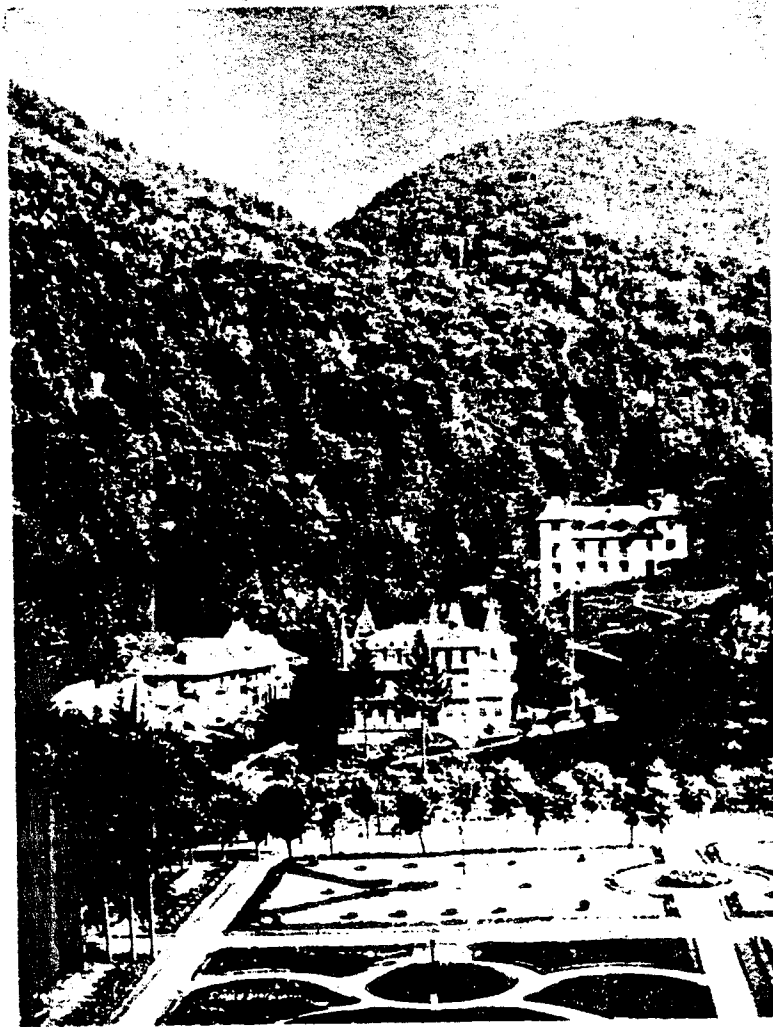
V. Lungimea frontierelor Republicii Socialiste România.

Lungimea frontierelor				
State vecine	Totală	Terestră	Fluvială	Maritimă
A	1	2	3	4
	3152,9	1070,1	1837,8	245,0
U.R.S.S.	1328,8	272,5	1056,3	-
R.P. Ungară	442,0	410,8	31,2	-
R.S.F. Iugoslavia	546,2	248,9	297,3	-
R.P. Bulgaria	590,9	137,9	453,0	-

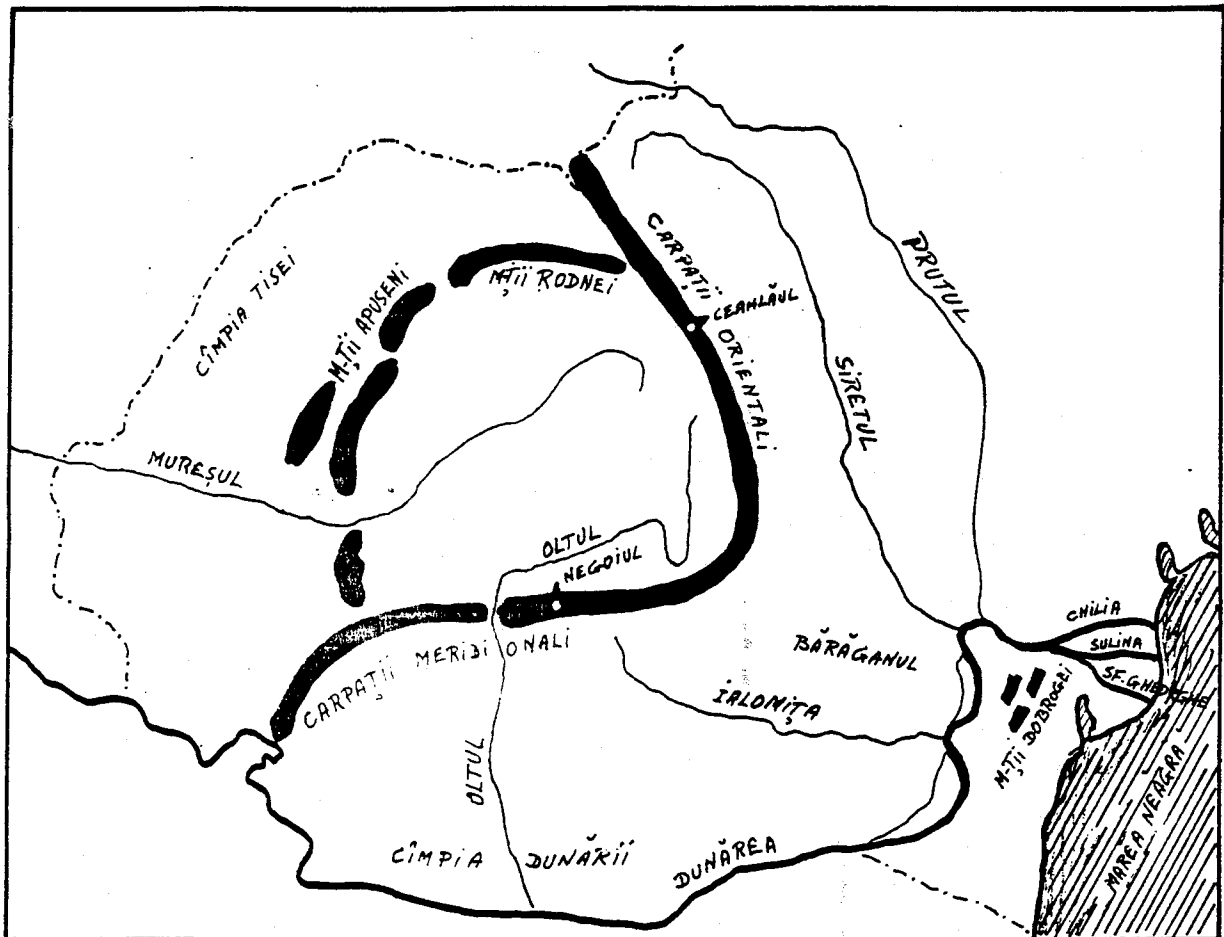
VI. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:
  - a. Așezarea R. S. România pe glob.
  - b. O zi de lucru. (Repetiție: prezentul verbelor).
  - c. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unui eveniment curent.

2. Vă rog să desenați o hartă a Europei; indicați poziția R. S. România, granițele, vecinii și provinciile ei.

Lecția I

Vedere din Slănic...(Moldova)

I. Relieful Republicii Socialiste România.

Ca relief, R. S. România are munți, dealuri, podișuri, câmpii (șesuri) și o regiune de deltă.

Munții R. S. România sînt: Munții Carpați, lanțul cel mai lung și mai înalt; Munții Apuseni, Munții Rodnei și Munții Dobrogei.

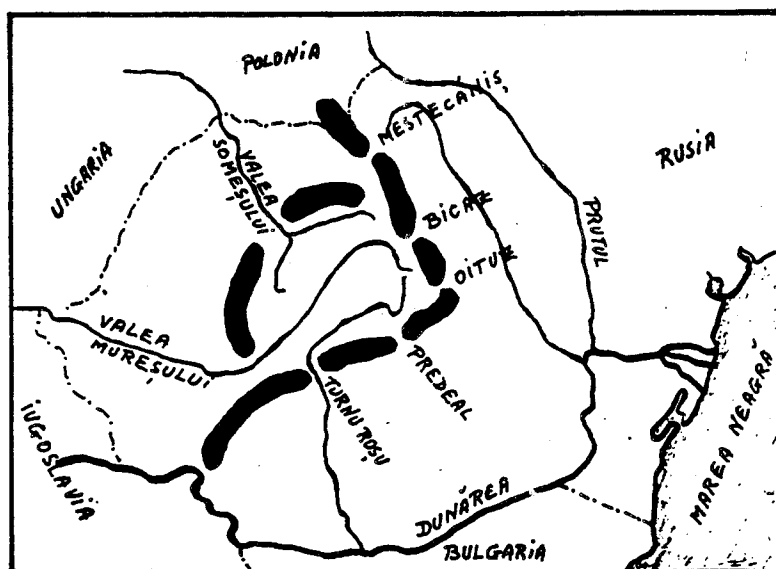
Lecția II

Munții Carpați se împart în Carpații Meridionali și Carpații Orientali. Carpații Meridionali sînt cei mai înalți și ating înălțimi de peste 2500 de metri; Negoii are 2544 de metri. În Carpații Orientali cel mai înalt vîrf este Ceahlăul, de 1904 metri.

Munții Apuseni ne apar ca o cetate în inima Transilvaniei. Ei au sub 2000 de metri înălțime și au un subsol bogat.

Munții Dobrogei sînt cei mai vechi și au aspectul unor dealuri: ei au sub 500 de metri înălțime.

Cele mai importante trecători sînt: spre răsărit, Mestecăniș, Bicz și Oituz; spre miazăzi Predeal și Turnu Roșu; spre apus Valea Mureșului și Valea Someșului.

Atît munții Carpați cît și munții Apuseni se termină în șiruri de dealuri, înalte aproape de munți și mai mărunte cu cît se depărtează de munți. Podișurile cele mai cunoscute sînt: podișul Transilvaniei, podișul Moldovei și podișul Dobrogei.

Cîmpiile R. S. România se întind mai ales de-a-lungul granițelor. Cîmpia Tisei se află în partea de apus a R. S. România. Cîmpia Dunării se întinde de-a-lungul Dunării și se împarte în cîmpia Olteniei și cîmpia Munteniei, care la rîndul ei cuprinde Bărăganul, între rîurile Ialomița, Dunăre și Siret.

Delta Dunării, la gurile Dunării, este cel mai nou pămînt românesc, căci se formează chiar sub ochii noștri. Gurile Dunării sînt formate din trei brațe: la nord este brațul Chilia, la mijloc brațul Sulina (singurul navigabil) și la sud brațul Sfîntul Gheorghe.

Cam la 35 de kilometri de deltă se găsește o mică insulă stîncoasă și pustie, care aparține R. S. România: Insula Șerpilor.-

Lecția II

II. Întrebări:

1. Ce forme de relief are R. S. România?
2. Care sînt munții R. S. România?
3. În cîte părți sînt împărțiți Carpații?
4. Cam ce înălțime au acești munți?
5. Unde sînt munții Apuseni?
6. Unde sînt munții Rodnei?
7. Ce fel de munți sînt munții Dobrogei?
8. Care sînt cele mai importante trecători?
9. Care sînt cele mai cunoscute podișuri?
10. Cam unde se găsesc cîmpiile R. S. România?
11. Unde se află cîmpia Tisei?
12. Unde se află cîmpia Dunării?
13. Unde se află Bărăganul?
14. Unde se află Delta Dunării?
15. Care este singurul braț navigabil al Dunării?
16. Ce insulă posedă R. S. România în Marea Neagră?

III. Teme pentru ora de aplicație:

1. Teme pentru discuții libere.

Relieful R. S. România.
Relieful Statelor Unite.
Relieful statului dumitale.

Cum este felul de viață al oamenilor la cîmpie?
în munți? în dealuri?

2. Relieful R. S. România.

Relieful R. S. România este variat. În centrul țării avem podișul Transilvaniei, cu multe ape curgătoare și cu dealuri care ajung pînă la 700 de metri, înconjurat de lanțul munților Carpați spre răsărit și miazăzi și de masivul munților Apuseni spre apus. În jurul acestor munți, în părțile exterioare, se află deasemenea regiuni de dealuri acoperite cu produse agricole, cu livezi de pomi fructiferi și cu viță de vie, iar mai departe, spre periferiile țării, se întind cîmpiile Moldovei, Munteniei, Olteniei și Tisei, cu pămînt admirabil pentru ocupația principală a locuitorilor, bogat în tot felul de produse.

Cu drept cuvînt, ziaristii americani William B. King și Frank O'Brien, în cartea lor "The Balkans-Frontiers of Two Worlds," spun despre R. S. România:

"România este o țară mică, extrem de bogată. Dacă pui împreună părțile navigabile cele mai bune ale fluviului Mississippi, la care adaugi litoralul Galvestone, regiunile cele mai bogate în grîu din Kansas, terenurile petrolifere din Oklahoma, bogatele regiuni cu fructe și pășuni din Colorado, munții și văile din Oregon, vei obține exact a doua Romînie."

Munții R. S. România, după etatea lor, se pot împărți în două categorii: munți bătrîni și munți tineri. Din prima categorie fac parte Munții Dobrogei, care din cauza eroziunilor și altor fenomene naturale au ajuns niște dealuri sub 500 de metri înălțime. Din categoria a doua fac parte Munții Carpați și Munții Apuseni.

Lecția II

Carpații românești au două denumiri: Carpații Orientali sau Moldovenеști, care se întind dela granița de nord a țării și continuă pînă la cotitura Buzăului, urmați spre vest de Carpații Occidentali sau Sudici, care încep dela valea rîului Buzău și se termină la Porțile de Fier, unde sînt tăiați de Dunăre. Munții care par a continua șirul Carpaților la sud de Dunăre, se numesc Munții Balcani.

Carpații Sudici sau Meridionali sînt munții cei mai înalți din R. S. România. Vîrfurile lor cele mai înalte sînt: Caraimanul, de 2500 de metri; Negoiul, de 2544 de metri; Moldoveanul, de 2506 de metri și Mîndra, de 2529 de metri. Acești munți, de la bază și pînă la înălțimea de 1800 de metri, sînt acoperiți de păduri dese de fag la poale și de brad în zona superioară; iar spre culmi pășuni. Vîrfurile sînt în general fără vegetație.

Carpații Orientali sau Moldovenеști în general sînt mai mici ca cei Sudici, dar sînt mai bogați în vegetație, în turme de oi și în populație. Primind mai multe ploi, din ei pleacă un număr mare de ape curgătoare, dintre care mai importante sînt rîurile Mureșul și Oltul. Trecătorile principale ale acestor munți sînt pe la Bicaș, Tihuța și Vatra Dornei.

Munții Apuseni numai în puține locuri trec peste 1.500 de metri (Vlădeasa are 1.838 de metri și Muntele Mare are 1.827 de metri). Cu toate acestea, ei sînt considerați, în totalitatea lor, ca o fortăreață naturală, deoarece sînt bine închiși din toate părțile și străinii cu greu pot pătrunde în inima lor și trăi acolo. De exemplu, în fosta plasă Cîmpeni, care număra peste 40.000 de mii de locuitori români, nu se aflau nici 100 de străini stabiliți printre ei.

Munții Apuseni au păduri și pășuni, însă nu prea bogate. Bogăția acestor munți o constituie aurul și argintul, care se găsesc și se extrag (de multe ori de către străini și pentru străini) din centrele importante Roșia (lîngă Abrud), Brad și regiunea Zlatna. Din această cauză, localnicii, cunoscuți și sub numele de Moți, sînt în general săraci, iar sărăcia lor a ajuns proverbială prin cîntecul bătrînesc:

Munții noștri au poartă,
Noi cerșim din poartă-n poartă ...

Podișul Transilvaniei și Podișul Moldovei au bogății în cereale, în fructe și struguri de masă și pentru vinuri, pe specialități. Subsolul acestor podișuri conține de asemenea ape termale cu valori terapeutice.

Dealurile R. S. România fac trecerile de nivel dintre munți și câmpii. Partea cea mai mare din suprafețele dealurilor sînt cultivabile și fertile, restul fiind neproductive.

Depresiunile pămîntului românesc sînt numeroase și din cauza că în trecut ele au fost - și au rămas - mai populate, sînt cunoscute în istorie ca „țări”. Aceste depresiuni, văi sau platouri mai mici protejate de munți, au ajutat formarea poporului român, pe care l-au ocrotit în timpul năvălirilor barbare și i-au dat posibilitatea de a organiza primele formațiuni politice.

IV. Lectură.

În Munții Apuseni.

Ramura de apus a Carpaților Românești este formată din trei grupe izolate: Munții Banatului, Poiana Ruscăi și Munții Apuseni....

Niciun ținut din munții României nu are înfățișări atât de variate ca Munții Apuseni. Când îi privești din valea Mureșului, par valurile uriașe ale unei mări înfuriate. De vină este o creastă de calcar care se înalță tocmai în această parte și din depărtare seamănă cu un paravan de argint și de azur. În centru, clăile vulcanice ies îndrăzenețe din învelișurile pământului, iar vestita Detunată, cu așchiile sale îndoite de bazalt, e una din minunățiile ținutului. Mai spre apus, o zonă calcaroasă e ciuruită de gropi și de peșteri fantastice, din care una, la Scărișoara, păstrează din timpuri foarte vechi un ghețar subteran. Altfel, formele generale ale masivului sînt foarte domolite și pe înălțimi se întind șesuri mai largi decît în orice parte a Carpaților. Șesuri locuite și cultivate în deosebi de Moșii care își au satele răsfirate pe aceste vîrfuri de munți, la 1000 pînă la 1300 m.

Prin unele văi nici nu poți umbla, așa sînt de înguste, prăpăstioase și cu povîrnișuri împădurite. Dar cînd te-ai urcat pe culmea deschisă, te afli ca pe o cîmpie întinsă.

Gh. Vâlsan, Pămîntul românesc și frumusețile lui, 1940.

V. Poezie.

Rugăciune Pentru Aviatorii Căzuți.

Voi, prieteni, rugați-vă pentru zburătorii căzuți astă noapte
în luptă!

Dacă aripile lor s-au lovit, prin întuneric, de moarte,
Rugați-vă să le cadă cenușa, undeva peste ape, departe,
Ca să nu-i doară cenușa trupurilor moarte.

Dacă aripile lor s-au frânt în gârlele negre ale norilor
Sau pe umerii aspri de vânt,
Rugați-vă să le cadă cenușa peste tulpinele florilor
(Să nu-i doară trupurile, când s-or lovi de pământ!.....)

Dacă au căzut din cer peste o țară străină,
Rugați-vă, prieteni, ca pînă jos, din trupurilor lor
nimic să nu rămînă!

Rugați-vă, atunci, vîntului, cu inimile de lacrimi grele,
Să la aducă cenușa trupurilor, lîn, printre stele,
Pînă la noi;
S-o scuture peste lanurile noastre de trifoi,
Peste apele, peste cîmpiile noastre de mătăsă
Să le fie cenușa și mormintele lor, între grădinile noastre,
acasă....

Constantin Virgil Gheorghiu

Lecția II

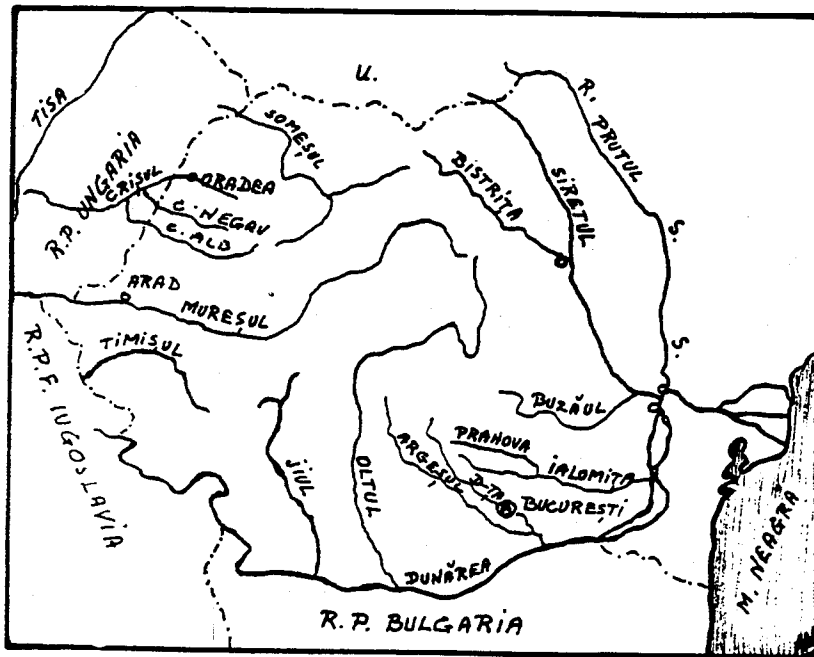
VI. Teme Acasă

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:

Relieful R. S. România.
Relieful statului meu.
Relieful Statelor Unite.

2. Vă rog să faceți o hartă cu relieful R. S. România, arătând munții, trecătorile, podișurile, dealurile și câmpiile.

I. Apele Republicii Socialiste România

Apele curgătoare stau în strînsă legătură cu relieful și cu clima țării. Mersul râurilor din R. S. România este determinat pe de o parte de inelul muntos care închide podișul Transilvaniei și pe de altă parte de cele două depresiuni adînci: la miazăzi cîmpia Dunării și la apus cîmpia Tisei.

Fluviul Dunărea izvorăște din munții Pădurea Neagră din Germania, trece prin Viena, Bugapesta și Belgrad, apoi taie

Lecția III

Munții Carpați prin Porțile de Fier și formează Cazanele și insula Ada Kaleh; trece pe sub podul de la Giurgiu și cel de la Cernavodă, formează Balta Ialomiței și Balta Brăilei și se varsă în Marea Neagră prin trei brațe. La Cazane, Dunărea este forate adâncă și curge repede; aproape de Brăila are o adâncime de aproape 10-12 metri și lată de aproape 700-800 de metri.

Tot în Marea Neagră se varsă și fluviul Nistru, care a fost granița României înainte de războiul al doilea mondial.

Dunărea adună toate râurile României. Râurile care curg din Ardeal sînt: Someșul, Crișul și Mureșul. Aceste râuri se varsă în râul Tisa, care la rîndul lui se varsă în Dunăre.

Râurile care curg spre sud și est sînt: Jiul, Oltul, Argeșul cu Dîmbovița, Ialomița, Siretul și Prutul. Toate aceste râuri se varsă în Dunăre.

Lacuri. Lacurile României sînt numeroase, dar mici. Numărul lor trece de 2500. Cele mai multe însă au sub 1 km². ca întindere; toate la un loc nu ocupă nici 1% din suprafața țării.

Printre cele mai frumoase lacuri sînt: lacul Bucura în Munții Retezatul sau lacul Bîlea în Munții Făgărașului. Sînt apoi lacuri termale ca lacul Peșea; sau lacuri minerale cu valoare terapeutică (Ocna Sibiului, Techirghiol etc.).

De-a lungul Dunării sînt multe bălți pline cu pești: Potelu, Greaca; sau de-a lungul țărmului Mării Negre lacuri sărate ca lacul Razelm.

Sînt de asemenea multe izvoare termale în jurul cărora s-au construit băi: Băile Herculane, Sovata etc.

Apele râurilor sînt puse în slubja industriei prin construirea de hidrocentrale, ca aceea de la Biczaz.

II. Întrebări:

1. Ce determină mersul râurilor?
2. De unde izvorăște Dunărea?
3. Prin ce capitale europene trece ea?
4. Ce sînt Porțile de Fier?
5. Unde sînt poduri peste Dunăre?
6. Prin cîte brațe se varsă Dunărea în Marea Neagră?
7. Ce a format Nistrul înainte de războiul al doilea mondial?
8. Ce râuri se varsă în Tisa?
9. Ce râuri curg spre sud și spre est?
10. Cum sînt lacurile din R. S. România?
11. Ce lacuri cunoști?
12. Ce sînt hidrocentralele?

Lecția III

Casă țărănească din Munții Apuseni

III. Teme pentru ora de aplicație.1. Teme pentru discuții libere.

- a. Apele R. S. România.
- b. Apele Statelor Unite.
- c. Apele Statului dimitale.

2. Apele R. S. România.

Dunărea. În R. S. România intră pe la Baziaș și se îndreaptă spre marea Neagră, formînd hotarul spre Iugoslavia și apoi spre Bulgaria, pînă la apus de orașul Turtucaia.

De aici, Dunărea curge numai pe pămînt românesc pînă la marea Neagră, în care se varsă prin trei brațe: Chilia, Sulina și Sf. Gheorghe. Pămîntul cuprins între aceste trei brațe se numește delta Dunării. În această deltă sînt multe bălți și lacuri bogate în pește.

În Dunăre ajung toate apele curgătoare ale R. S. România. Cele mai însemnate sînt:

a. Tisa, curge puțin prin România, în partea de miazănoapte, făcînd o parte din granița cu U. R. S. S. Pînă la vărsarea în Dunăre, mai trece prin Ungaria și Iugoslavia.

b. Mureșul, izvorăște din Carpații răsăriteni, curge întîi spre nord, apoi străbate în curmeziș podișul Transilvaniei, se strecoară pe la sudul munților Apuseni și răzbate în cîmpie, spre a se vărsa în Tisa, dincolo de granița de apus a R. S. România, în Ungaria.

Mureșul este rîul Transilvaniei. În Mureș se adună apele din inima podișului Transilvan, dintr-un bazin de peste 28.000 kmp, ceva mai mare decît al Oltului. E o vale populată azi ca și odinioară. Numeroasele stațiuni paleolitice, neolitice, dar mai ales urmele orașelor romane dovedesc aceasta. Era drumul bătut ce ducea de la Sarmisegetuza la Potaissa și Napoca. De la Tîrgu Mureș la Deva stau înșirate cele mai multe orașe din Transilvania.

c. Someșul, care izvorăște cu o ramură din munții Apuseni și cu alta din munții Rodnei. După unirea acestor două ramuri, Someșul se îndreaptă spre miazănoapte-apus și intră în Ungaria, unde se varsă în Tisa.

Lecția III

d. Oltul, izvorăște din Carpații răsăriteni, în apropiere de izvoarele Mureșului. Curge spre sud, apoi spre vest și iar spre sud, tăind munții Carpați la Turnu Roșu.

După ce a scăpat de munți și de dealuri, apele Oltului curg potolite pînă la vărsarea în Dunăre.

e. Siretul, izvorăște tot din Carpați, aproape de granița cu U.R.S.S., curge spre miazăzi, apoi spre răsărit, și se varsă în Dunăre la miazănoapte de orașul Galați. În drum spre Dunăre, Siretul adună apa râurilor: Suceava, Moldova, Bistrița, Taslău, Trotuș, Putna și Milcov, care înainte de anul 1859, forma granița dintre Muntenia și Moldova.

f. Prutul, izvorăște în U.R.S.S., tot din munții Carpați, curge aproape paralel cu Siretul și se varsă în Dunăre, la răsărit de orașul Galați. Astăzi, Prutul formează granița de răsărit a R. S. România cu U.R.S.S.

3. Lacurile R. S. România.

După originea lor, lacurile R.S. România sînt de mai multe feluri:

a. Lacurile glaciare, născute din topirea zăpezilor în depresiuni făcute de ghețari (lacul Bucura din munții Retezatului, lacul Bîlea din munții Făgărașului și lacul Lala din munții Rodnei).

b. Lacurile vulcanice, au apa adunată în craterelor unor vulcani de mult stinși (lacul Sfînta Ana din munții Puciosul de lîngă orașul Tușnad).

c. Lacurile marine, sînt resturile vechilor mări geologice sau alte golfuri, astupate la gură de materialul depus de apele mării; acestea sînt limanurile sau lagunele (Razelm, Sinoe, Siutghiol, Techirghiol, etc.).

d. Lacurile de luncă, născute și alimentate prin revărsările râurilor mari (lacurile de-alungul Dunării: Greaca, Potelu Călărași, Brateș, etc.).

e. Lacuri de baraj natural, formate prin zăgăzuirea naturală a unui curs de apă (Lacul-Roșu din Regiunea Autonomă Maghiară).

f. Lacuri termale, alimentate de izvoare calde subterane. Lacul Peșea, la sud de orașul Oradea Mare, are o temperatură anuală constantă de plus 26° C.

g. Lacuri sărate, a căror ape au calități terapeutice. Cele mai importante sînt: Techirghiol, pe malul mării Negre, Sovata și Ocna Sibiului în Transilvania, Amara și Lacu-Sărat în sudestul țării, în cîmpia Bărăganului.

Biserică de lemn din Maramureș

IV. Lectură

Delta Dunării. Ceea ce deosebește Delta Dunării de alte delte ale marilor fluvii ale lumii, este nivelul coborât al terenului față de nivelul mării. Puține delte din lume au 80% din suprafața lor acoperite aproape continuu de ape, cum este cazul Deltei Dunării. Din cei 4300 kmp ai Deltei de pe teritoriul României - 2000 kmp se află sub nivelul Mării Negre, iar altele 1400 kmp sînt alcătuite din terenuri foarte joase, aproape în permanență acoperite de apă. Numai 140 kmp din întreaga ei suprafața sînt neinundabili.

Delta Dunării are o vegetație acvatică luxuriantă, în care predomină stuful și plantele asociate. Privită din avion, această regiune apare ca „o mare a plantelor” a cărei culoare se schimbă mereu, în raport de anotimp; în cuprinsul ei strălucesc oglirzile bălților.

Din cei 2700 kmp acoperiți cu vegetație stuficolă, aproximativ 1000 kmp reprezintă zone de vegetație plutitoare - plaur, insule care se ridică și se coboară în raport de nivelul apelor.

În această regiune există „zone de liniște” ce au o deosebită importanță pentru păsările venite din diferite colțuri ale globului pămîntesc.

Delta Dunării prezintă peisagii diferite: dune de nisip (Caraorman), pădure cu aspect tropical (Letea), munți (Babadag, Beș-Tepe), brațe, canale umbrite, litoral maritim etc. care toate împreună fac din Deltă o regiune a contrastelor.

Delta Dunării constituie un adevărat paradis al păsărilor; tot aici trăiesc numeroase specii de animale cu blană și pești. Pe deasupra ei trece marele drum al păsărilor, o șosea aeriană a aripatelor.

Aici cuibărește pelicanul - un monument al naturii - și uneori poposește vestita pasăre flamingo, sosită de pe malurile Nilului.

Mistreți, lupi, iepuri, nurci, vidre, dihuri - iată cîteva „personaje” care i-ar interesa pe vînători.

În apele Deltei trăiesc, ca într-un uriaș acvarium, cele mai felurite specii de pești: crapul, știuca, bibanul, carasul, somnul, linul, șalăul, avatul. În apele Răzelmului și la Portița se pescuiește chefalul, iar la gurile Dunării: morunul, nisetrul, păstruga ș. a.

Amatorilor fotografi și pictorilor, natura Deltei le poate dărui minunate tablouri și o mare bogăție de subiecte.

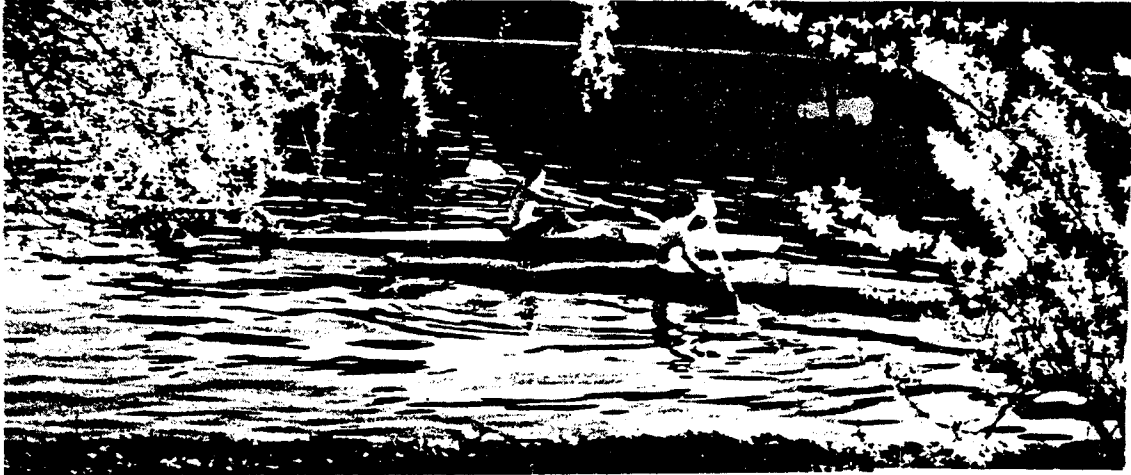
Lecția III

Turiștilor mai puțin pretențioși, Delta le oferă în dar - poate spre a le răsplăti modestia - minunate colțuri pitorești: canale cu apă limpede cum e cristalul, pe care de abia le ating crengile sălciilor plîngătoare; luciul apei în care se reflectă, ca într-o vriașă oglindă, imensa boltă a cerului, creînd impresia ireală că barca sau șalupa alunecă pe firmament.

Pescar în Deltă...

Lecția III

V. Poezie.

Lacul.

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

Si eu trec de-alung de maluri,
Parc-ascult și parc-aștept
Ea din trestii să răsară
Și să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică,
Ingânați de glas pe ape,
Si să scap din mână cîrma
Și lopețile să-mi scape;

Să plutim cuprinși de farmec
Sub lumina blîndeii lune -
Vîntu-n trestii lin foșnească,
Unduioasa apă sune!

Dar nu vine.....Singuratic
In zadar suspin și sufăr
Lîngă lacul cel albastru,
Încărcat cu flori de nufăr.

M. Eminescu, Convorbiri literare, 1876.

VI.   Principalele cursuri de apă din Republica
                 Socialistă România

Denumirea cursului de apă	Lungimea cursului Pe teritoriul R.S.R.		Totală
	A.	1.	
Dunărea		1075	2860
Prut		704	953
Mureș		718	756
Siret		592	726
Olt		699	699
Ialomița		414	414
Someș		346	411
Jiu		349	349
Timiș		241	346
Argeș		340	340
Buzău		334	334
Jijia		283	283
Bistrița		279	279
Dâmbovița		266	266
Tîrnava-Mare		249	249
Bîrlad		247	247
Vedea		243	243
Crișul-Alb		226	238
Moldova		205	205
Bega		169	202
Tîrnava-Mică		198	198
Neajlov		188	188
Olteț		184	184
Teleorman		178	178
Prahova		169	169
Arieș		164	164

Sursa: Institutul de Geologie și Geografie al Academiei
R.S.R.

Lecția III

Principalele lacuri din R.S.R.

Denumirea lacului	Tipul genetic	Regiunea	Suprafața lacului kmp.
A	B	C	D
Razim (Razelm)	lagună marină	Dobrogea	394
Sinoe	lagună marină	Dobrogea	166
Brateș	lac de luncă	Galați	74
Greaca	lac de luncă	București	74
Potelu	lac de luncă	Oltenia	72
Zmeica	lagună marină	Dobrogea	52
Călărași	lac de luncă	București	33
Suhaia	lac de luncă	București	31
Rastu	lac de luncă	Oltenia	25
Babadag	liman fluviomarin	Dobrogea	23
Siutghiol	lagună marină	Orașul Constanța	21
Dranov	lac de luncă	Dobrogea	20
Tașaul	liman fluviomarin	Orașul Constanța	18
Techirghiol	liman fluviatil	Orașul Constanța	11
Snagov	liman fluviatil	București	5,70
Amara-Slobozia	liman fluviatil	București	1,50
Sfânta Ana	lac în crater vulcanic	Mureș - Auto- nomă Maghiară	0,22
Lacu-Roșu	lac de baraj natural	Mureș - Auto- nomă Maghiară	0,12
Bucura	lac glaciari	Hunedoara	0,10

Sursa: Institutul de Geologie și Geografie al Academiei R.S.R.

VII. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:

- a. Apele R. S. România.
- b. Delta Dunării.
- c. Apele Statelor Unite.
- d. Apele Statului meu.

2. Vă rog să faceți o hartă a R. S. România, arătând râurile principale, lacurile și Delta Dunării.

Lecția III

Vapor în Deltă...

I. Clima Republicii Socialiste România.

Importanța cunoașterii climei. Cunoașterea climatului unei țări are o mare însemnătate, căci prin climă ne putem da seama de întreaga dezvoltare a vieții vegetale, animale și omenești din aceea țară. Climatul determină felul de viață al omului.

Clima unei țări este determinată de mai mulți factori: așezarea în latitudine, poziția pe continent și relieful, care la rândul lor determină: temperatura, vânturile și ploile care se produc într-o anumită regiune.

R.S. România, fiind la egală distanță de ecuator și polul nord (paralela 45 trece prin mijlocul R.S. România), se

Lecția IV

bucură de o climă temperată continentală, caracterizată prin veri calde și ierni reci, uneori excesive, vânturi care bat neregulat, zăpezi mari și vara, furtuni cu descărcări electrice și ploi torențiale.

Temperatura. Temperatura medie anuală a României este aproape plus 10° C. Extremele de temperatură variază însă foarte mult, de la $-38,5^{\circ}$ C. la plus 45° C. în diferitele regiuni ale țării.

Iarna. În general, iarna în R. S. România începe în luna decembrie și ține pînă în luna martie. În perioada aceasta, temperatura medie este sub 0° C. Iarna aduce zăpadă foarte multă, mai ales în partea de Sud-Est a țării.

Primăvara. Primăvara în R. S. România este un anotimp foarte scurt. Trecerea de la iarnă la vară se face foarte repede. Vremea este cu toane, după o zi călduroasă cu cer senin, urmează alta cu cerul acoperit de nori negri de zăpadă sau alta cu vînt rece. Temperatura medie a primăverii în R. S. România este aproximativ plus 10° C.

Vara. O caracteristică a acestui anotimp este sosirea repede a căldurii, mai ales în partea de Sud-Est a R. S. România. Cele mai ridicate temperaturi se înregistrează în iulie (luna lui Cuptor) și în august. Cu cît înaintăm spre Nord, sau urcăm pe munți, căldura verii scade. Temperatura medie a verii este de plus 21° C.

Toamna. Toamna este cel mai frumos anotimp al R. S. României, cu zile senine și nopți răcoroase, cu cerul acoperit de stele. Toamna este mai lungă decît primăvara și ține cam 3 - 4 luni. Temperatura medie a toamnei este de plus 10° C.

Vînturile. Al doilea factor important pentru determinarea climei unei țări sau regiuni sînt vînturile, deoarece ele aduc importante schimbări în starea de temperatură și umezeală regulate, neregulate și periodice.

Dacă între două regiuni învecinate diferența de temperatură și presiune rămîne tot timpul anului aceeași, atunci în acele regiuni se vor naște vînturi regulate; dacă diferența de presiune variază mult și neregulat, atunci în acele regiuni se vor naște vînturi neregulate; dacă temperatura și presiunea se schimbă regulat și periodic, odată cu anotimpurile, atunci se vor naște vînturi periodice.

Cele mai importante vânturi care suflă în R. S. România sînt: Crivățul, Munteanul, Austrul și Vîntul Mare. În afară de vînturile regulate, neregulate și periodice, mai bat în România și vînturi locale: Vîntul Mare, Vîntul Negru, Brizele de Mare, etc.

Al treilea factor important pentru determinarea climei unei țări sau regiuni este ploaia, mai ales pentru o țară agricolă cum este R. S. România.

Ploaia. Toată apa provenită din ploi, zăpezi și alte precipitațiuni atmosferice, în timp de un an pe întreaga suprafață a R. S. România ar forma un strat gros de aproximativ 635 mm. Densitatea precipitațiilor atmosferice variază după formele de relief: munții sînt cei mai bogați în ploi (Munții Rodnei primesc aproximativ 1,500 mm), iar coasta Mării Negre este cea mai săracă în ploi (300 mm).

În R. S. România, ploile cele mai abundente cad la sfîrșitul primăverii și începutul verii (mai-iulie), după care urmează o perioadă de secetă pînă în luna octombrie. Ploile cad tocmai cînd sînt necesare pentru ogoare; chiar seceta este necesară coacerii cerealelor, iar zăpada constituie un minunat înveliș pentru semănăturile de toamnă.

Lecția IV

II. Întrebări

1. Care sînt factorii care determină clima unei țări?
2. De ce fel de climă se bucură R. S. România?
3. Care este temperatura medie anuală a R. S. România?
4. Cîte feluri de vînturi bat în R. S. România?
5. Cînd se produc vînturi regulate?
6. Cînd se produc vînturi neregulate?
7. Cînd se produc vînturi periodice?
8. Care sînt cele mai importante vînturi care bat în R. S. România?
9. Care regiuni din R. S. România primesc cele mai mari cantități de ploaie?
10. Care regiune din R. S. România primește cea mai puțină cantitate de ploaie?
11. Cînd cad cele mai abundente ploi în R. S. România?
12. Care sînt lunile de secetă în R. S. România?

III. Teme pentru ora de aplicație.

1. Teme pentru discuții libere.

- a. Clima R. S. României.
- b. Clima Statelor Unite.
- c. Cum influențează clima, viața vegetală, animală și omenească a unei țări sau regiuni.

2. Crivățul, este un vînt puternic și rece care suflă iarna din Nord-Est, aducînd scăderea temperaturii, mai rar vara, aducînd un aer dogoritor.

Crivățul ia naștere din diferența de temperatură și presiune dintre părțile Nord-Estice ale Europei - Siberia - care au în timpul iernii temperaturi foarte scăzute și părțile de Sud Mediterane, care sînt cu mult mai calde. În R. S. România bate rece, înaintînd pînă în Munții Carpați, iar dincolo de Dunăre, pînă în Munții Balcani. Crivățul este considerat un vînt local.

Vîntul Mare este un vînt local care bate dinspre Munții Făgărașului spre Țara Oltului. Aerul mai rece de pe coastele de Nord ale Munților Făgăraș, coborînd spre Țara Oltului, unde aerul este mai cald, se încălzește pe măsură ce coboară, dînd astfel naștere acestui vînt care topește zăpada în cîteva zile.

Austrul, este un vînt local care bate mai ales în Sudul și Sud-Vestul R. S. România (Oltenia și Banat). Vara, bate mai ales secetos și este foarte păgubitor pentru culturi și cereale, iarna este bogat în ploaie și zăpadă.

Brizele Marine de zi și de noapte sînt tot vînturi locale care se nasc din deosebirea de temperatură dintre aerul de pe uscat și cel de pe mare, în timpul zilei și al nopții - noaptea, briza bate de la uscat spre mare, ziua de la mare spre uscat (Ziua aerul de uscat e mai cald iar cel de pe mare mai rece; noaptea, aerul de pe uscat e mai rece, iar cel de pe mare mai cald).

IV. Lectură

Cum va fi vremea în luna ianuarie?

În ultima perioadă de timp, aspectul vremii s-a îmbunătățit. Să nu uităm totuși că sîntem în plină iarnă și că acest aspect se poate schimba. Asupra viitoarei evoluții a vremii, tov. CONST. STOICA, șeful serviciului de prevedere a timpului de la Institutul Meteorologic, ne-a furnizat amănuntele necesare, potrivit prognozei efectuate de colectivul de meteorologi previzionişti din această secție.

-- Prima lună a anului 1966 - ne spune tov. C. Stoica - va fi ceva mai rece decît în mod normal. Precipitațiile vor fi mai mult sub formă de ninsoare și vor avea o frecvență mai mare în partea de sud și de răsărit a țării. Iată și cele mai caracteristice intervale ale acestei luni:

Între 1 și 5 ianuarie vremea va fi în general umedă și rece, mai ales în prima parte a intervalului. Se vor semnala ninsori temporare. Vîntul va prezenta intensificări din sectorul estic. Temperaturile minime vor fi cuprinse între minus 2 și minus 12 grade, iar cele maxime între minus 6 și plus 4 grade. În a doua parte a intervalului se va produce ceață.

Între 6 și 12 ianuarie vremea va prezenta un aspect schimbător, cu precipitații slabe locale, mai ales în jumătatea de nord a țării. Vîntul va sufla slab pînă la potrivit predominînd din sectorul vestic. Temperatura va înregistra o ușoară creștere. Minimele vor fi cuprinse între plus un grad și minus 9 grade, iar maximele între minus 4 și plus 5 grade. Ceață și polei local.

Între 13 și 21 ianuarie vremea se va răci treptat. Cerul va fi variabil la început, apoi mai mult închis. Vor cădea ninsori frecvente mai ales în Moldova, Dobrogea și Bărăgan. Vîntul va predomina din sectorul nordic, cu intensitate potrivită. Minimele vor fi cuprinse între minus 2 și minus 12 grade, local mai coborîte, iar maximele între minus 6 și plus 4 grade.

Între 22 și 26 ianuarie vremea se va menține rece, mai ales noaptea. Cer variabil, cu înseninări persistente, ceea ce va determina ca nopțile să aibă caracter geros. Vînt slab. Temperaturile minime vor fi cuprinse între minus 4 și minus 14 grade, local mai coborîte, iar maximele între minus 7 și plus 3 grade. Ceață și izolat chiciură.

Între 27 și 31 ianuarie vremea se va încălzi ușor, iar cerul va deveni noros. Vor cădea precipitații locale. Vântul va sufla potrivit din sectorul nordic. Minimele vor fi cuprinse între plus 2 și minus 8 grade, local mai coborâte, iar maximele între minus 4 și plus 6 grade.

Prezenta prognoză lunară are un caracter informativ, fiind indicat ca ea să fie urmărită cu prevederile elaborate pe perioade mai scurte, pînă la 3 zile.

Lecția IV

V. Poezie.

Primăvară rurală

Primăvara, fată mare
A sosit în sat la noi,
Ca un cântec de cimpoi
Intr-o zi de sărbătoare....
A picat azi dimineață-
Și abia intrată-n sat,
Șatul tot s-a deșteptat
În parfum de ismă creață!

Primăvara, fată mare
Vine-n fiecare an
În pantofi de magheran
Dăruiți de Sfântul Soare....
Și de-ndată ce-și arată
Fecioria-mprospătată
Toți, în jurul ei, fac roată!...
Toți copiii
Și bătrînii
Își umflă, la fel, plămînii
Și-și fac cruce de-așa fată -
Doctoriță fără plată....

Îi deschid ferestrele
Să le-alunge boalele
Și dihonă, din case....
O ridică-n osanale
Ca pe-o scară de mătase
Pînă-n ceru-al șaptelea....
Și-apoi,
O pornesc cu ea
Pe șosea,
Pînă la fîntînă-n vale
Ca s-o spele pe picioare,
Fiindcă-n fiecare an,
Cînd sosește-n sat, la noi,
În pantofi de magheran -
Primăvara, fată mare,
Toată-i plină de.....noroi!

I. Minulescu, Nu sînt ce par a fi, 1936.

Miezul iernei.

În păduri trăsesc stejarii! E un ger amar, cumplit!
Stelele par înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scîrție sub picioare.

Fumuri albe se ridică în văzduhul scînteios,
Ca înaltele coloane(-a) unui templu maiestos,
Și pe ele se așează bolta cerului senină,
Unde luna își aprinde farul tainic de lumină.

O! tablou măreț, fantastic!....Mii de stele argintii
În nemărginitul templu ard ca vecinice făclii.
Munții sînt a lui altare, codrii organe sonoare
Unde crivățul pătrunde scoțînd note-ngrozitoare.

Totul e în neclintire, fără vieață, fără glas;
Nici un zbor în atmosferă, pe zăpadă nici un pas;
Dar ce văd? ....în raza lunii o fantasmă se arată.....
E un lup ce se alungă după prada-î spăimîntată!

V. Alecsandri, Pasteluri, 1875.

Lecția IV

VI. Teme acasă.

Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:

- a. Clima R. S. România.
- b. Clima Statelor Unite.
- c. Cum influențează clima viața omului.

I. Populația Republicii Socialiste România

La 29 decembrie, 1930 R. S. România avea o populație de 14,280,729 de locuitori care trăiau pe o suprafață de aproximativ 300,000 kmp. Recensământul din 25 ianuarie 1948 arată că în R. S. România trăiau 15,872,624 de locuitori, iar recensământul din 21 februarie, 1956 arată un număr de 17,489,450 de locuitori, pe un teritoriu de 237,500 kmp.

Luând în condiderare faptul că populația R. S. România crește cu aproximativ 200,000 - 250,000 de suflete anual,

Lecția V

s-a calculat că în anul 1962, Republica Socialistă România, ar avea o populație de aproximativ 18,680,721 de suflete. Astăzi, în anul 1966, se crede că populația R. S. România trece de 19,000,000 de locuitori. R. S. România este al optulea stat din Europa ca număr de locuitori.

Densitatea populației. Recensământul din 1930 a arătat 60,1 persoane locuind pe kmp, în anul 1948, numărul locuitorilor la kmp se ridică la 66,8, în anul 1956, la 73,6 iar în anul 1962, la 78,7 de locuitori pe kmp.

Remarcăm de asemenea că în anul 1930, 21,4% din populația României locuia în orașe în timp ce 78,6% locuia în mediul rural. În anul 1962, găsim că 32,3% din locuitorii României locuiesc în mediul urban, în timp ce numărul locuitorilor locuind în mediul rural scade la 67,3%. Faptul acesta se datorește într-o mare măsură industrializării țării, în special în anii după războiul al doilea mondial.

Natalitatea. Înainte de războiul al doilea mondial, România era în fruntea statelor Europene cu 37,6 nașteri la 1000 de locuitori. În comparație, Statele Unite aveau în perioada aceasta 22,8 nașteri la 1000 de locuitori.

În anul 1950, natalitatea a căzut la 26,2 nașteri la 1000 de persoane iar în anul 1962, la 16,2 nașteri la 1000 de persoane. În comparație, în Statele Unite s-au înregistrat în anul 1962, 22,4 nașteri la 1000 de persoane.

Mortalitatea. Din nefericire, înainte de războiul al doilea mondial, România era în fruntea țărilor europene, cu o mortalitate de 24,1 la 1000 de locuitori. După războiul al doilea mondial, situația s-a îmbunătățit într-un mod considerabil. În anul 1962, mortalitatea în Republica Socialistă România a fost redusă la 9,2 la 1000 de locuitori. În perioada 1948 - 1958, mortalitatea infantilă a fost redusă de la 14,3% la 1000 de nașteri vii, la mai puțin de 7% la 1000 de nașteri vii, o reducere de peste 52,5%.

Poporul român. Majoritatea poporului român - 67,3% - sînt țărani a căror ocupație principală este agricultura. Un popor de plugari, care-și iubește pămîntul de care se simte legat din străbuni, pe care-l muncește cu drag, din zorii zilei pînă noaptea tîrziu și care se bucură cînd pămîntul îi dă rod bogat. Românul se distinge prin bunătate, demnitate și sociabilitate; se simte onorat că-i calci pragul casei și e bucuros să te poată primi cît mai bine. Țăranul român este pașnic și religios, are o bogată imaginație, dovadă poveștile, care sînt totodată și o comoară de folclor. Țăranul român posedă de asemenea un adînc spirit de observație în timp ce țărâna română posedă un deosebit simț artistic care a stîrnit admirația tuturor celor care au vizitat România.

Locuitori de altă origine. Nu există un singur stat pe suprafața pămîntului, ai cărui locuitori să fie toți de un

Lecția V

singur neam. Conform datelor publicate în urma recensământului din 21 februarie, 1956, dintr-un total de 17,489,450 locuitori, în Republica Socialistă România, 14,996,114 locuitori erau de origine română iar 2,493,328 erau de altă origine etnică.

Ungurii sau Maghiarii. Cei mai numeroși locuitori de altă origine etnică sînt Ungurii, care numără 1,587,675 de suflete, aproximativ 8% din populația totală a R. S. România. Majoritatea locuiesc în Transilvania în raioanele: Cluj, Sălaj, Bihor, Mureș, Trei-Scaune și Odorhei. Intrucît marea majoritate sînt concentrați în Transilvania de Sud-Est, Republica Socialistă România a creiat o „Regiune Autonomă Maghiară” cu capitala la Tîrgu-Mureș pentru a da posibilitatea locuitorilor de origine etnică maghiară să se dezvolte într-un spirit național, să-și mențină limba, cultura și tradițiile lor.

Germanii. Germanii din Republica Socialistă România, numără cam 384,708 suflete. Germanii din Transilvania sînt cunoscuți sub numele de Sași, iar cei din Banat sub numele de Șvabi. Sașii au fost colonizați în Transilvania după anul 1241 iar Șvabii mult mai tîrziu, în secolul al 18-lea. În Transilvania, majoritatea locuitorilor de origine etnică germană locuiesc în jurul orașelor: Brașov (Kronstadt), Sibiu (Hermanstadt), Sighișoara, Mediaș, Bistrița, Cluj și Sebeș. În Banat, Șvabii locuiesc în jurul orașului Timișoara.

Evreii. În Republica Socialistă România locuiesc aproximativ 146,264 de evrei. Majoritatea locuiesc în orașele principale ale țării și se ocupă cu negoțul. Mulți sînt liber profesioniști sau lucrează în industrie. În urma războiului al doilea mondial, mulți au emigrat în Israel. În ultimii ani însă, regimul comunist de la București caută să împiedice emigrația evreilor români în Israel.

Țigani, sînt în număr de 104,216 suflete. Se crede că au venit din India și sînt răspîndiți pe tot cuprinsul țării. Unii s-au așezat în sate, alții continuă să ducă o viață nomadă, locuind în corturi. Pînă în anul 1861, majoritatea au fost robi pe moșiile boierilor români cînd au fost eliberați de domnitorul Alexandru Ion Cuza.

Ucrainienii, în număr de 60,479, locuiesc în regiunea de Nord a Republicii Socialiste România, în Bucovina și Maramureș.

Sîrbii, Croații și Slovenii, în număr de 46,517 locuiesc în cîmpia Banatului, unde-i găsim amestecați cu români și cu alte neamuri, dar și în sate compacte, locuite numai de ei. Cei mai mulți se ocupă cu agricultura.

Tătarii, în număr de 20,469, locuiesc mai ales în Dobrogea.

Turcii, în număr de 14,329, de asemenea locuiesc mai ales în Dobrogea, unde lucrează pămîntul sau sînt negustori

Lecția V

de articole orientale. Foarte mulți au emigrat în Turcia după războiul al doilea mondial.

Bulgarii, în număr de 12,040, locuiesc mai ales în Dobrogea și în jurul orașului București unde se ocupă cu grădinăritul și creșterea zarzavaturilor.

În Republica Socialistă România mai găsim, într-un număr redus: Cehi (11,821), Greци, Polonezi, Albanezi și Armeni.

II. Întrebări:

1. Câți locuitori avea România la 29 decembrie, 1930?
2. Câți locuitori avea R. S. România la 21 februarie, 1956?
3. Care era densitatea populației în R. S. România pe kmp în anul 1962?
4. Este natalitatea în creștere în R. S. România?
5. A reușit R. S. România să reducă mortalitatea infantilă după războiul al doilea mondial?
6. Aproximativ, câți la sută din locuitorii R. S. România se ocupă cu agricultura?
7. Dă, te rog, unele caracteristici ale țăranului român.
8. Care sînt cei mai numeroși locuitori de origine etnică străină din R. S. România?
9. În care regiune sînt concentrați majoritatea ungurilor din R. S. România?
10. În care regiune sînt concentrați majoritatea sașilor din R. S. România? Dar șvabii?
11. Aproximativ câți țigani locuiesc în R. S. România și de unde se crede că au venit?
12. Ce alte naționalități mai trăiesc în R. S. România?

Lecția V

III. Teme pentru ora de aplicație.

1. Teme pentru discuții libere.

- a. Populația R. S. România.
- b. Populația Statelor Unite.
- c. Problemele prezentate de minorități într-un stat modern.
- d. Cauzele care-i determină pe locuitorii unei țări să emigreze.

2. Oameni reprezentativi, Moldoveni, Munteni și Ardele- ni.

Cu tot caracterul unitar al limbii și al firii poporului român, se pot totuși deosebi oarecare nuanțe după situația geografică, după neamurile cu care a venit în contact și după împrejurările istorice.

Moldoveanul dintre Carpați și Nistru, cu fața mai lungăreață, părul mai deschis și culoarea ochilor mai albastrie, este mai blajin, mai domol la mișcări ca și la judecată. Ascultă zece vorbe pînă ce dă un răspuns. Crezi că e adormit și deodată scoate cuvinte care te pătrund, fie ca adîncă înțelepciune, matură judecată ori fină ironie. „Cum va vrea Dumnezeu,” la el e mai înrădăcinat; expus năvălirilor, a avut mai multe de suferit; de aceea e mai bănuitor, mai neîncrezător, dar odată pătrunzînd intențiile, nu e nimeni mai prietenos și credincios decît Moldoveanul....

Nu cunoaște violența, căci prea mult a suferit și el. E modest, uneori cu aparență de umilință, care acoperă însă omenia.

Munteanul, e cu fața mai rotundă, cu părul și ochii mai negri, are alte însușiri. Munteanul este mai vioiu, mai iute la vorbă și mișcări, mai aspru la căutătură (privire). Nu este așa de primitiv ca Moldoveanul. Mai puțin răbdător, repede reacționează. Muntenii sînt mai întreprinzători, mai energici, mai perseverenți; cei din Oltenia, negustori vestiți.

Ardeleanul, cu caractere fizice mai apropiate de cele ale trunchiului etnic depărtat, posedă și unele caractere sufletești deosebite. Condițiunile istorice în care a trăit sînt cu totul altele. Un mileniu de asuprire, bănuire, urmărire, schimbă structura sufletească...Cuvîntul și acțiunea trebuiesc cîntărite, căci altfel pot avea urmări dureroase. Spontaneitatea poate fi periculoasă. Dimpotrivă,

chibzuirea minuțioasă a lucrurilor e necesară, spre a găsi momentul oportun pentru reacțiune, cu folos. Imprejurările locale fiind nefavorabile, pribegia este o scăpare. Nici o ramură etnică n-a dat atîția emigranți, fie în „țară”, fie peste Ocean, în Statele Unite, a căror energie ancestrală s-a arătat oriunde au poposit și în orice direcție au activat.

Slabele diferențe dialectale nu schimbă întru nimic fondul comun lingvistic, același pretutindeni unde se întîlesc Români. Nuanțele de temperament, urmarea firească a condițiunilor locale din mediu, nu știrbesc nicidecum unitatea firii Romînului și a complexului de însușiri atît de prețioase pentru dezvoltarea neamului. Dimpotrivă. Diversitatea locală scoate în relief calități care se împlinesc. Energica activitate a Ardeleanului, vioiciunea Munteanului, înclinarea spre adîncă gîndire a Moldoveanului, se împletesc într-un tot, care dă caracterul fundamental etnic al Romînului.

Casă de lemn din Maramureș.

Lecția V

IV. Lectură.

Scade sporul natural al populației în R.S.R.

În prezent, în țările din spatele cortinei de fier, există o scădere masivă a sporului natural al populației. În unele țări se pot constata chiar stări deficitare. Din nenorocire, țara noastră nu face excepție. În 1955, sporul anual a fost de 275.329 de suflete, deci de cca. 15.9 la mie de locuitori. De atunci încolo, scăderea a fost continuă, excedentul ajungând astfel în 1962 la 129.556 suflete, adică la cca. 7 la mie, deci la mai puțin de jumătate și scăderea este astfel catastrofală.

Ceeace este însă și mai uluitor, este că nici regimul și nici presa nu s-au ocupat de această deficiență -- care ar trebui să fie discutată sub toate aspectele -- dovedind astfel, încă o dată, lipsa lor de răspundere. Faptul că în alte țări "tovărășești" situația este și mai rea, este o consolare prea ieftină. Cauza hotărâtoare -- în afară de transformarea socială forțată -- trebuie căutată în condițiile generale de mizerie morală și materială, în care trăiește populația țării. Aceasta, aduce cu sine și creșterea divorțurilor -- cu 20% între 1961-1962. Apoi lipsa de locuințe, numărul mare de femei angajate în lucru, salariile reduse, în sfârșit lipsa de alimente -- mergând chiar și până la lipsa de pâine, precum și scumpetea generală a vieții, sînt unele din cauzele acestei grave situațiuni. Toate acestea fac ca întemeierea unei familii, educația și întreținerea copiilor în condițiuni omenești să fie aproape imposibilă.

Se știe că, în afară de activiste, eleve și studente la practică, astăzi sînt peste un milion de femei salariate. În general, participarea lor se ridică la aproape 30% în toate activitățile R.S.R.-ului și constituie o parte integrantă din toate ramurile de activitate. Însă femeile nu o fac din plăcere. O fac din necesitatea de a susține familia sau propria lor viață. Ele sînt obligate deci ca, pe lîngă îndatoririle de soție, mamă și de gospodină, să alerge la birou și să stea la coadă după alimente.

Numai gîndindu-te la condițiile în care o femeie-mamă este constrînsă să-și îndeplinească toate aceste îndatoriri, vezi cum femeia este îndemnată să recurgă la avort, cu atît mai mult cu cît legea comunistă ușurează într-atît această operație, încît se pune întrebarea dacă nu pe această cale malthusiană caută regimul să obțină bunăstarea și prosperitatea promise de 20 de ani, dar nerealizate.

Cu instinctul de mamă înnăscut și cultivat pînă în ultimul cătun, nu încapе îndoiala că femeile române sînt gata să meargă, ca și în trecut, pînă la limita puterii și sacrificiului de sine pentru a nu renunța la rolul lor firesc de mamă. Nu trebuie dusă vina nici asupra doctorilor. Prin intervenția lor, ei doar înlesnesc ieșirea din zbuciumul adînc, mistuitor, între răspunderea ce o simte mama față de copilul ei și o nădejde îndrăgită ce piere în nearticulata acuzație a sistemului comunist. Vina rămîne asupra comunismului și perseverenței condițiunilor istovitoare de mizerie morală și materială pe care, orice ar face femeea, nu le poate schimba și față de care nu poate reacționa decît cu abnegațiune, pentru a cruța astfel viitoarei odrasle propriile ei experiențe tragice. Adevărul este că adversitățile fără sfîrșit ale traiului sub reperiști au clătinat pînă și instinctele de mamă ale femeilor noastre, care își redefinesc rolul într-un ritm mai înalt, ce scapă controlului uzurpatorilor. Româncele nu mai vor să aducă noi sclavi pe lume.

Adevăratul barometru al vieții unui popor nu este statistica meșteșugită, instituțională în R.S.R. La poporul nostru, cu un procent tradițional ridicat de spor de nașteri natural, barometrul traiului și al bucuriei vieții îl prezintă în mod impresionant stagnarea natalității sau scăderea sporului natural al populațiunii.

Lecția V

V. Poezie.

DOINA

Dela Nistru pân-la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s-a
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin și pân-la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
Dela Mare la Hotin
Mereu calea ne-o așin;
Din Boian la Vatra Dornii
A umplut omida cornii
Și străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale
Și-au făcut dușmanii cale,
Din Sătmar până-n Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Indărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se-ndeamnă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui
Și-i străin în țara lui.
Dela Turnu-n Dorohoiu
Curg dușmanii în puhoiu
Și s-așează pe la noi;
Și cum vin cu drum de fier,
Toate cântecele pier;
Sboară păsările toate
De neagra străinătate:
Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Iși desbracă țara sânul,
Codrul -- frate cu Românul --
De secure se tot pleacă
Și izvoarele îi sacă --
Sărac în țară săracă!
Cine-au îndrăgit străinii
Mînca-i-ar inima cîimii
Mînca-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia!

Stefane Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,

DOINA (continued)

Las-Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinților,
In sama părinților,
Clopotele să le tragă
Ziua-ntreaga, noaptea-ntreagă,
Doar s-a-ndura Dumnezeu,
Că să-ți mântui neamul tău!
Tu te-nalță din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-i suna din corn odată,
Ai s-aduni Moldova toată;
De-i suna de două ori,
Îți vin codri-n ajutor,
De-i suna a treia oară,
Toți dușmanii or să piară
Din hotare în hotare...
Indrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!

M. Eminescu (1850-1889).

Lecția V

VI. Populația pe medii.

A	Numărul populației		În procente față de total		
	Total	Urban	Rural	Urban	Rural
	1	2	3	4	5
29 decembrie 1930 ¹	14.280,729	3,051,253	11,229,476	21,4%	78,6%
25 ianuarie 1948 ¹	15,872,624	3,713,139	12,159,485	23,4%	76,6%
21 februarie 1956 ¹	17,489,450	5,474,264	12,015,186	31,3%	68,7%
1 iulie 1957 ²	17,829,327	5,619,717	12,209,610	31,5%	68,5%
1 iulie 1958 ²	18,055,948	5,725,550	12,330,398	31,7%	68,3%
1 iulie 1959 ²	18,225,830	5,810,824	12,415,006	31,9%	68,1%
1 iulie 1960 ²	18,403,414	5,912,011	12,491,403	32,1%	67,9%
1 iulie 1961 ²	18,566,932	6,030,366	12,536,566	32,5%	67,5%
1 iulie 1962 ²	18,680,721	6,109,941	12,570,780	32,3%	67,3%

---

¹Recensămînt.

²Date calculate.

VII. Densitatea populației pe regiuni.

Numărul populației pe kmp la:

A	29 decembrie 1930 ¹	25 ianuarie 1948 ¹	21 februarie 1956 ¹	1 iulie 1962 ²
	1	2	3	4
R. S. R.	60,1	66,8	73,6	78,7
Regiunea Argeș.....	58,1	66,7	70,9	74,9
Regiunea Bacău.....	53,4	60,0	72,0	81,2
Regiunea Banat.....	54,1	54,6	54,9	56,7
Regiunea Brașov....	51,4	56,4	65,1	69,7
Regiunea București.	61,9	73,5	78,7	81,9
-inclusiv orașul B.	92,1	122,3	135,3	141,3
Regiunea Cluj.....	58,9	63,1	68,6	72,0
Regiunea Crișana...	65,5	66,0	69,3	71,4
Regiunea Dobrogea..	24,4	26,5	30,7	33,1
-inclusiv orașul C	28,2	31,8	37,5	41,5
Regiunea Galați....	60,6	66,3	74,7	81,8
Regiunea Hunedoara.	45,7	45,0	52,1	58,8
Regiunea Iași.....	68,0	71,2	84,2	93,7
Regiunea Maramureș.	59,5	61,1	67,9	73,7
Regiunea Mureș-				
Autonomă Maghiară.	53,8	57,4	62,7	66,1
Regiunea Oltenia...	63,5	71,8	74,1	77,2
Regiunea Ploiești..	80,3	93,4	103,0	110,7
Regiunea Suceava...	58,8	58,8	66,6	72,3
Orașul București...	728,6	1151,9	1331,4	1396,3
Orașul Constanța...	455,1	185,0	237,3	284,4

¹Recensămînt.²Date calculate.

VIII. Populația după naționalități, la recensământul din 21 februarie 1956

	Total	Români	Maghiari	Germani	Bvrei	Țigani	Ucrainieni	Ruteni	Huțani
RSR 1930	14,280,729	11,118,170	1,423,459	633,488	451,892	242,656		45,875	
1956	17,489,450	14,996,114	1,587,675	384,708	146,264	104,216		60,479	
	Sârbi								
	Croați	Ruși	Slovaci	Tătari	Turci	Bulgari	Cehi		
	Sloveni								
	50,310	50,725	50,772	15,580	26,080	66,348	-	-	
	46,517	38,731	23,331	20,469	14,329	12,040	11,821		
									Alte naționalități.
									105,374
									42,756

IX. Populația după limba maternă, la recensământul din 21 februarie 1956.

	Total	Română	Maghiară	Germană	Ucraineană Ruteană Huțană	Țigăneasă		
RSR 1930	14,280,729	11,380,137	1,552,563	636,144	44,678	89,989		
1956	17,489,450	15,080,686	1,653,700	395,374	68,252	66,882		
61	Rusă	Idiș	Tatară	Slovacă	Turcă	Bulgară	Cehă	Alte limbi
	Sîrbă	259,812	42,945	42,425	---	63,510	---	69,669
	Croată	34,337	20,574	18,935	14,228	13,189	6,196	29,011
	Slovenă	43,057						

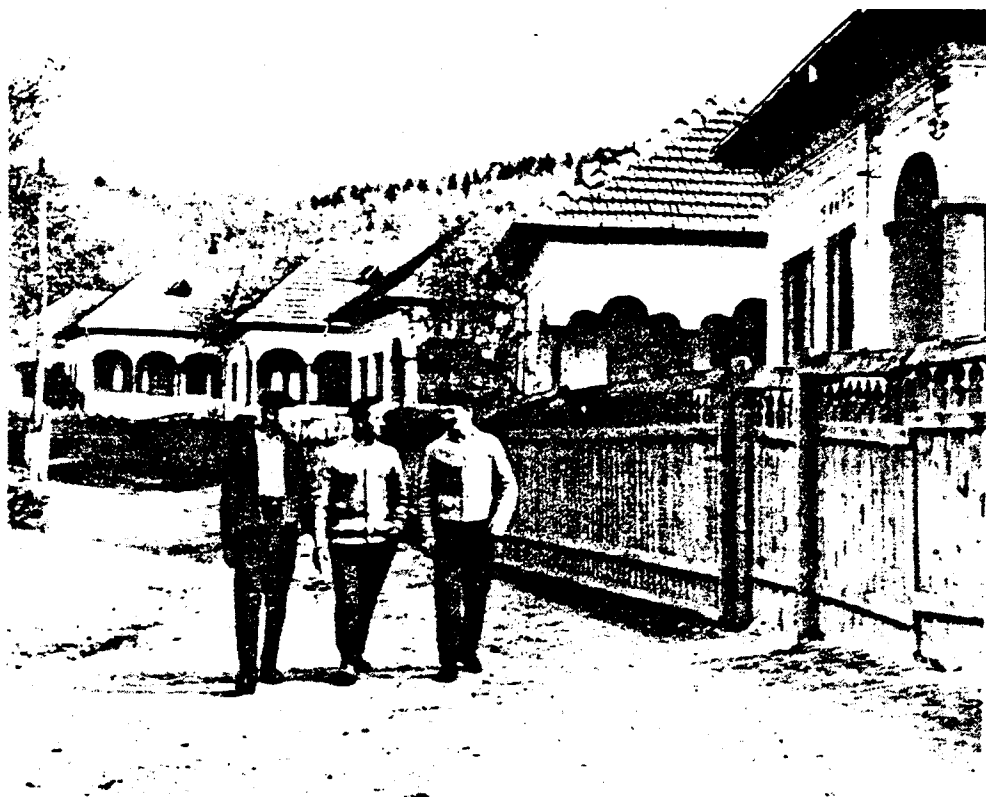
Lecția V

X. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:

- a. Populația Republicii Socialiste România.
- b. Populația Statelor Unite.
- c. Minoritățile din Republica Socialistă România.

2. Vă rog să faceți o hartă a Republicii Socialiste România pe care să indicați regiunile locuite de locuitorii de altă origină etnică decât cea română.

I. Sate și orașe în R. S. România

Din cei 18,680,721 de locuitori ai Republicii Socialiste România, la 1 iulie, 1962, 6,109,941 sau 32,3% locuiau în 353 de orașe și localități asimilate urbanului, iar 12,570,780 sau 67,3%, locuiau în mediul rural în 4,101 sate sau comune.

Majoritatea locuitorilor din Republica Socialistă România (67,3%) ocupându-se cu agricultura locuiesc în cătune și sate.

Lecția VI

Cătunul, din punct de vedere administrativ, nu poate avea decît un număr de 100 de locuitori. Mai puține în ținuturile de cîmpie, cătunul se întîlnește mai des în regiunile de munte sau de deal; locuitorii unui cătun sînt de obicei înrudiți prin legături de familie.

În Republica Socialistă România, asemenea grupări de așezări umane se găsesc mai ales în Munții Apuseni, în Maramureș și în Bucegi unde forma dominantă de pămînt e muntele și diferența de naționalitate a locuitorilor îi silește pe locuitori să traiască în grupe mici.

Din punct de vedere administrativ, cătunul depinde de autoritățile satului.

Satul. Cînd grupările de locuințe omenești sînt mai numeroase, atunci avem tipul de așezare cunoscut sub numele de sat. În Republica Socialistă România, mediul geografic a determinat crearea mai multor feluri de sate; ele sînt răspîndite pe toată întinderea țării, prezentînd diferite aspecte după regiuni.

Satul împrăștiat sau risipit, care se întîlnește la munte unde fața pămîntului este neregulată, unde fiecare om își clădește casa unde poate. În Republica Socialistă România, găsim astfel de sate între râurile Mureș și Someș, în munții Bihorului, în munții Metalici și în Bucovina. Aceste sate se întind de-a-lungul unei văi, sau pe munți. Casele sînt construite din bîrne de lemn.

Satul răsfirat, este caracteristic regiunilor de dealuri, în care predomină livezile, podgoriile și ogoarele de porumb. Satul răsfirat nu este altceva decît rezultatul sudării cătunelor care se găsesc în lungul unei singure linii. Unele sate răsfirate au o lungime de 3 - 4 km. Asemenea sate se întîlnesc în subcarpații Munteniei și în Nordul Moldovei, din regiunea dealurilor.

Satul strîns sau adunat este satul în care casele sînt apropiate unele de altele și este caracteristic regiunilor de șes. În mijlocul unui astfel de sat este de obicei o piață unde se găsesc școala, primăria și biserica.

În general, înainte de primul război mondial, în România casele se acopereau cu paie, care țin răcoare vara și cald iarna. Pereții caselor erau făcuți din lemn, pămînt bătut sau din cărămizi; astăzi pereții caselor se fac din zid și sînt acoperite cu țigle și uneori cu tablă galvanizată.

Orașele României. În comparație cu celelalte țări europene, Republica Socialistă România are un număr relativ mic de orașe (353) și acestea cu o populație nu prea numeroasă.

Astfel, orașul București, capitala țării, este singurul oraș care depășește un milion de locuitori, și numai 11 orașe din România au o populație care depășește 100.000 locuitori.

Clasificarea orașelor. Se poate face o clasificare a orașelor ținând seama de funcțiunile lor caracteristice pe care le are de îndeplinit.

Orașele industriale care și-au făcut apariția în jurul minelor de cărbuni, de fier, și a sondelor de petrol, a căror materii prime dau naștere la tot felul de produse fabricate. În Republica Socialistă România astfel de orașe sînt: Reșița, Petroșeni, Ploiești, etc.

Orașele balneare dezvoltate împrejurul izvoarelor de apă minerale. În Republica Socialistă România astfel de orașe sînt: Tușnad, Sovata, Malnaș Băi, Căciulata, Băile Olănești, Vatra Dornei, Sărata, Amara, Covasna, etc.

Orașele climaterice, orașe noi dezvoltate în legătură cu turismul și cu sporturile. În Republica Socialistă România astfel de orașe sînt: Mamaia, Agigea, Eforie, Poiana Brașov, Stîna de Vale, etc.

Orașele fortărețe, astăzi pe cale de dispariție, chemate să apere, prin întărițurile lor, ținutul în care se găsesc. În Republica Socialistă România astfel de orașe sînt: Făgăraș, Brașov, Sibiu, Hunedoara, Sighișoara, etc. O întreagă serie de orașe fortărețe de-a-lungul râului Nistru ca: Soroca, Hotin, Cetatea Albă, etc., sînt astăzi sub dominație rusească.

Orașele porturi, născute la țărmurile mării (porturi maritime) sau pe marginea fluviilor navigabile (porturi fluviale). În Republica Socialistă România astfel de orașe sînt: Constanța, Sulina, Turnu Severin, Giurgiu, Brăila, Galați, Tulcea, etc.

Lecția VI

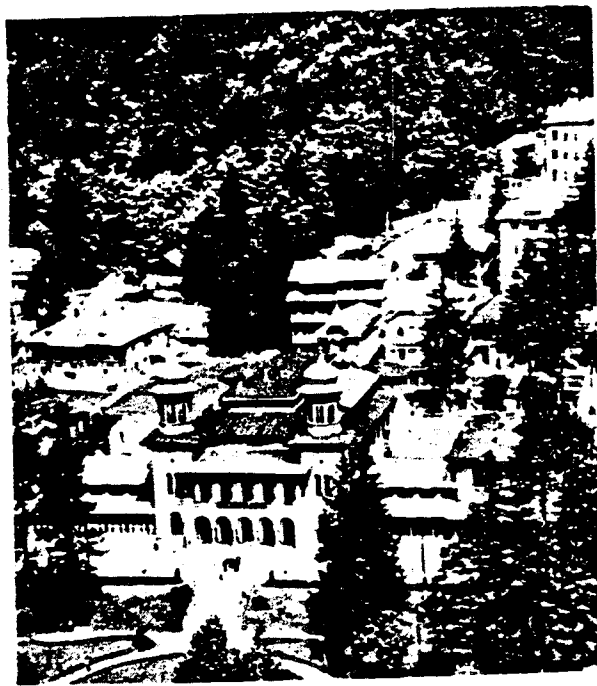
Dacă ținem seama de așezarea lor, putem face următoarea clasificare a orașelor din Republica Socialistă România:

1. Orașe născute în dreptul trecătorilor, unul la un capăt, altul la celălalt capăt: Orșova - Turnu Severin, Tîrgu Jiu - Hațeg, Rîmnicul Vîlcea - Sibiu, Cîmpulung - Brașov, Tîrgu Ocna-Miercurea Ciuc, etc.

2. Orașe născute la limita între două regiuni fizice deosebite cu bogății deosebite (munte și deal, deal și cîmpie): Tîrgu-Jiu, Rîmnicul Vîlcea, Pitești, Ploiești, Buzău, etc.

3. Orașe născute în regiunile agricole: Craiova, București, Botoșani, Dorohoi, Satu-Mare, Oradea-Mare, Timișoara, etc.

4. Orașe născute de-a-lungul apelor: Orșova, Turnu Severin, Calafat, Turnu Măgurele, Giurgiu, Călărași, Brăila, Galați, Tulcea, Sulina, Constanța, etc.

Băile Herculane.

II. Întrebări:

1. Cîte orașe și localități asimilate urbanului are R. S. România?
2. Cîte sate și comune are R. S. România?
3. Din punct de vedere administrativ, câți locuitori are un cătun?
4. Descrie un sat împrăștiat sau risipit.
5. Descrie un sat răsfirat.
6. Descrie un sat strîns sau adunat.
7. Cîte orașe din R. S. România au o populație de peste 100.000 locuitori?
8. Care sînt cele mai importante orașe industriale din R. S. România?
9. Care sînt cele mai importante orașe porturi din R. S. România?
10. Ce este un oraș climateric?
11. Ce este un oraș balnear?
12. Ce este un oraș fortăreață?

Lecția VI

III. Teme pentru ora de aplicație.

1. Teme pentru discuții libere.

- a. Cum se naște un sat, târg, oraș etc.
- b. Orașele mai importante din lume.
- c. Rolul economic pe care îl joacă un oraș ca New York-ul în viața economică americană.
- d. Cum au luat naștere orașele din Vestul Statelor Unite.

2. Așezări izolate în Republica Socialistă România.

În Republica Socialistă România, cele mai însemnate așezări izolate sînt: stîna, sălașul și cherhanaua.

Stîna. Ținuturile înalte din zona pășunilor alpine au atras întotdeauna o populație importantă care devine constantă în timpul verii: aceștia sînt ciobanii cu turmele lor de oi, care au jucat un rol dintre cele mai însemnate în trecutul istoric al poporului român.

De obicei, o stîna e alcătuită din trei încăperi: odaia stăpînilor, fierbătoarea și celarul.

Odaia stăpînilor este camera în care locuiesc ciobanii.

Fierbătoarea este încăperea în care se fierbe laptele, iar.

Celarul este încăperea în care se păstrează produsele lactice. În apropierea stîinii se află strunga, prin care trec oile la muls, iar lîngă strungă se găsește comarnicul, în care se mulg oile. O stîna este de obicei construită din trunchiuri de copaci și acoperită cu șindrilă.

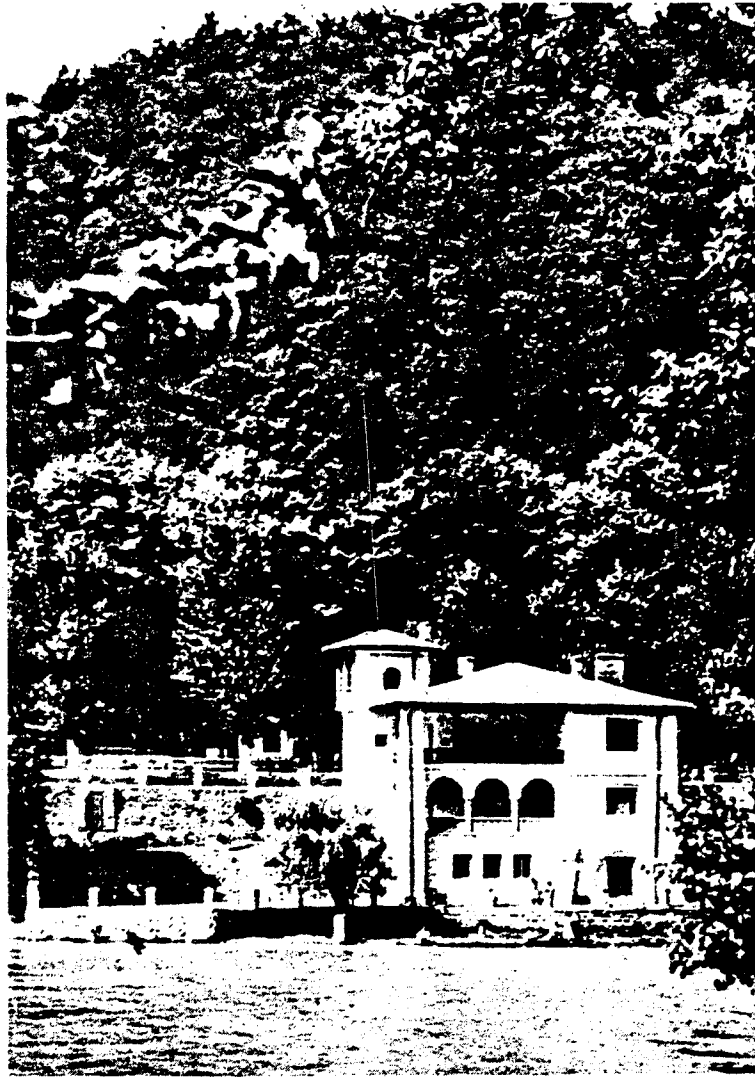
Sălașul. În Munții Apuseni și prin Maramureș în Carpații Sudici, și uneori în Cîmpia Tisei, se găsesc așezări izolate în mijlocul fînețelor și a ogoarelor care se găsesc la distanțe mari de sat. Acestea sînt sălașurile în care locuiesc păzitorii vitelor aduse pentru iernat, la locul de păstrare a fînului.

Cherhanaua este adăpostul sau locuința izolată de pe marginea unei ape (baltă, lac, fluviu) ridicată pentru pescari într-un loc mai favorabil pescuitului, după cum stînele sînt pentru ciobani. Uneori cherhanalele sînt niște simple colibe de stuf sau păpuriș, în care se păstrează peștele prins, alteori devine o adevărată fabrică, cum sînt,

spre exemplu, cherhanalele din delta Dunării, care au o mulțime de instalații pentru păstrarea peștelui proaspăt sau pentru prepararea lui (sărat, afumat, etc).

Tot în categoria așezărilor izolate, mai pot fi menționate: conacul, hanul, pichetul de grăniceri de la frontieră, farul de la țărmul mării, cantonul așezat de-a-lungul căii ferate precum și casele de adăpost din munți.

Călimănești.

IV. Lectură.

Vîlcovul, o Veneție rustică în Delta Dunării.

....Înaintezi pe o stradă largă, cu trotuare de scînduri suspendate pe stîlpi, dovadă că și aici, lîngă mare, Dunărea tot poate să inunde străzile. Case curate, scunde dar încă-pătoare, se înșiră deoparte și de alta. Hotel nu există în Vîlcov. S-a proiectat unul mare, dar sondagiile au întîlnit un sol prea moale ca să poată susține o clădire grea. De aceea Oficiul Național de Turism a ancorat un vapor în Vîlcov care servește drept hotel turiștilor care vizitează orașul.

Unii turiști înșă, preferă să locuiască în casele lipovenilor care sînt curate și suficient mobilate. Lipovenii sînt primitivi, dar își prețuiesc cam scump serviciile. O masă bună, în casă particulară, te costă ca și la un restaurant din București. Sînt și cîteva hanuri unde poți avea ciorbă și friptură de pește, cu un vin care înveselește repede, și unde ai prilej să asculți coruri rusești și să privești dansuri rusești executate numai de tineri flăcăi, singuri sau cîte doi.

Imediat după sosire, îți poți da seama de marea originalitate a Vîlcovului. Strada pe care mergi este întrețaiată de numeroase canale mari și mici. Pe cele mari le treci peste poduri înalte și curbate, ca Rialto din Veneția. Pe sub aceste poduri pot trece bărci mari. Dar sînt și canale mici, acoperite în dreptul străzilor de punți joase, pe sub care la nevoie poate trece o flotilă de rațe, dar nu o barcă. Și totuși bărci negre se văd pretutindeni pe aceste canale. Dăsigur circulația se face prin transbordare sau prin ridicarea punții.

Toate canalele orașului Vîlcov pornesc dintr-un fel de „Canal Grande”, Belgarodski, pe care se află cherhanalele Statului, niște magazii care nu au nimic impozant, deși reprezintă capitala icrelor negre în România.

Este riscat să compari Vîlcovul cu Veneția. Evident. Veneția cu palatele sale de marmoră, cu trecutul său de splendoare și cu monumentele sale de artă, este cu totul altceva. Acum, dar nu la început. Cînd în secolul al V-lea, Veneții, speriați de năvălirea lui Atila, s-au refugiat în mlaștinile Adriaticei, satul de pescari care s-a născut acolo, trebuie să fi fost mai urît decît Vîlcovul,

căci lagunele sărate nu au avut niciodată exuberanța de vegetație a Deltei României. Vîlcovul nu este decît o Veneție născută cu 12 secole mai tîrziu. E o Veneție rustică, plină de surprinderi, de o vegetație admirabilă, neavînd nimic din solemnitățile și melancolia unei cetăți milenare. Așa cum este, Vîlcovul merită să fie văzut.

Lecția VI

V. Poezie.

ÎN SATU-N CARE M-AM NĂSCUT...

În satu-n care m-am născut
Și primii ani i-am petrecut
Ăcolo-i toată lumea mea
Și inima și viața mea
În satu-n care m-am născut.
Aștept o zi mai fericită
Să văd căsuța cu pridvor
Și cărăruia însoțită
Ce se pierdea înspre izvor
De-atuncea ani și ani dearîndul
Uitarea-ncet s-a așternut
Dar astăzi iar mă duce gîndul
În satu-n care m-am născut.

Dar satu-n care m-am născut
Acum de jale-i străbătut
Nu se aud privighetori
Nu sînt nici hori
Și nici viori
În satu-n care m-am născut.
Acolo azi e toamnă rece
Și plouă, plouă tot mereu
Sînt lacrimi care n-au să sece
Cît o fi toamnă-n satul meu
Dar va veni o primăvară
Cum a venit și în trecut
Și-am să mă-ntorc acolo iară
În satu-n care m-am născut.

V. Vasilache

Gruparea orașelor și comunelor după numărul populației, la 1 iulie 1962.

	Numărul orașelor și comunelor.	Numărul populației.
Mediul urban.		
Orașe și localități asimilate urbanului	353	6,109,941
Sub 3000 locuitori	52	107,691
3000 - 4,999 locuitori	85	339,380
5000 - 9,999 locuitori	95	663,843
10000 - 24,999 locuitori	83	1,311,490
25000 - 49,999 locuitori	19	634,165
50000 - 99,999 locuitori	7	448,445
100,000 - 200,000 locuitori	11	1,378,894
Orașul București	1	1,226,033

Mediul rural

Comune	4,101	12,570,780
Sub 1,000 locuitori	48	20,294
1000 - 1,999 locuitori	861	1,395,092
2000 - 4,999 locuitori	2,809	8,766,589
5000 - 9,999 locuitori	376	2,287,003
10000 - locuitori și peste	7	81,802

Lecția VI

Orașele cu peste 20,000 locuitori, la 1 iulie 1962.

	Fără orașele și comunele in- cluse în teri- toriu administrativ actual al orașului.	Cu orașele și comunele incluse în teritoriul administrativ actual al orașului.
București.....	1,226,033	1,354,431
Cluj.....	164,933	202,676
Timișoara	147,738	165,104
Brașov.....	131,172	224,794
Ploiești	129,222	168,224
Iași	124,853	157,114
Constanța	117,079	150,736
Brăila	116,364	120,065
Craiova	115,706	136,622
Arad	113,730	123,865
Galați	109,657	109,657
Oradea	109,209	121,294
Sibiu	99,318	99,318
Tîrgu-Mureș.....	72,853	88,919
Bacău	64,130	74,311
Satu-mare	62,642	62,642
Buzău	53,169	78,304
Hunedoara	51,911	82,881
Pitești	46,942	65,187
Reșița	46,475	110,059
Baia-Mare	44,422	86,377
Mediaș	39,361	39,361
Turda	38,334	62,366
Piatra-Neamț	37,849	47,837
Bîrlad	36,222	47,464
Turnu-Severin	36,080	36,080
Giurgiu	34,651	51,323
Roman	33,767	44,824
Lugoj	31,953	31,953
Botoșani	31,335	46,863
Focșani	31,134	36,495
Tulcea	29,223	29,223
Călărași	28,419	28,419
Tîrgoviște	27,585	46,336
Sighet	26,927	26,927
Tecuci	26,860	26,860

Tîrgu-Jiu	24,563	24,563
Suceava	23,603	60,947
Bistrița	23,302	23,302
Sighișoara	23,178	23,178
Medgidia	22,985	22,985
Dej	22,654	22,654
Cîmpulung-Muscel	22,137	22,137
Râmnicu-Vîlcea	21,746	21,746
Râmnicu-Sărat	21,728	21,728
Deva	21,281	38,911
Cîmpina	20,754	20,754
Alexandria	20,922	20,922
Reghin	20,582	20,582
Caracal	20,128	20,128
Făgăraș	20,095	20,095
Petroșeni	29,695	130,212 ¹

---

¹inclusiv orașele: Lupeni cu 31,282 locuitori, Petrila cu 26,413 locuitori și Vulcan cu 21,908 locuitori.

Lecția VI

VI. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:
  - a. Primele așezări omenești din Statele Unite.
  - b. Un oraș important din punct de vedere istoric în Statele Unite.
  - c. Satele și orașele din Republica Socialistă România.
  - d. De ce mi-ar plăcea să trăiesc într-un sat mic.
  - e. De ce mi-ar plăcea să trăiesc într-un oraș mare.

2. Pe o hartă a Republicii Socialiste România, vă rog să arătați orașele mai importante - cele cu o populație de peste 100,000 de locuitori.

I. Bogățiile R. S. România (I).

Geografia economică studiază producția unei țări (vegetală, animală și minerală), industria țării (munca de prelucrare a materiilor prime), căile de comunicații, care permit împrăștierea acestor bogății și comercializarea lor.

Republica Socialistă România este o țară cu o bogată și variată producție agricolă și exporturile ei joacă un rol important în economia europeană.

Cu mai puține animale ca în trecut, datorită în special mecanizării agriculturii, Republica Socialistă România are totuși un important disponibil pentru exportul de carne și alte produse animale (piele, lapte, brânză, etc.).

Lecția VII

Cu o producție minieră mijlocie - săracă în metale, bogată în combustibil (petrol, gaz metan) și sate - Republica Socialistă România își dezvoltă industria care asigură prosperitatea economică a țării.

Cu ieșire la Marea Neagră, folosind Dunărea și râurile pentru navigația fluvială, cu o rețea de căi ferate destul de bine dezvoltată, Republica Socialistă România dispune de mijloacele necesare pentru a transporta produsele sale, atât în interior, cât și peste hotare.

Bogățiile solului. Relieful Republicii Socialiste România, care este proporționat repartizat (30% munți, 40% dealuri, 30% câmpie) pune la dispoziția agriculturii aproape două treimi din suprafața țării, adică regiunile de șes și dealuri. Dintr-o suprafață totală de 23,750,000 hectare (1 hectar = 2,47 acri), 20,719,300 de hectare sînt productive:

a. Pămînt arabil	9,701,000 hectare,
b. Pășuni și livezi	4,156,100 hectare,
c. Podgorii și livezi de pomi fructiferi	424,100 hectare,
d. Păduri	6,438,000 hectare.

Trebuie să remarcăm că din an în an, suprafața cultivabilă crește, fie prin îmbunătățirea terenurilor degradate, fie prin asanarea bălților sau a lacurilor și lucrări de irigație, fie prin reclamarea terenurilor inundabile prin construcția de diguri și baraje.

În anul 1960, după cifrele publicate de guvernul român, 2,000,000 de familii din Republica Socialistă România erau ocupate în agricultura. România avea în anul 1960, 250 de Stații de Mașini și Tractoare (SMT) cu 46,000 de tractoare, 8,000 de combine și zeci de mii de alte mașini agricole. Astăzi, în Republica Socialistă România, agricultura nu mai joacă rolul preponderant pe care l-a jucat în trecut, totuși reprezintă 27% din venitul național și contribuie între 30% și 40% din exporturi.

Într-o țară agricolă ca Republica Socialistă România, un factor natural de mare importanță este solul, în care plantele găsesc condițiunile necesare dezvoltării lor. Solul este o bogăție naturală, care nu se poate obține prin munca omului, ci este rezultatul unor factori naturali, care au acționat mii și mii de ani.

Cerealele. Solul și clima Republicii Socialiste România sînt foarte favorabile creșterii cerealelor, care sînt produsul principal al țării, care constituie hrana de bază a populației, furaj pentru animale, materie primă pentru industrie și constituie de asemenea unul din principalele exporturi ale țării.

Porumbul, (păpușoiul, cucuruzul) este cea mai cultivată cereală din Republica Socialistă România. Aproximativ, o treime din suprafața arabilă a țării este în porumb. Porumbul a fost introdus în România în secolul al XVII-lea însă n-a început să fie cultivat intens decît în secolul al XVIII-lea. Astăzi porumbul hibrid, adus din Statele Unite este cultivat pe o scară întinsă.

Grîul, este de asemenea cultivat intens, ocupînd locul al doilea în importanță. Grîul este cultivat în toate regiunile țării, pînă la o altitudine de 1200 de picioare. În anul 1960, în Republica Socialistă România, 2,967,800 de hectare au fost în grîu. Regiunile principale în care se cultivă grîul sînt: Cîmpia din Vest - Cîmpia Tisei-, Cîmpia Dunării - Vest de rîul Argeș-, Cîmpia Moldovei, Cîmpia Someșului și Podișul Transilvaniei. Aceste regiuni produc două treimi din tot grîul românesc. Cele mai mici cantități se recoltează în: Maramureș, Bucovina și Transilvania de Sud-Est.

Înainte de războiul al doilea mondial, România era a patra țară producătoare de grîu în Europe (după Franța, Spania și Italia). În materie de export însă, era prima pe continent.

Orzul. Între 300,000 - 500,000 de hectare sînt cultivate cu orz. Orzul este folosit ca hrană pentru animale. În industrie este folosit la fabricarea berii, a alcoolului și a amidonului. În alimentația omului, orzul uneori este folosit ca înlocuitor al cafelei, la fabricarea pîinii, etc.

Orzul este cultivat mai ales în regiunea de Sud-Est (regiune uscată), în Bărăgan, în Dobrogea și Podișul Moldovei.

Ovăzul. Între 300,000 - 450,000 hectare sînt cultivate cu ovăz. În general, este o plantă de nutreț, care se cultivă în cele mai bune condițiuni în partea de Vest a țării, în regiunile Subcarpatice și în Maramureș.

Secara. Aproximativ, 200,000 hectare sînt cultivate cu secară. Secara crește în regiunile mai reci și în soluri

Lecția VII

mai puțin fertile - Suceava, podișul Transilvaniei și dealurile Sub-Carpatice.

Orezul. Cultivarea orezului în Republica Socialistă România a început abia în ultimii ani. Cu toate că, în cele mai multe cazuri, condițiile climaterice nu sînt din cele mai bune, orezul este cultivat de-a-lungul malurilor Dunării și a unor râuri din Banat. Producția nu este prea mare, însă este în creștere.

Plantele industriale. În această categorie intră plantele ale căror produse nu pot fi folosite, decît după ce sînt prelucrate în fabrici.

Floarea Soarelui este o plantă industrială cu o tulpină înaltă pînă la 2 metri, cu floarea galbenă îndreptată spre soare care este cultivată pentru semințele ei oleaginoase. Uleiul produs din semințele de floarea soarelui este foarte fin și este întrebuintat de industria care produce obiecte de mare precizie. Floarea Soarelui crește mai ales în Est-ul și Sud-Est-ul țării, în Cîmpia Bărăganului, în Dobrogea, în podișul Moldovei și mai puțin în regiunea de Nord-Vest a țării (podișul Someșului - Cîmpia Tisei).

Rapița este de asemenea o plantă industrială cu semințe bogate în ulei. În aceeaș categorie de plante industriale menționăm: Soia, Planta de Ricină și semințele de In.

Plantele textile. În această categorie intră plantele, care după ce sînt prelucrate se obțin fibre care sînt întrebuintate în industrie.

Inul, este o plantă textilă și oleaginoasă, cu tulpină fibroasă, ramificată, cu frunze înguste și mici, cu flori albastre sau albe. Se cultivă mai ales în văile din Carpații Orientali, în podișul Tîrnavei și în regiunea Suceava.

Cînepa, este o plantă textilă și oleaginoasă, cu tulpina fibroasă și înaltă și dreaptă și cu frunze dințate. Se cultivă mai ales în Cîmpia Tisei, în podișul Transilvaniei și în Moldova.

Bumbacul, este o plantă textilă în formă de arbust care în mod obișnuit crește în regiunile tropicale și subtropicale, iar aclimatizată, și în regiunile cu climă temperată ca Republica Socialistă România. Dintre plantele textile

care cresc în România, este cea mai importantă. Crește mai ales în Cîmpia Dunării și în Regiunea Craiova.

Sfecla de zahăr, se cultivă în Republica Socialistă România de la sfîrșitul secolului al XIX-lea. În România se cultivă două varietăți de sfeclă: albă și roșie. Sfecla de zahăr este întrebuințată ca aliment, ca plantă furajeră sau în industria pentru extragerea zahărului. Se cultivă mai ales în Cîmpia Dunării, Cîmpia Siretului, Cîmpia Tisei, în dealurile Subcarpatice, podișul Tîrnavei și în regiunea Suceava.

Tutunul, este o plantă industrială, cu tulpina dreaptă, cu frunze mari și moi de un verde închis. Frunzele, supuse unui tratament special, se fumează. În Republica Socialistă România, aproximativ 40,000 hectare sînt cultivate în tutun, cu o producție anuală de aproximativ 36,000 tone.

Tutunul românesc este de o calitate superioară, cele mai cunoscute varietăți fiind: Drăgășani, Virginia și Ialomița. Tutunul românesc este exportat în străinătate, fie sub forma de țigări, fie sub forma de frunze de tutun.

Se cultivă în Oltenia, Cîmpia Dunării, Valea Bîrladului, Valea Mureșului și în Transilvania.

În Republica Socialistă România, tutunul este monopol de stat, iar regiunile în care se cultivă sînt fixate de stat.

"Pădurea Băneasa" Restaurant

Lecția VII

II. Întrebări:

1. Ce studiază geografia economică?
2. De cât pământ arabil dispune R. S. România?
3. De câte hectare de păduri dispune R. S. România?
4. În anul 1960, câte familii din R. S. România erau ocupate în agricultură?
5. Câte SMT, câte tractoare și câte combine avea R. S. România în anul 1960?
6. Cât la sută din venitul național al R. S. România reprezintă agricultura?
7. Care este cea mai cultivată cereală din R. S. România?
8. Care sînt regiunile principale din R. S. România cultivate în grâu?
9. La ce este folosit orzul?
10. Ce fel de plantă este ovăzul?
11. Unde crește secara în R. S. România?
12. Care sînt plantele industriale care cresc în R. S. România?

Lecția IV

IV. Lectură

Cum va fi vremea în luna ianuarie?

În ultima perioadă de timp, aspectul vremii s-a îmbunătățit. Să nu uităm totuși că sîntem în plină iarnă și că acest aspect se poate schimba. Asupra viitoarei evoluții a vremii, tov. CONST. STOICA, șeful serviciului de prevedere a timpului de la Institutul Meteorologic, ne-a furnizat amănunțele necesare, potrivit prognozei efectuate de colectivul de meteorologi previzionişti din această secție.

-- Prima lună a anului 1966 - ne spune tov. C. Stoica - va fi ceva mai rece decît în mod normal. Precipitațiile vor fi mai mult sub formă de ninsoare și vor avea o frecvență mai mare în partea de sud și de răsărit a țării. Iată și cele mai caracteristice intervale ale acestei luni:

Între 1 și 5 ianuarie vremea va fi în general umedă și rece, mai ales în prima parte a intervalului. Se vor semnala ninsori temporare. Vîntul va prezenta intensificări din sectorul estic. Temperaturile minime vor fi cuprinse între minus 2 și minus 12 grade, iar cele maxime între minus 6 și plus 4 grade. În a doua parte a intervalului se va produce ceață.

Între 6 și 12 ianuarie vremea va prezenta un aspect schimbător, cu precipitații slabe locale, mai ales în jumătatea de nord a țării. Vîntul va sufla slab pînă la potrivit predominînd din sectorul vestic. Temperatura va înregistra o ușoară creștere. Minimele vor fi cuprinse între plus un grad și minus 9 grade, iar maximele între minus 4 și plus 5 grade. Ceață și polei local.

Între 13 și 21 ianuarie vremea se va răci treptat. Cerul va fi variabil la început, apoi mai mult închis. Vor cădea ninsori frecvente mai ales în Moldova, Dobrogea și Bărăgan. Vîntul va predomina din sectorul nordic, cu intensitate potrivită. Minimele vor fi cuprinse între minus 2 și minus 12 grade, local mai coborîte, iar maximele între minus 6 și plus 4 grade.

Între 22 și 26 ianuarie vremea se va menține rece, mai ales noaptea. Cer variabil, cu înseninări persistente, ceea ce va determina ca nopțile să aibă caracter geros. Vînt slab. Temperaturile minime vor fi cuprinse între minus 4 și minus 14 grade, local mai coborîte, iar maximele între minus 7 și plus 3 grade. Ceață și izolat chiciură.

III. Teme pentru ora de aplicație.

1. Teme pentru discuții libere.

- a. Clima R. S. României.
- b. Clima Statelor Unite.
- c. Cum influențează clima, viața vegetală, animală și omenească a unei țări sau regiuni.

2. Crivățul, este un vînt puternic și rece care suflă iarna din Nord-Est, aducînd scăderea temperaturii, mai rar vara, aducînd un aer dogoritor.

Crivățul ia naștere din diferența de temperatură și presiune dintre părțile Nord-Estice ale Europei - Siberia - care au în timpul iernii temperaturi foarte scăzute și părțile de Sud Mediterane, care sînt cu mult mai calde. În R. S. România bate rece, înaintînd pînă în Munții Carpați, iar dincolo de Dunăre, pînă în Munții Balcani. Crivățul este considerat un vînt local.

Vîntul Mare este un vînt local care bate dinspre Munții Făgărașului spre Țara Oltului. Aerul mai rece de pe coastele de Nord ale Munților Făgăraș, coborînd spre Țara Oltului, unde aerul este mai cald, se încălzește pe măsură ce coboară, dînd astfel naștere acestui vînt care topește zăpada în cîteva zile.

Austrul, este un vînt local care bate mai ales în Sudul și Sud-Vestul R. S. România (Oltenia și Banat). Vara, bate mai ales secetos și este foarte păgubitor pentru culturi și cereale, iarna este bogat în ploaie și zăpadă.

Brizele Marine de zi și de noapte sînt tot vînturi locale care se nasc din deosebirea de temperatură dintre aerul de pe uscat și cel de pe mare, în timpul zilei și al nopții - noaptea, briza bate de la uscat spre mare, ziua de la mare spre uscat (Ziua aerul de uscat e mai cald iar cel de pe mare mai rece; noaptea, aerul de pe uscat e mai rece, iar cel de pe mare mai cald).

Lecția IV

II. Întrebări

1. Care sînt factorii care determină clima unei țări?
2. De ce fel de climă se bucură R. S. România?
3. Care este temperatura medie anuală a R. S. România?
4. Cîte feluri de vînturi bat în R. S. România?
5. Cînd se produc vînturi regulate?
6. Cînd se produc vînturi neregulate?
7. Cînd se produc vînturi periodice?
8. Care sînt cele mai importante vînturi care bat în R. S. România?
9. Care regiuni din R. S. România primesc cele mai mari cantități de ploaie?
10. Care regiune din R. S. România primește cea mai puțină cantitate de ploaie?
11. Cînd cad cele mai abundente ploi în R. S. România?
12. Care sînt lunile de secetă în R. S. România?

Cele mai importante vânturi care suflă în R. S. România sînt: Crivățul, Munteanul, Austrul și Vîntul Mare. În afară de vînturile regulate, neregulate și periodice, mai bat în România și vînturi locale: Vîntul Mare, Vîntul Negru, Brizele de Mare, etc.

Al treilea factor important pentru determinarea climei unei țări sau regiuni este ploaia, mai ales pentru o țară agricolă cum este R. S. România.

Ploaia. Toată apa provenită din ploi, zăpezi și alte precipitațiuni atmosferice, în timp de un an pe întreaga suprafață a R. S. România ar forma un strat gros de aproximativ 635 mm. Densitatea precipitațiilor atmosferice variază după formele de relief: munții sînt cei mai bogați în ploi (Munții Rodnei primesc aproximativ 1,500 mm), iar coasta Mării Negre este cea mai săracă în ploi (300 mm).

În R. S. România, ploile cele mai abundente cad la sfîrșitul primăverii și începutul verii (mai-iulie), după care urmează o perioadă de secetă pînă în luna octombrie. Ploile cad tocmai cînd sînt necesare pentru ogoare; chiar seceta este necesară coacerii cerealelor, iar zăpada constituie un minunat înveliș pentru semănăturile de toamnă.

Lecția IV

bucură de o climă temperată continentală, caracterizată prin veri calde și ierni reci, uneori excesive, vânturi care bat neregulat, zăpezi mari și vara, furtuni cu descărcări electrice și ploi torențiale.

Temperatura. Temperatura medie anuală a României este aproape plus 10° C. Extremele de temperatură variază însă foarte mult, de la -38,5° C. la plus 45° C. în diferitele regiuni ale țării.

Iarna. În general, iarna în R. S. România începe în luna decembrie și ține până în luna martie. În perioada aceasta, temperatura medie este sub 0° C. Iarna aduce zăpadă foarte multă, mai ales în partea de Sud-Est a țării.

Primăvara. Primăvara în R. S. România este un anotimp foarte scurt. Trecerea de la iarnă la vară se face foarte repede. Vremea este cu toane, după o zi călduroasă cu cer senin, urmează alta cu cerul acoperit de nori negri de zăpadă sau alta cu vânt rece. Temperatura medie a primăverii în R. S. România este aproximativ plus 10° C.

Vara. O caracteristică a acestui anotimp este sosirea repede a căldurii, mai ales în partea de Sud-Est a R. S. România. Cele mai ridicate temperaturi se înregistrează în iulie (luna lui Cuptor) și în august. Cu cât înaintăm spre Nord, sau urcăm pe munți, căldura verii scade. Temperatura medie a verii este de plus 21° C.

Toamna. Toamna este cel mai frumos anotimp al R. S. României, cu zile senine și nopți răcoroase, cu cerul acoperit de stele. Toamna este mai lungă decât primăvara și ține cam 3 - 4 luni. Temperatura medie a toamnei este de plus 10° C.

Vânturile. Al doilea factor important pentru determinarea cliimei unei țări sau regiuni sînt vînturile, deoarece ele aduc importante schimbări în starea de temperatură și umezeală regulate, neregulate și periodice.

Dacă între două regiuni învecinate diferența de temperatură și presiune rămîne tot timpul anului aceeași, atunci în acele regiuni se vor naște vînturi regulate; dacă diferența de presiune variază mult și neregulat, atunci în acele regiuni se vor naște vînturi neregulate; dacă temperatura și presiunea se schimbă regulat și periodic, odată cu anotimpurile, atunci se vor naște vînturi periodice.

I. Clima Republicii Socialiste România.

Importanța cunoașterii climei. Cunoașterea climatului unei țări are o mare însemnătate, căci prin climă ne putem da seama de întreaga dezvoltare a vieții vegetale, animale și omenești din aceea țară. Climatul determină felul de viață al omului.

Clima unei țări este determinată de mai mulți factori: așezarea în latitudine, poziția pe continent și relieful, care la rândul lor determină: temperatura, vânturile și ploile care se produc într-o anumită regiune.

R.S. România, fiind la egală distanță de ecuator și polul nord (paralela 45 trece prin mijlocul R.S. România), se

Lecția III

Vapor în Deltă...

VII. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:

- a. Apele R. S. România.
- b. Delta Dunării.
- c. Apele Statelor Unite.
- d. Apele Statului meu.

2. Vă rog să faceți o hartă a R. S. România, arătând râurile principale, lacurile și Delta Dunării.

Lecția III

Principalele lacuri din R.S.R.

Denumirea lacului	Tipul genetic	Regiunea	Suprafața lacului kmp.
A	B	C	D
Razim (Razelm)	lagună marină	Dobrogea	394
Sinoe	lagună marină	Dobrogea	166
Brateș	lac de luncă	Galați	74
Greaca	lac de luncă	București	74
Potelu	lac de luncă	Oltenia	72
Zmeica	lagună marină	Dobrogea	52
Călărași	lac de luncă	București	33
Suhaia	lac de luncă	București	31
Rastu	lac de luncă	Oltenia	25
Babadag	liman fluviomarin	Dobrogea	23
Siutghiol	lagună marină	Orașul Constanța	21
Dranov	lac de luncă	Dobrogea	20
Tașaul	liman fluviomarin	Orașul Constanța	18
Techirghiol	liman fluviatil	Orașul Constanța	11
Snagov	liman fluviatil	București	5,70
Amara-Slobozia	liman fluviatil	București	1,50
Sfânta Ana	lac în crater vulcanic	Mureș - Auto- nomă Maghiară	0,22
Lacu-Roșu	lac de baraj natural	Mureș - Auto- nomă Maghiară	0,12
Bucura	lac glaciar	Hunedoara	0,10

Sursa: Institutul de Geologie și Geografie al Academiei R.S.R.

VI.   Principalele cursuri de apă din Republica
                 Socialistă România

Denumirea cursului de apă	Lungimea cursului Pe teritoriul R.S.R.		Totală
	A.	1.	
Dunărea		1075	2860
Prut		704	953
Mureș		718	756
Siret		592	726
Olt		699	699
Ialomița		414	414
Someș		346	411
Jiu		349	349
Timiș		241	346
Argeș		340	340
Buzău		334	334
Jijia		283	283
Bistrița		279	279
Dâmbovița		266	266
Tîrnava-Mare		249	249
Bîrlad		247	247
Vedea		243	243
Crișul-Alb		226	238
Moldova		205	205
Bega		169	202
Tîrnava-Mică		198	198
Neajlov		188	188
Olteț		184	184
Teleorman		178	178
Prahova		169	169
Arieș		164	164

Sursa: Institutul de Geologie și Geografie al Academiei
R.S.R.

Lecția III

V. Poezie.

Lacul.

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

Și eu trec de-alung de maluri,
Parc-ascult și parc-aștept
Ba din trestii să răsară
Și să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică,
Ingînați de glas pe ape,
Și să scap din mîină cîrma
Și lopețile să-mi scape;

Să plutim cuprinși de farmec
Sub lumina blîndeii lune -
Vîntu-n trestii lin foșnească,
Unduioasa apă sune!

Dar nu vine.....Singuratic
In zadar suspin și sufăr
Lîngă lacul cel albastru,
Incărcat cu flori de nufăr.

M. Eminescu, Convorbiri literare, 1876.

Lecția III

Turiștilor mai puțin pretențioși, Delta le oferă în dar - poate spre a le răsplăti modestia - minunate colțuri pitorești: canale cu apă limpede cum e cristalul, pe care de abia le ating crengile sălciilor plîngătoare; luciul apei în care se reflectă, ca într-o vriașă oglindă, imensa boltă a cerului, creînd impresia ireală că barca sau șalupa alunecă pe firmament.

Pescar în Deltă...

IV. Lectură

Delta Dunării. Ceea ce deosebește Delta Dunării de alte delte ale marilor fluvii ale lumii, este nivelul coborât al terenului față de nivelul mării. Puține delte din lume au 80% din suprafața lor acoperite aproape continuu de ape, cum este cazul Deltei Dunării. Din cei 4300 kmp ai Deltei de pe teritoriul României - 2000 kmp se află sub nivelul Mării Negre, iar altele 1400 kmp sînt alcătuite din terenuri foarte joase, aproape în permanență acoperite de apă. Numai 140 kmp din întreaga ei suprafața sînt neinundabili.

Delta Dunării are o vegetație acvatică luxuriantă, în care predomină stuful și plantele asociate. Privită din avion, această regiune apare ca „o mare a plantelor” a cărei culoare se schimbă mereu, în raport de anotimp; în cuprinsul ei strălucesc oglirzile bălților.

Din cei 2700 kmp acoperiți cu vegetație stuficolă, aproximativ 1000 kmp reprezintă zone de vegetație plutitoare - plaur, insule care se ridică și se coboară în raport de nivelul apelor.

În această regiune există „zone de liniște” ce au o deosebită importanță pentru păsările venite din diferite colțuri ale globului pămîntesc.

Delta Dunării prezintă peisagii diferite: dune de nisip (Caraorman), pădure cu aspect tropical (Letea), munți (Babadag, Beș-Tepe), brațe, canale umbrite, litoral maritim etc. care toate împreună fac din Deltă o regiune a contrastelor.

Delta Dunării constituie un adevărat paradis al păsărilor; tot aici trăiesc numeroase specii de animale cu blană și pești. Pe deasupra ei trece marele drum al păsărilor, o șosea aeriană a aripatelor.

Aici cuibărește pelicanul - un monument al naturii - și uneori poposește vestita pasăre flamingo, sosită de pe malurile Nilului.

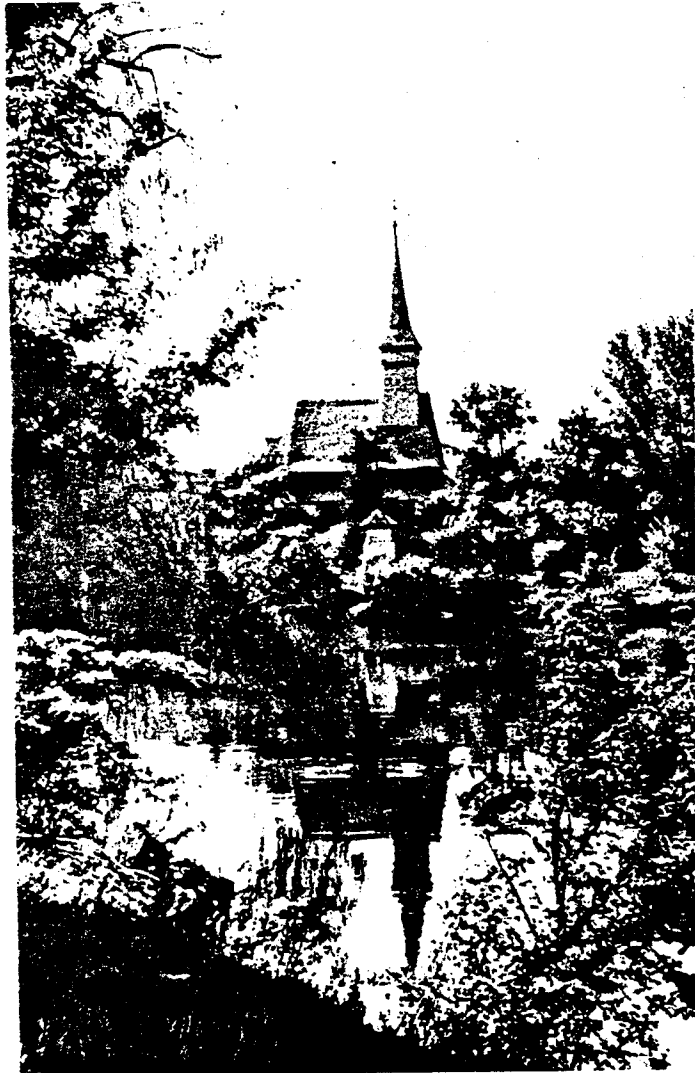
Mistreți, lupi, iepuri, nurci, vidre, dihori - iată câteva „personaje” care i-ar interesa pe vînători.

În apele Deltei trăiesc, ca într-un uriaș acvarium, cele mai felurite specii de pești: crapul, știuca, bibanul, carasul, somnul, linul, șalăul, avatul. În apele Râzelmului și la Portița se pescuiește chefalul, iar la gurile Dunării: morunul, nisetrul, păstruga ș. a.

Amatorilor fotografi și pictorilor, natura Deltei le poate dărui minunate tablouri și o mare bogăție de subiecte.

f. Lacuri termale, alimentate de izvoare calde subterane. Lacul Pețea, la sud de orașul Oradea Mare, are o temperatură anuală constantă de plus 26° C.

g. Lacuri sărate, a căror ape au calități terapeutice. Cele mai importante sînt: Techirghiol, pe malul mării Negre, Sovata și Ocna Sibiului în Transilvania, Amara și Lacu-Sărat în sudestul țării, în cîmpia Bărăganului.

Biserică de lemn din Maramureș

Lecția III

d. Oltul, izvorăște din Carpații răsăriteni, în apropiere de izvoarele Mureșului. Curge spre sud, apoi spre vest și iar spre sud, tăind munții Carpați la Turnu Roșu.

După ce a scăpat de munți și de dealuri, apele Oltului curg potolite pînă la vărsarea în Dunăre.

e. Siretul, izvorăște tot din Carpați, aproape de granița cu U.R.S.S., curge spre miazăzi, apoi spre răsărit, și se varsă în Dunăre la miazănoapte de orașul Galați. În drum spre Dunăre, Siretul adună apa râurilor: Suceava, Moldova, Bistrița, Taslău, Trotuș, Putna și Milcov, care înainte de anul 1859, forma granița dintre Muntenia și Moldova.

f. Prutul, izvorăște în U.R.S.S., tot din munții Carpați, curge aproape paralel cu Siretul și se varsă în Dunăre, la răsărit de orașul Galați. Astăzi, Prutul formează granița de răsărit a R. S. România cu U.R.S.S.

3. Lacurile R. S. România.

După originea lor, lacurile R.S. România sînt de mai multe feluri:

a. Lacurile glaciare, născute din topirea zăpezilor în depresiuni făcute de ghețari (lacul Bucura din munții Retezatului, lacul Bîlea din munții Făgărașului și lacul Lala din munții Rodnei).

b. Lacurile vulcanice, au apa adunată în craterele unor vulcani de mult stinși (lacul Sfînta Ana din munții Puciosul de lîngă orașul Tușnad).

c. Lacurile marine, sînt resturile vechilor mări geologice sau alte golfuri, astupate la gură de materialul depus de apele mării; acestea sînt limanurile sau lagunele (Razelm, Sinoe, Siutghiol, Techirghiol, etc.).

d. Lacurile de luncă, născute și alimentate prin revărsările râurilor mari (lacurile de-alungul Dunării: Greaca, Potelu Călărași, Brateș, etc.).

e. Lacuri de baraj natural, formate prin zăgăzuirea naturală a unui curs de apă (Lacul-Roșu din Regiunea Autonomă Maghiară).

III. Teme pentru ora de aplicație.1. Teme pentru discuții libere.

- a. Apele R. S. România.
- b. Apele Statelor Unite.
- c. Apele Statului dimitale.

2. Apele R. S. România.

Dunărea. În R. S. România intră pe la Baziaș și se îndreaptă spre marea Neagră, formînd hotarul spre Iugoslavia și apoi spre Bulgaria, pînă la apus de orașul Turtucaia.

De aici, Dunărea curge numai pe pămînt românesc pînă la marea Neagră, în care se varsă prin trei brațe: Chilia, Sulina și Sf. Gheorghe. Pămîntul cuprins între aceste trei brațe se numește delta Dunării. În această deltă sînt multe bălți și lacuri bogate în pește.

În Dunăre ajung toate apele curgătoare ale R. S. România. Cele mai însemnate sînt:

a. Tisa, curge puțin prin România, în partea de miazănoapte, făcînd o parte din granița cu U. R. S. S. Pînă la vărsarea în Dunăre, mai trece prin Ungaria și Iugoslavia.

b. Mureșul, izvorăște din Carpații răsăriteni, curge întîi spre nord, apoi străbate în curmeziș podișul Transilvaniei, se strecoară pe la sudul munților Apuseni și răzbate în cîmpie, spre a se vărsa în Tisa, dincolo de granița de apus a R. S. România, în Ungaria.

Mureșul este riul Transilvaniei. În Mureș se adună apele din inima podișului Transilvan, dintr-un bazin de peste 28.000 kmp, ceva mai mare decît al Oltului. E o vale populată azi ca și odinioară. Numeroasele stațiuni paleolitice, neolitice, dar mai ales urmele orașelor romane dovedesc aceasta. Era drumul bătut ce ducea de la Sarmisegetuza la Potaissa și Napoca. De la Tîrgu Mureș la Deva stau înșirate cele mai multe orașe din Transilvania.

c. Someșul, care izvorăște cu o ramură din munții Apuseni și cu alta din munții Rodnei. După unirea acestor două ramuri, Someșul se îndreaptă spre miazănoapte-apus și intră în Ungaria, unde se varsă în Tisa.

Lecția III

Casă țărănească din Munții Apuseni

De-a lungul Dunării sînt multe bălți pline cu pești:
Potelu, Greaca; sau de-a lungul țărmului Mării Negre lacuri
sărate ca lacul Razelm.

Sînt de asemenea multe izvoare termale în jurul cărora
s-au construit băi: Băile Herculane, Sovata etc.

Apele râurilor sînt puse în slubja industriei prin
construirea de hidrocentrale, ca aceea de la Bicaz.

II. Întrebări:

1. Ce determină mersul râurilor?
2. De unde izvorăște Dunărea?
3. Prin ce capitale europene trece ea?
4. Ce sînt Porțile de Fier?
5. Unde sînt poduri peste Dunăre?
6. Prin cîte brațe se varsă Dunărea în Marea Neagră?
7. Ce a format Nistrul înainte de războiul al doilea mondial?
8. Ce râuri se varsă în Tisa?
9. Ce râuri curg spre sud și spre est?
10. Cum sînt lacurile din R. S. România?
11. Ce lacuri cunoști?
12. Ce sînt hidrocentralele?

Lecția III

Munții Carpați prin Porțile de Fier și formează Cazanele și insula Ada Kaleh; trece pe sub podul de la Giurgiu și cel de la Cernavodă, formează Balta Ialomiței și Balta Brăilei și se varsă în Marea Neagră prin trei brațe. La Cazane, Dunărea este forate adâncă și curge repede; aproape de Brăila are o adâncime de aproape 10-12 metri și lată de aproape 700-800 de metri.

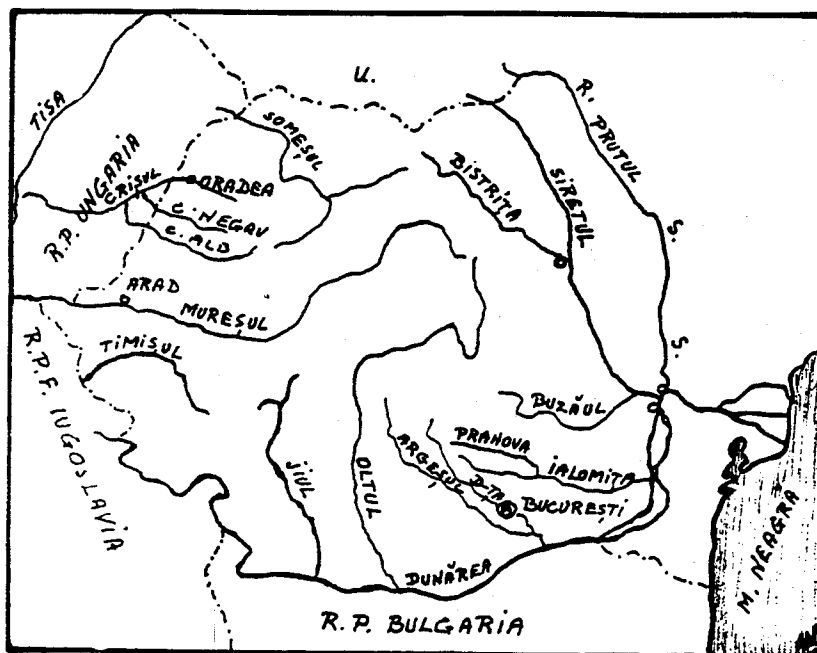
Tot în Marea Neagră se varsă și fluviul Nistru, care a fost granița României înainte de războiul al doilea mondial.

Dunărea adună toate râurile României. Râurile care curg din Ardeal sînt: Someșul, Crișul și Mureșul. Aceste râuri se varsă în râul Tisa, care la rîndul lui se varsă în Dunăre.

Râurile care curg spre sud și est sînt: Jiul, Oltul, Argeșul cu Dîmbovița, Ialomița, Siretul și Prutul. Toate aceste râuri se varsă în Dunăre.

Lacuri. Lacurile României sînt numeroase, dar mici. Numărul lor trece de 2500. Cele mai multe însă au sub 1 km². ca întindere; toate la un loc nu ocupă nici 1% din suprafața țării.

Printre cele mai frumoase lacuri sînt: lacul Bucura în Munții Retezatul sau lacul Bîlea în Munții Făgărașului. Sînt apoi lacuri termale ca lacul Peșea; sau lacuri minerale cu valoare terapeutică (Ocna Sibiului, Techirghiol etc.).

I. Apele Republicii Socialiste România

Apele curgătoare stau în strînsă legătură cu relieful și cu clima țării. Mersul râurilor din R. S. România este determinat pe de o parte de inelul muntos care închide podișul Transilvaniei și pe de altă parte de cele două depresiuni adînci: la miazăzi cîmpia Dunării și la apus cîmpia Tisei.

Fluviul Dunărea izvorăște din munții Pădurea Neagră din Germania, trece prin Viena, Budapesta și Belgrad, apoi taie

Lecția II

VI. Teme Acasă

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:

Relieful R. S. România.
Relieful statului meu.
Relieful Statelor Unite.

2. Vă rog să faceți o hartă cu relieful R. S. România, arătând munții, trecătorile, podișurile, dealurile și câmpiile.

V. Poezie.

Rugăciune Pentru Aviatorii Căzuți.

Voi, prieteni, rugați-vă pentru zburătorii căzuți astă noapte
în luptă!

Dacă aripile lor s-au lovit, prin întuneric, de moarte,
Rugați-vă să le cadă cenușa, undeva peste ape, departe,
Ca să nu-i doară cenușa trupurilor moarte.

Dacă aripile lor s-au frânt în gârlele negre ale norilor
Sau pe umerii aspri de vânt,
Rugați-vă să le cadă cenușa peste tulpinele florilor
(Să nu-i doară trupurile, când s-or lovi de pământ!.....)

Dacă au căzut din cer peste o țară străină,
Rugați-vă, prieteni, ca pînă jos, din trupurilor lor
nimic să nu rămînă!

Rugați-vă, atunci, vîntului, cu inimile de lacrimi grele,
Să la aducă cenușa trupurilor, lin, printre stele,
Pînă la noi;
S-o scuture peste lanurile noastre de trifoi,
Peste apele, peste cîmpiile noastre de mătasă
Să le fie cenușa și mormintele lor, între grădinile noastre,
acasă....

Constantin Virgil Gheorghiu

IV. Lectură.

În Munții Apuseni.

Ramura de apus a Carpaților Românești este formată din trei grupe izolate: Munții Banatului, Poiana Ruscăi și Munții Apuseni....

Niciun ținut din munții României nu are înfățișări atât de variate ca Munții Apuseni. Când îi privești din valea Mureșului, par valurile uriașe ale unei mări înfuriate. De vină este o creastă de calcar care se înalță tocmai în această parte și din depărtare seamănă cu un paravan de argint și de azur. În centru, clăile vulcanice ies îndrăzenețe din învelișurile pământului, iar vestita Detunată, cu așchiile sale îndoite de bazalt, e una din minunățiile ținutului. Mai spre apus, o zonă calcaroasă e ciuruită de gropi și de peșteri fantastice, din care una, la Scărișoara, păstrează din timpuri foarte vechi un ghețar subteran. Altfel, formele generale ale masivului sînt foarte domolite și pe înălțimi se întind șesuri mai largi decît în orice parte a Carpaților. Șesuri locuite și cultivate în deosebi de Moții care își au satele răsfirate pe aceste vîrfuri de munți, la 1000 pînă la 1300 m.

Prin unele văi nici nu poți umbla, așa sînt de înguste, prăpăstioase și cu povîrnișuri împădurite. Dar cînd te-ai urcat pe culmea deschisă, te afli ca pe o cîmpie întinsă.

Gh. Vâlsan, Pămîntul românesc și frumusețile lui, 1940.

Podișul Transilvaniei și Podișul Moldovei au bogății în cereale, în fructe și struguri de masă și pentru vinuri, pe specialități. Subsolul acestor podișuri conține de asemenea ape termale cu valori terapeutice.

Dealurile R. S. România fac trecerile de nivel dintre munți și câmpii. Partea cea mai mare din suprafețele dealurilor sînt cultivabile și fertile, restul fiind neproductive.

Depresiunile pămîntului românesc sînt numeroase și din cauza că în trecut ele au fost - și au rămas - mai populate, sînt cunoscute în istorie ca „țări”. Aceste depresiuni, văi sau platouri mai mici protejate de munți, au ajutat formarea poporului român, pe care l-au ocrotit în timpul năvălirilor barbare și i-au dat posibilitatea de a organiza primele formațiuni politice.

Lecția II

Carpații românești au două denumiri: Carpații Orientali sau Moldovenеști, care se întind dela granița de nord a țării și continuă pînă la cotitura Buzăului, urmați spre vest de Carpații Occidentali sau Sudici, care încep dela valea rîului Buzău și se termină la Porțile de Fier, unde sînt tăiați de Dunăre. Munții care par a continua șirul Carpaților la sud de Dunăre, se numesc Munții Balcani.

Carpații Sudici sau Meridionali sînt munții cei mai înalți din R. S. România. Vîrfurile lor cele mai înalte sînt: Caraimanul, de 2500 de metri; Negoiul, de 2544 de metri; Moldoveanul, de 2506 de metri și Mîndra, de 2529 de metri. Acești munți, de la bază și pînă la înălțimea de 1800 de metri, sînt acoperiți de păduri dese de fag la poale și de brad în zona superioară; iar spre culmi pășuni. Vîrfurile sînt în general fără vegetație.

Carpații Orientali sau Moldovenеști în general sînt mai mici ca cei Sudici, dar sînt mai bogați în vegetație, în turme de oi și în populație. Primind mai multe ploi, din ei pleacă un număr mare de ape curgătoare, dintre care mai importante sînt rîurile Mureșul și Oltul. Trecătorile principale ale acestor munți sînt pe la Bicaз, Tihuța și Vatra Dornei.

Munții Apuseni numai în puține locuri trec peste 1.500 de metri (Vlădeasa are 1.838 de metri și Muntele Mare are 1.827 de metri). Cu toate acestea, ei sînt considerați, în totalitatea lor, ca o fortăreață naturală, deoarece sînt bine închiși din toate părțile și străinii cu greu pot pătrunde în inima lor și trăi acolo. De exemplu, în fosta plasă Cîmpeni, care număra peste 40.000 de mii de locuitori români, nu se aflau nici 100 de străini stabiliți printre ei.

Munții Apuseni au păduri și pășuni, însă nu prea bogate. Bogăția acestor munți o constituie aurul și argintul, care se găsesc și se extrag (de multe ori de către străini și pentru străini) din centrele importante Roșia (lîngă Abrud), Brad și regiunea Zlatna. Din această cauză, localnicii, cunoscuți și sub numele de Moți, sînt în general săraci, iar sărăcia lor a ajuns proverbială prin cîntecul bătrînesc:

Munții noștri au poartă,
Noi cerșim din poartă-n poartă ...

III. Teme pentru ora de aplicație:

1. Teme pentru discuții libere.

Relieful R. S. România.
Relieful Statelor Unite.
Relieful statului duminică.

Cum este felul de viață al oamenilor la câmpie?
în munți? în dealuri?

2. Relieful R. S. România.

Relieful R. S. România este variat. În centrul țării avem podișul Transilvaniei, cu multe ape curgătoare și cu dealuri care ajung până la 700 de metri, înconjurat de lanțul munților Carpați spre răsărit și miazăzi și de masivul munților Apuseni spre apus. În jurul acestor munți, în părțile exterioare, se află deasemenea regiuni de dealuri acoperite cu produse agricole, cu livezi de pomi fructiferi și cu viță de vie, iar mai departe, spre periferiile țării, se întind câmpiile Moldovei, Munteniei, Olteniei și Tisei, cu pământ admirabil pentru ocupația principală a locuitorilor, bogat în tot felul de produse.

Cu drept cuvânt, ziariștii americani William B. King și Frank O'Brien, în cartea lor "The Balkans-Frontiers of Two Worlds," spun despre R. S. România:

"România este o țară mică, extrem de bogată. Dacă pui împreună părțile navigabile cele mai bune ale fluviului Mississippi, la care adaugi litoralul Galvestone, regiunile cele mai bogate în grâu din Kansas, terenurile petrolifere din Oklahoma, bogatele regiuni cu fructe și pășuni din Colorado, munții și văile din Oregon, vei obține exact a doua Românie."

Munții R. S. România, după etatea lor, se pot împărți în două categorii: munți bătrâni și munți tineri. Din prima categorie fac parte Munții Dobrogei, care din cauza eroziunilor și altor fenomene naturale au ajuns niște dealuri sub 500 de metri înălțime. Din categoria a doua fac parte Munții Carpați și Munții Apuseni.

Lecția II

II. Întrebări:

1. Ce forme de relief are R. S. România?
2. Care sînt munții R. S. România?
3. În cîte părți sînt împărțiți Carpații?
4. Cam ce înălțime au acești munți?
5. Unde sînt munții Apuseni?
6. Unde sînt munții Rodnei?
7. Ce fel de munți sînt munții Dobrogei?
8. Care sînt cele mai importante trecători?
9. Care sînt cele mai cunoscute podișuri?
10. Cam unde se găsesc cîmpiile R. S. România?
11. Unde se află cîmpia Tisei?
12. Unde se află cîmpia Dunării?
13. Unde se află Bărăganul?
14. Unde se află Delta Dunării?
15. Care este singurul braț navigabil al Dunării?
16. Ce insulă posedă R. S. România în Marea Neagră?

Atît munții Carpați cît și munții Apuseni se termină în șiruri de dealuri, înalte aproape de munți și mai mărunte cu cît se depărtează de munți. Podișurile cele mai cunoscute sînt: podișul Transilvaniei, podișul Moldovei și podișul Dobrogei.

Cîmpiile R. S. România se întind mai ales de-a-lungul granițelor. Cîmpia Tisei se află în partea de apus a R. S. România. Cîmpia Dunării se întinde de-a-lungul Dunării și se împarte în cîmpia Olteniei și cîmpia Munteniei, care la rîndul ei cuprinde Bărăganul, între rîurile Ialomița, Dunăre și Siret.

Delta Dunării, la gurile Dunării, este cel mai nou pămînt românesc, căci se formează chiar sub ochii noștri. Gurile Dunării sînt formate din trei brațe: la nord este brațul Chilia, la mijloc brațul Sulina (singurul navigabil) și la sud brațul Sfîntul Gheorghe.

Cam la 35 de kilometri de deltă se găsește o mică insulă stîncoasă și pustie, care aparține R. S. România: Insula Șerpilor.-

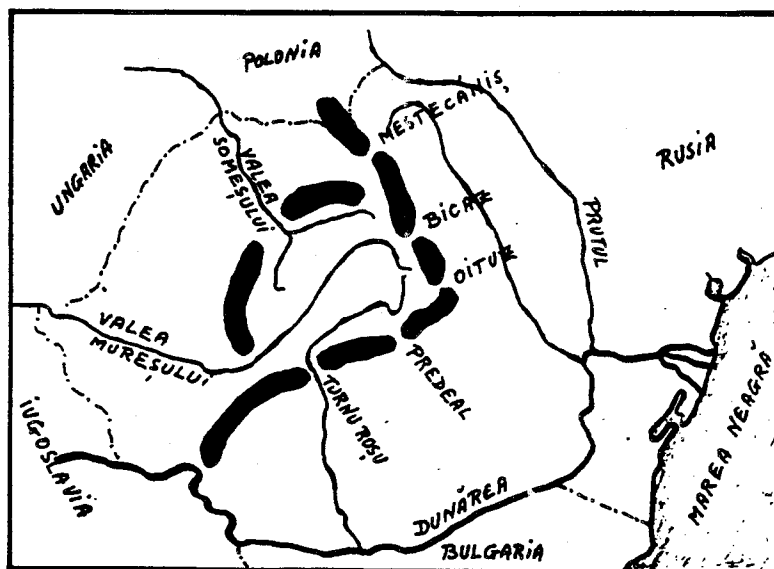
Lecția II

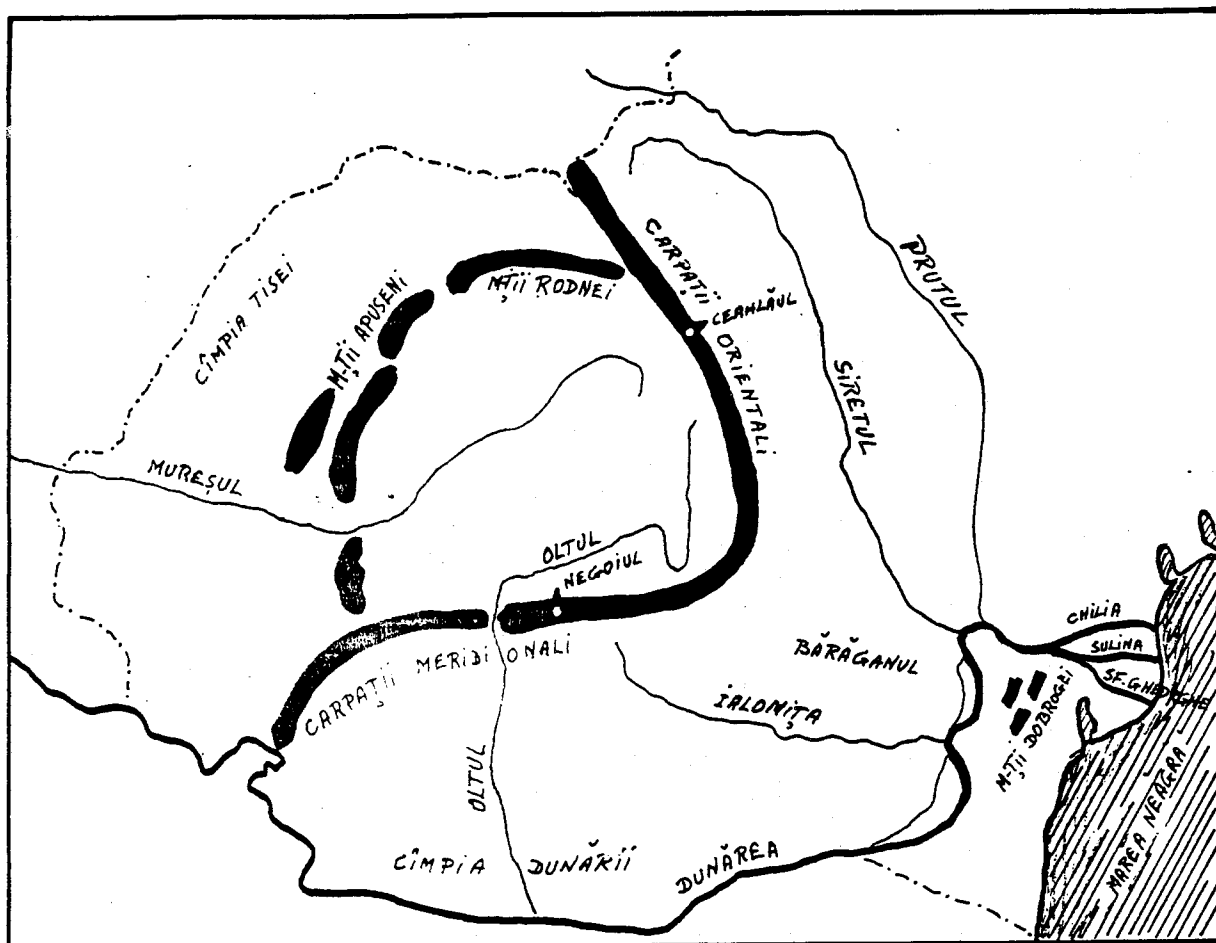
Munții Carpați se împart în Carpații Meridionali și Carpații Orientali. Carpații Meridionali sînt cei mai înalți și ating înălțimi de peste 2500 de metri; Negoiiul are 2544 de metri. În Carpații Orientali cel mai înalt vîrf este Ceahlăul, de 1904 metri.

Munții Apuseni ne apar ca o cetate în inima Transilvaniei. Ei au sub 2000 de metri înălțime și au un subsol bogat.

Munții Dobrogei sînt cei mai vechi și au aspectul unor dealuri: ei au sub 500 de metri înălțime.

Cele mai importante trecători sînt: spre răsărit, Mestecăniș, Bicz și Oituz; spre miazăzi Predeal și Turnu Roșu; spre apus Valea Mureșului și Valea Someșului.

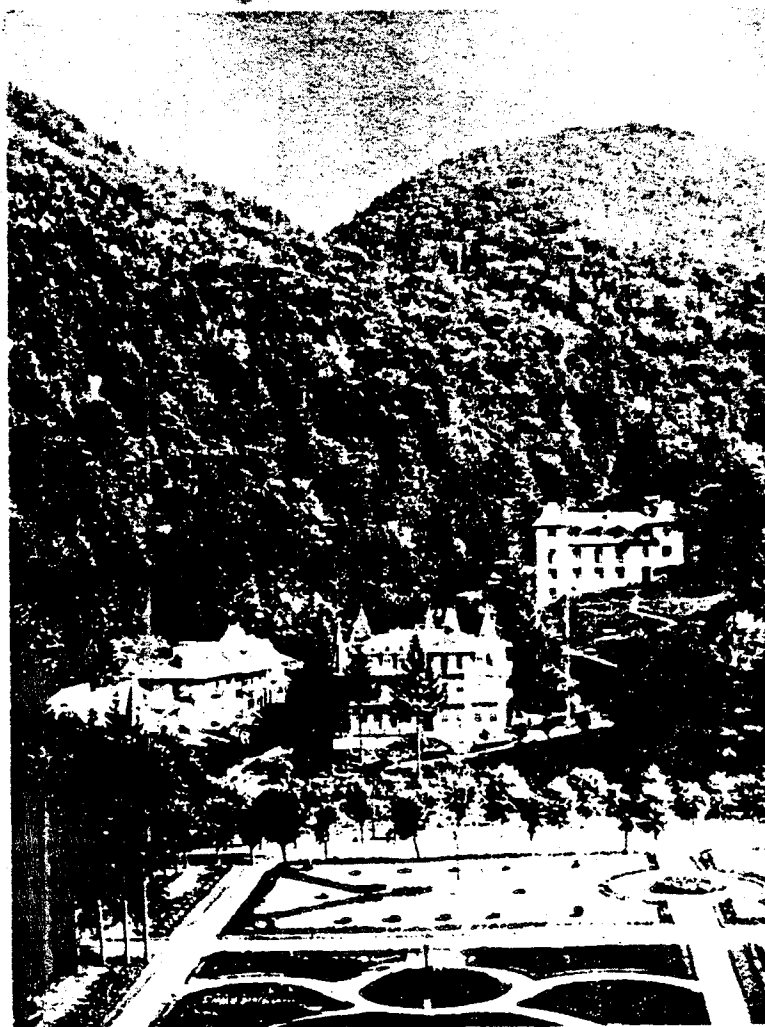

I. Relieful Republicii Socialiste România.

Ca relief, R. S. România are munți, dealuri, podișuri, câmpii (șesuri) și o regiune de deltă.

Munții R. S. România sînt: Munții Carpați, lanțul cel mai lung și mai înalt; Munții Apuseni, Munții Rodnei și Munții Dobrogei.

Lecția I

Vedere din Slănic...(Moldova)

VI. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:
  - a. Așezarea R. S. România pe glob.
  - b. O zi de lucru. (Repetiție: prezentul verbelor).
  - c. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unui eveniment curent.

2. Vă rog să desenați o hartă a Europei; indicați poziția R. S. România, granițele, vecinii și provinciile ei.

Lecția I

V. Lungimea frontierelor Republicii Socialiste România.

Lungimea frontierelor

State vecine	Totală	Terestră	Fluvială	Maritimă
A	1	2	3	4
	3152,9	1070,1	1837,8	245,0
U.R.S.S.	1328,8	272,5	1056,3	-
R.P. Ungară	442,0	410,8	31,2	-
R.S.F. Iugoslavia	546,2	248,9	297,3	-
R.P. Bulgaria	590,9	137,9	453,0	-

IV. Poezie

Țara mea.

Acolo unde-s nalți stejari,
Si cât stejarii nalți îmi cresc
Feciori cu piepturile tari,
Ce moartea-n față o privesc;

Acolo unde-s stînci și munți
Si, ca și munții, nu clintesc
Voinicii cei cu perî cărunți
În dor de țară strămoșesc;

Acolo unde-i cer senin,
Si ca seninul cer zîmbesc
Femei ce poartă-n al lor sîn
Copii ce pentru lupte cresc;

Acolo este țara mea
Si neamul meu cel romînesc.
Ăcolo eu să mor aș vrea.
Acolo vreau eu să trăiesc...

Acolo unde întîlnești
Cât ține țara-n lung și-n lat.
Bătrîne urme vitejești
Si osul celor ce-au luptat;

Si unde vezi mii de mormane
Șub care-adînc s-au îngropat
Mulțime de oștiri dușmane
Ce cu robia ne-au cercat;

Si unde dorul de moșie
Întotdeauna drept a stat,
Si bărbăteasca vitejie
Ă-mpodobit orice bărbat,

Acolo este țara mea
Si neamul meu cel romînesc.
Ăcolo eu să mor aș vrea,
Acolo vreau eu să trăiesc.

Ion Nenițescu
(1854 - 1901)

Lecția I

pierzînd Basarabia, Bucovina de Nord și Sudul Dobrogei, ea a rămas numai cu 237.438 km². (91,584 mile pătrate).

4. Forma regulată a țării o face să fie avantajată în privința apărării celor 3.400 de km. de graniță, din care mai puțin de o treime (1.114 km. 26%) sînt granițe convenționale, fie în lungul rîurilor (57%), a mării (13%) sau a munților (4%), spre Bulgaria și Rusia.

Țările care înconjoară R. S. România sînt locuite toate de popoare care nu au aceeași origine cu Românii. La răsărit și la miazănoapte vecinii R. S. România sînt Rușii, la apus sînt Ungurii și Jugoslavii, iar la miazăzi sînt Bulgarii.

Între acești vecini, R. S. România se menține ca un bastion al latinității.

III. Teme pentru ora de aplicație:1. Teme pentru discuții libere.

Așezarea R. S. România pe glob.

Care sînt avantajele și dezavantajele granițelor naturale și granițelor convenționale?

Este mărimea unei țări singurul factor care o face importantă? De ce? Dă exemple.

Este important faptul că o țară are acces la mare? De ce?

2. Așezarea R. S. România pe glob și pe continentul Europei.

Cînd ne propunem a vorbi despre o țară din punct de vedere geografic, trebuie să ne gîndim la poziția țării respective pe glob și pe continentul în care se află, pentru a ne da seama de clima ei, de configurația și de starea înaintată ori mai înapoiată din punct de vedere cultural, politic, economic, în comparație cu mediul înconjurător.

1. Pe globul pămîntesc. R. S. România este cuprinsă între $45^{\circ}15'$ și $49^{\circ}2'$ latitudine nordică și între $20^{\circ}30'$ și $30^{\circ}30'$ longitudine răsăriteană. Ca urmare a acestui fapt, ea face parte din zona temperată a emisferei nordice. Din cauză că paralela 45° trece pe la nord de București și Craiova, iar în America de Nord prin Eastport (Maine), St. Paul (Minnesota) și pe la sud de Portland (Oregon); din cauză că R. S. România se află la Est de Greenwich și meridianul 25° trece chiar prin mijlocul ei, în fine, din cauză că R. S. România este cam la egală distanță între Urali și Irlanda, pe toată suprafața ei predomină avantajele zonei temperate, cu trei fronturi de climă: oceanică, mediteraneană și continentală.

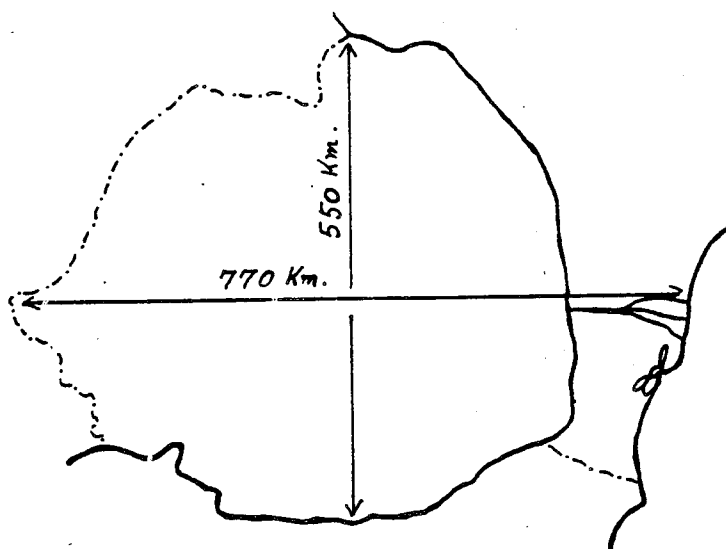
2. Nu numai prin faptul că țara aceasta este legată de Europa centrală prin Munții Carpați, fluviul Dunărea și condițiile climaterice, dar și prin aceea că este locuită de poporul român, a cărui istorie s-a dezvoltat în pas cu a popoarelor din Vest, R. S. România este considerată ca făcînd parte din Europa centrală.

3. În 1939, România avea o suprafață de 295.049 km^2 (peste 122,000 mile pătrate). După războiul al doilea mondial,

Lecția I

II. Întrebări:

1. În ce continent se află R. S. România?
2. Cam pe unde se află R. S. România în acest continent?
3. Ce paralelă trece prin R. S. România?
4. Pe unde trece această paralelă prin Statele Unite?
5. De ce fel de climă se bucură R. S. România?
6. Care este suprafața R. S. România?
7. Cam cu ce țări se compară R. S. România ca mărime?
8. Cam cu ce stat din Statele Unite se compară R. S. România ca mărime?
9. Care sînt vecinii R. S. România?
10. Care sînt granițele naturale ale R.S. României?
11. Care sînt granițele convenționale ale R.S. România?
12. Cam care este distanța de la Est la Vest a R.S. România?
13. Cam care este distanța de la Nord la Sud a R. S. România?
14. Cam care este lungimea granițelor R. S. România?
15. Ce altceva mai știi despre așezarea R. S. România pe glob și despre granițele ei?

Lecția I

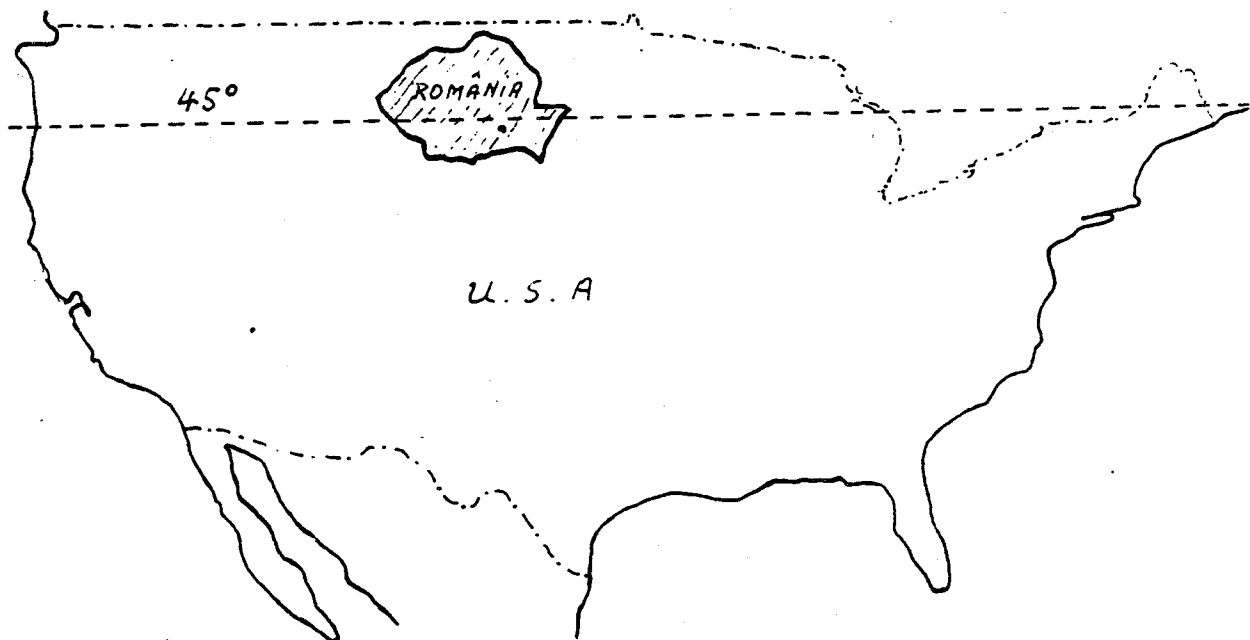
Distanța Est-Vest este de 770 km., iar distanța Nord-Sud este cam 555 km.

Lungimea granițelor nu trece de 3.500 km.

Hotarele sînt în cea mai mare parte naturale: Dunărea, Marea Neagră și Prutul (înainte a fost Nistrul). Hotarul de Vest în cea mai mare parte este o linie convențională.

R. S. România: în relație cu Statele Unite ca mărime și ca așezare în emisfera nordică.

Lecția I

2. Așezarea R. S. România în Europa. În legătură cu așezarea R. S. România în Europa, putem face mai multe observații și anume: R. S. România este așezată aproape în mijlocul continentului european. Dacă măsurăm pe hartă distanța de la Oceanul Atlantic la munții Urali, vedem că jumătatea acestei distanțe cade tocmai în R. S. România.

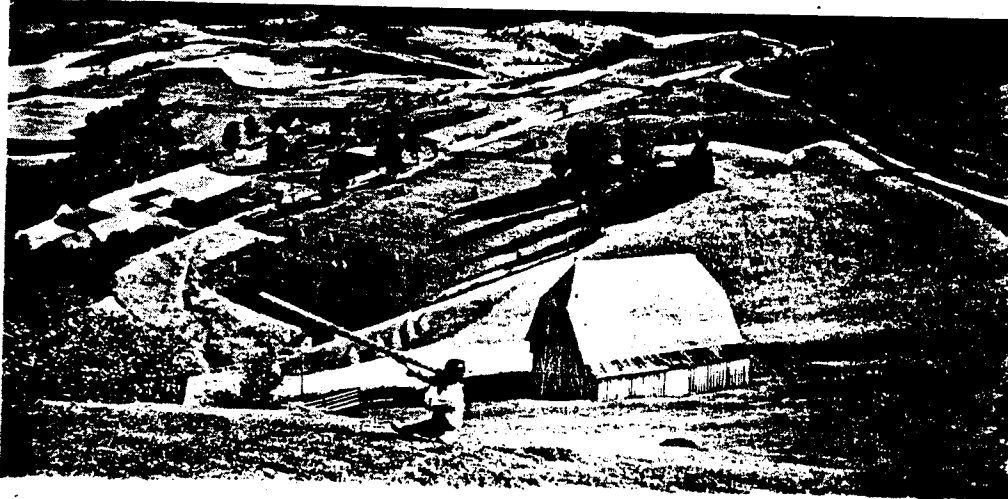
3. Suprafața R. S. România. R. S. România are astăzi o suprafață de peste 237.000 Km² (peste 91,500 mile pătrate). Comparată cu celelalte țări din Europa, R. S. România ocupă locul al 12-lea, fiind socotită ca o țară de mărime mijlocie, alături de Iugoslavia, Regatul Unit al Mării Britanii și Italia. Comparată cu Statele Unite, România ar fi cam cât statul Oregon.

4. Hotarele R. S. România. R. S. România se află situată între: Rusia, Ungaria, Iugoslavia și Bulgaria; la răsărit se află Marea Neagră.

România și vecinii ei.

I. Așezarea Republicii Socialiste România

1. Așezarea Republicii Socialiste România pe glob. Dacă privim un glob pământesc, observăm că R. S. România se află în mijlocul zonei temperate de Nord, fiind tăiată de paralela 45. Această paralelă trece prin Boston și prin regiunea Marilor Lacuri din Statele Unite. Față de meridianul din Greenwich, România este așezată la Est; meridianul 25° trece cam prin mijlocul R. S. România.

Fiind așezată în mijlocul emisferei de Nord, România stă departe de căldurile ecuatoriale sau de frigul aspru al regiunilor polare. România se bucură de o climă continentală temperată.

<u>LECTIA XI</u>	149
Căile de comunicații în R. S. România.....	149
Întrebări	153
Teme pentru ora de aplicație	154
Lectură	156
Hora Unirii, poezie	160
Activitatea întreprinderilor de transport auto	162
Lungimea liniilor de cale ferată în R. S. România..	163
Lungimea drumurilor din R. S. România	164
Numărul unităților de poștă, telegraf și telefon din R. S. România	165
Activitatea poștei și telecomunicațiilor în R. S. România	166
Teme acasă	167
 <u>LECTIA XII</u>	 169
Turismul în R. S. România	169
Întrebări	171
Teme pentru ora de aplicație	172
Lectură	174
Bucovina, poezie.....	176
Impărțirea administrativă a României din punct de vedere istoric.....	178
Impărțirea administrativă a R. S. România, conform Constituției din 1952	179
Teme acasă	180

<u>LECTIA VIII.</u>	95
Bogățiile R. S. România (II).....	95
Întrebări	98
Teme pentru ora de aplicație	99
Lectură	101
Miorița, poezie	103
Boul și vițelul, poezie	105
Numărul animalelor din R. S. România.....	107
Producția agricolă animală în R. S. România	108
Teme acasă.....	109
<u>LECTIA IX.</u>	111
Bogățiile R. S. România (III)	111
Întrebări	116
Teme pentru ora de aplicație	117
Lectură	119
A plecat Moțul la țară, poezie	121
Producția principalelor produse industriale din R. S. România	122
Producția principalelor produse industriale plănuită pe perioada 1965 - 1970	123
Teme acasă	125
<u>LECTIA X.</u>	127
Industria și Comerțul R. S. România	127
Întrebări	131
Teme pentru ora de aplicație	132
Lectură	134
Extinderea și modernizarea rețelei comerciale în Capitală	136
Acord economic între Statele Unite și R. S. România	138
Ion, poezie de Aron Cotruș.....	141
Numărul satelor electrificate, pe regiuni în R. S. România	143
Exportul principalelor mărfuri din R. S. România... ..	144
Importul principalelor mărfuri în R. S. România....	145
Producția de energie electrică în R. S. România....	146
Teme acasă	147

<u>LECTIA IV</u>	35
Clima R. S. România	35
Întrebări	38
Teme pentru ora de aplicație.....	39
Lectură.....	40
Primăvară rurală, poezie.....	42
Miezul iernei, poezie	43
Teme acasă	44
<u>LECTIA V</u>	45
Populația R. S. România	45
Întrebări	51
Teme pentru ora de aplicație	52
Lectură	54
Doina, poezie	56
Populația R. S. România pe medii, 1930 - 1962.....	58
Densitatea populației R. S. România pe regiuni.....	59
Populația R. S. România după naționalitate.....	60
Populația R. S. România după limba maternă	61
Teme acasă	62
<u>LECTIA VI</u>	63
Sate și orașe în R. S. România	63
Întrebări.....	67
Teme pentru ora de aplicație	68
Lectură	70
În satu-n care m-am născut, poezie	
Gruparea orașelor și comunelor după numărul populației la 1 iulie, 1962	
Orașele din R. S. România cu peste 20.000 locuitori la 1 iulie, 1962	
Teme acasă	76
<u>LECTIA VII</u>	77
Bogățiile R. S. România (I).....	77
Întrebări.....	82
Teme pentru ora de aplicație	83
Lectură	85
Semănătorii, poezie	89
Dinamica producției agricole în R. S. România.....	90
Suprafața totală a R. S. România după modul de folosință	91
Dotarea anuală a agriculturii R. S. România cu tractoare și mașini agricole principale.....	92
Teme acasă	93

Cuprinsul.

<u>LECTIA I</u>	1
Așezarea R. S. România pe glob.....	1
Întrebări.....	4
Teme pentru ora de aplicație	5
Tara mea, poezie	7
Lungimea frontierelor R. S. România.....	8
Teme acasă.....	9
<u>LECTIA II</u>	11
Relieful R. S. România	11
Întrebări	14
Teme pentru ora de aplicație	15
Lectură	18
Rugăciune pentru aviatorii căzuți, poezie.....	19
Teme acasă	20
<u>LECTIA III</u>	21
Apele R. S. România	21
Întrebări	23
Teme pentru ora de aplicație	25
Lectură	28
Lacul, poezie	30
Principalele cursuri de apă din R. S. România.....	31
Principalele lacuri din R. S. România	32
Teme acasă	33

III. Teme pentru ora de aplicație.1. Teme pentru discuții libere.

- a. Colectivizarea agriculturii în R. S. România.
- b. Importanța agriculturii într-un sistem economic liber.
- c. Surplusul de produse agricole în Statele Unite.
- d. Avantajele sau dezavantajele unei producții agricole diversificate.

2. Plantele alimentare cultivate în R. S. România.

Cartoful, crește în regiuni răcoroase, cu multă ploaie și cu terenuri nisipoase. Peste 260,000 hectare sînt cultivate în cartofi, cu o producție anuală de peste 3,000,000 tone metrice (o tonă metrică = 2204,6 lb).

În R. S. România, cartoful se cultivă mai ales în partea de Sud a Transilvaniei (Regiunea Brașov, Regiunea Autonomă Maghiară), în Nordul Moldovei (Regiunea Suceava) și în Vest (Regiunea Oradea - Baia Mare).

În general, este plantat între rîndurile de porumb și floarea soarelui. Se consumă mai ales în Transilvania însă mai puțin decît în Europa Centrală. Extracția de alcool din cartofi este o industrie care este în curs de dezvoltare.

Fasolea, este o plantă alimentară din familia leguminoaselor, cultivată pentru fructele și semințele sale. Este cultivată în lanuri separate sau printre rînduri de porumb. Crește mai ales în partea de Sud-Est a țării (în Bărăgan), în Dobrogea, podișul Moldovei și în Cîmpia Olteniei.

Mazărea, este o plantă alimentară din familia leguminoaselor, cu semințe aproape sferice. Crește în aceleași regiuni ca și fasolea.

Ceapa, (ceapa roșie de Făgăraș și ceapa albă de Turda), roșiile, vinetele, ardeii, castraveții, verzele, etc. sînt plante de grădină (zarzavaturi) care se cultivă în toate regiunile țării.

3. Plantele de nutreț.

Lucerna și trifoiul sînt plante furajere care sînt cultivate intens în R. S. România. Terenurile semănate în lucernă și trifoi, împreună cu pășunile din munți sau de-a-lungul rîurilor, ocupă aproximativ 20% din suprafața țării.

Lecția VII

4. Viile. Viticultura este o ocupație veche românească. Vița de vie, a fost cunoscută, se pare, din secolul al IV dinaintea de Hristos.

Vița de vie este cultivată aproape în toate regiunile țării, cu excepția regiunilor muntoase, pe o suprafață de aproximativ 200,000 hectare. Podgoriile mai importante se găsesc în podișul Moldovei, în regiunea dealurilor subcarpatice din Muntenia, între râurile Buzău și Valea Prahovei, în Câmpia Olteniei, în Transilvania, în regiunea Arad, Valea Tîrnavelor și în Banat, ca și în Dobrogea.

Dintre varietățile mai cunoscute menționăm: Grasa de Cotnari, Murfatlar, Segarcea, Tîrnave, Dealul Mare, Valea Călugărească, Odobești, Nicorești, etc.

5. Pomi Fructiferi. Cultivarea pomilor fructiferi este o îndeletnicire foarte veche în România. Prin situația sa geografică, prin clima și natura solului, România oferă în regiunile de dealuri, cele mai favorabile condițiuni pentru pomicultură, livezile de pomi roditori, etc.

Prunul este cel mai răspândit pom fructifer din R. S. România. Crește mai ales în regiunea subcarpatică. Dintr-un număr de 60,000,000 pomi fructiferi din R. S. România, 65% sînt pruni. În afară de valoarea nutritivă a prunului, din prune se mai face țuica, considerată de unii, drept băutura națională a țării.

Mărul, părul, cireșul, caisul, piersicul, etc. sînt pomi fructiferi răspândiți în mod uniform pe tot teritoriul țării.

6. Pădurile. Aproximativ o pătrime din suprafața R. S. România este acoperită de păduri. Munții Carpați sînt acoperiți de păduri de brazi și pini. În Munții Rodnei, Gurghiului, Bistriței și în Maramureș se găsește o varietate de pin, a cărui lemn este extrem de resonant și care este mult căutat de industria de instrumente muzicale.

Aproximativ 38% din pădurile R. S. România sînt constituite din păduri de fagi. Fagul are un lemn foarte tare și se întrebunțează din ce în ce mai mult în industria de construcții.

La poalele munților, în toate regiunile țării, se găsesc păduri de stejar. Din lemnul de stejar se face mobilă, butoaie, parchet, traverse de cale ferată, etc.

De-a-lungul râurilor cresc sălcii, un copac cu lemn moale, din care se fabrică multe unelte casnice, articole de casă, chibrituri, etc. Menționăm de asemenea plopul și salcîmul, copaci cu lemnul moale, răspândiți mai ales în regiunile de șes.

IV. Lectură

Articolul acesta a fost publicat de ziarul „România Liberă” din 18 martie, 1966.

VINURILE ROMĂNEȘTI.

Galbena de Odobești, Grasa de Cotnari, Traminerul de Jidvei, Chardonay-ul de Murfatlar -- stele de prima mărime în constelația internațională. Palmaresul ultimilor zece ani: 298 de medalii de aur și 234 de argint. La Tbilisi, în 1965, România s-a clasat prima din 26 de țări. În 1968, Congresul oficiului internațional al viei și vinului (O.I.V.) se va ține la București. Probleme rezolvate, probleme care-și așteaptă rezolvarea.

În anii noștri, viticultura, ca și celelalte ramuri ale agriculturii, a trecut printr-un proces complex de dezvoltare. Odobești, de pildă, podgoria aceasta de la poalele munților Vrancei, doar după nume o mai amintește pe cea de demult. Via se întinde pe 1,450 de hectare și are toate șansele să ajungă la 2,200 de hectare și chiar la mai mult. Transformările au avut însă nu numai un caracter extensiv ci și unul intensiv. Producția de struguri a crescut, de aceea, neconținut, înregistrând, în 1965, care n-a fost un an de vîrf, o cantitate de peste 11 tone la hectare. Cu asemenea materie primă, cum și posibilitățile în domeniul vinificației și al înmagazinării s-au îmbunătățit, s-au putut realiza partizi mari de vinuri -- obiectiv rîvnit de toate unitățile care au de onorat contracte. În prezent, sorturile de vin care se produc aici -- galbena, reislingul -- au îndărătul lor sute și sute de vagoane. Ai ce vinde, ai, evident, și beneficii. Gospodăria de Stat Odobești a dat în 1965 statului 13 milioane și jumătate de lei la acest capitol.

Dar pe lîngă viile cunoscute, au apărut multe altele care abia acum își încep existența. Profesorul Marin Neagu a vorbit cu însuflețire despre terasele care punctează, ca niște trepte care duc spre soare, dealurile Bujorului și ale Argeșului, coastele de la Breaca și de la Blaj. „Numai în acest an -- a spus el -- vor intra pe rod 60,000 de hectare de viță din soiurile cele mai bune”. Pentru a obține vinuri de aleasă calitate nu ajunge însă să ai numai struguri de soi și din belșug. E nevoie și de un întreg arsenal de mijloace tehnice de vinificat, de pivnițe bune și încăpătoare, de vase corespunzătoare. Întreprinderi cu asemenea profil, modern utilizate, încadrate cu specialiști de înaltă clasă, avem

Lecția VII

astăzi la Valea Călugărească și la Jidvei, la Focșani și la Murfatlar, la Găgești și la Drăgășani și în alte puncte. Ele marchează trecerea vinificației, care pînă nu de mult mai avea la noi un caracter de îndeletnicire casnică, la faza industrializării -- cerință obligatorie pentru stadiul pe care l-a atins viticultura noastră.

Vinurile românești...

V. Lectură.Culesul prunelor, în Geamăna Dîmboviței.
(De la Tîrgoviște la Cîmpulung)

Se culeg prunele din marile livezi care sînt aici, mai mult decît pășunile și lanurile și pădurile, caracterul deosebit al Ținutului. Crengile, încărcate ciorchină, ale prunilor cu frunze aspre, fără strălucire, sînt ușurate de podoaba rodului lor. Săteanul, nevasta și toată casa sînt prinși la lucru. Coșurile se răstoarnă în carul ce așteaptă dincolo de gardul de nuiele sau scînduri. Și e o bucurie pe albinele de aur, care, bete de zeama dulce, sbîrnîie și înțeapă, și e o bucurie pentru copiii numai în cămașă, care-și umplu burticica de prune!

Unii, care au strîns mai de cu vreme, au și întins prunele pe uscătoare. Alții, tot așa de harnici, au vărsat coșurile în buțile încăpătoare și înalte, unde fructele fierb și ridică deasupra spuma roșietică. Iar alții, cei mai înaintați, au și gustat din țuica nouă .....

N. Iorga, România, cum era
pînă la 1918,

Podgoriile moldovenesti

Viile cele de frunte, ce sînt o bucată de loc, între Cotnari și Dunăre, întrec pe toate celelalte bunătați ale țării: căci ele atîta sînt de bogate, încît numai un pogon dă cîte patru și cinci sute de vedre de vin.

Și vinul cel mai bun se face la Cotnar, un tîrg în ținutul Hîrlăului; iar afară din țară nu este cunoscut, căci dacă îl scot din țară și îl duc pe apă și pe uscat, și nu au vasele purtare bună de grije, apoi își pierde puterea sa. Iar ei fără de aceea îndrăsnesc a-l socoti a fi cel mai bun decît toate celelalte vinațuri ale Europei, încă și însuși decît cel de Tocaia (Tokay), ca ținîndu-l cineva trei ani în pivniță adîncă și boltită, după cum este obiceiul la noi în țară, apoi în al patrulea an dobîndește acel fel de putere în cît arde ca rachiul și cel mai mare bețiv abea este

Lecția VII

vrednic să bea trei pahare să nu se îmbete; însă nu duce durere de cap și floarea lui este osebită de a altor vinațuri, căci este verde, și de ce se învechește de aceea se mai înverzește.

D. Cantemir,
Descrierea Moldovei 1716.

VI. Poezie.

Semănătorii.

Semănătorii harnici cu sacul subsuoară
Pășesc în lungul brazdei pe fragedul pământ;
Pe culme, pe vâlcele se sue și coboară
Svîrlind în a lor cale sămînța după vînt.

- „O mie!” zice unul menind cu veselie.
- „Noroc și roadă bună!” adaoage un alt.
„Ca vrabia de toamnă rotund spicul să fie!
„Ca trestia cea naltă să fie paiul nalt!

„Din zori și pînă-n noapte tot grîul să răsară;
„În el să se ascundă porumbii osteniți,
„Si cînd flăcăi și fete vor secera la vară,
„În valuri mari de aur să-nnoate rătăciți!”

Semănătorii veseli spre fund înaintează,
De-a curmezișul brazdei boroanele pornesc,
Și grapele spinoase de-aproape le urmează,
Îngroapă-ncet sămînța și cîmpul netezesc.

Vasile Alecsandri, Pasteluri, 1875

Lecția VII

VII. Dinamica producției agricole în R. S. România.

	U.M.	Media anuală		Spor în procente în 1966--1970 față de 1961-1965
		1961--1965 cca	1966--1970 cca	
Grâu - secară	mil t.	4,100	4,800	117
Porumb	" "	6,050	7,600	126
Sfeclă de zahăr	" "	2,870	4,000	139
Floarea soarelui	" "	500	620---670	124---134
Cartofi de toamnă	" "	2,420	2,900	120
Legume	" "	1,740	2,500	144
Fructe și struguri	" "	1,800	2,600	144
Carne	mil t. viu	980	1,150	117
Lapte	mil hl.	25,700	28,500	111
Lână	tone	24,200	28,500	118

Sursă: Ziarul "Scinteia" din 13 februarie, 1966

VIII. Suprafața totală a R. S. României după modul de folosință în anii 1955-1962.

R.S.R.	Anii	Suprafața totală	Arabil	Pășuni	Fânețe
	1955	23,750,000	9,662,100	2,693,000	1,361,200
	1960	23,750,000	9,820,700	2,814,000	1,386,600
	1962	23,750,000	9,921,400	2,802,200	1,395,100
		Vii și pepiniere viticole	Livezi	Păduri	Alte
	1955	228,800	167,200	6,483,000	3,154,700
	1960	311,000	214,300	6,403,300	2,800,100
	1962	300,900	268,400	6,396,600	2,665,400

Lecția VII

IX. Dotarea anuală a agriculturii R. S. României cu tractoare și mașini agricole principale în anii 1950, 1955 și 1962.

	1950	1955	1962
Tractoare agricole			
în unități fizice	3,446	2,671	9,295
în unități convenționale			
de 15 CP	4,402	3,578	13,943
Pluguri pentru tractoare	4,230	4,125	12,800
Cultivatoare mecanice	1,007	647	2,500
Semănători mecanice	552	1,501	9,583
Combine pentru păioase	44	566	5,740

X. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:

- a. Bogățiile solului românesc.
- b. Bogățiile solului statului dumitale.
- c. Mecanizarea în agricultură.
- d. Diversificarea agriculturii în Statele Unite.

2. Pe o hartă a R. S. România, vă rog să arătați regiunile producătoare de cereale, podgoriile și pădurile țării.

Lecția VII

Bunica și nepotul, într-un lan de grâu...

Păstori în valea Oltului.

I. Bogățiile R. S. România (II)

Alături de agricultură, animalele de asemenea joacă un rol important în viața economică a R. S. România. Animalele din R. S. România se pot împărți în două mari categorii: animalele domestice și animalele sălbatice.

Lecția VIII.

Animalele domestice. În decursul timpului, omul a reușit să îmblânzească o întreagă serie de animale, putînd astfel profita fie de energia lor, fie de produsele lor.

Bovinele. În trecut, creșterea vitelor era ocupația principală a poporului român. Astăzi, creșterea vitelor este o ramură importantă a economiei țării, care produce cantități mari de hrană pentru populație și materii prime pentru industrie, dar nu mai are importanța pe care a avut-o în trecut. Ca export, bovinele și produsele derivate, ocupă locul al patrulea după ulei, cereale și cherestea.

Vitele. R. S. România avea în anul 1962, 4,707,000 capete de vite, care au produs 80% din cantitatea de lapte consumat în țară și 60% din cantitatea de carne consumată în țară. Pentru a asigura hrana acestor vite, R. S. România are: 4,156,100 hectare de pășuni și livezi naturale și aproape 800,000 hectare cultivate cu plante de nutreț, lucernă și trifoi, cartofi, porumb, orz, ovăz, etc.

Distribuția vitelor nu este uniformă în R. S. România. Cele mai multe vite sînt crescute în regiunile de dealuri din Sudul Transilvaniei și regiunea Vatra Dornei, unde creșterea vitelor este ocupația principală a locuitorilor. Cea mai cunoscută rasă de vaci din Transilvania este Simmenthal, (o rasă de vaci bună de lapte).

Bivolii. R. S. România are aproximativ 200,000 bivoli. Bivolii sînt întrebuințați mai ales ca animale de povară și mai puțin pentru lapte și carne. Se găsesc mai ales în Valea Dunării, Valea Oltului (Regiunea Brașov) și Valea Someșului.

Cabaline. Numărul cailor din R. S. România se micșorează din an în an, totuși în anul 1962, R. S. România avea 1,013,000 cai, întrebuințați mai ales ca animale de povară și la lucrul cîmpului. Cei mai mulți cai se găsesc în regiunea de Sud-Est, în cîmpia din Vest și în podișul Transilvaniei.

Pentru îmbunătățirea rasei, statul român menține herghelii la: Sîmbăta de Jos, (reg. Brașov), Mangalia (reg. Constanța) Cislău (reg. Ploiești) etc.

Măgarii aproape au dispărut din R. S. România.

Porcine. Porcii sînt crescuți în toate regiunile țării., mai ales în Banat, Oltenia, Valea Mureșului și cîmpia Tisei. În anul 1962, R. S. România avea 4,665,000 porci.

Lecția VIII

Porcii de rasa York sînt crescuți mai ales pentru carne, iar porcii de rasa Mangalița sînt crescuți mai ales pentru untură.

Ovinele. În anul 1962, R. S. România avea aproximativ 12,285,000 de oi. Creșterea oilor, ca și creșterea vitelor, este o veche ocupație a poporului român. În decursul timpului, ciobanii au migrat cu oile de la munte la șes, dintr-o regiune în alta. Ciobanii au fost un factor important în menținerea limbii române ca o limba unitară pe tot cuprinsul țării.

Cele mai multe oi se găsesc în cîmpia Bărăganului, în Dobrogea, în regiunile muntoase din Carpații de Sud, Hunedoara, Pitești, Craiova, etc.

Oile de rasă țurcană dau lapte mult, dar lîna este aspră și nu este prea întrebuințată în industrie. Oile de rasă Merino sau țigae, dau lapte mai puțin însă lîna lor fină este mult căutată de industria textilă.

Păsările. R. S. România are aproximativ 44,692,000 păsări (găini, gîște, rațe, curcani). Exportul de păsări vii, pene, ouă și conserve, contribuie într-o mare măsură la economia țării.

Albine. Cu peste 726,000 de stupi, R. S. România este o importantă producătoare de miere de albine. Albinăritul de asemenea este o veche ocupație a poporului român.

Peștele, este de asemenea o bogăție a R. S. România. Este un aliment important prin valoarea sa nutritivă. În rîurile de munte, găsim păstrăvi, în rîurile de șes, găsim: crapi, somni, știuci, mrene, iar în apele Dunării, găsim: scrumbii de Dunăre, cegi, moruni, nisetri, etc.

Lecția VIII.

II. Întrebări:

1. Are întâzi creșterea vitelor în R. S. România o importanță tot atât de mare ca și în trecut?
2. Exportă R. S. România vite și produse animale?
3. Câte capete de vite avea R. S. România în anul 1962?
4. Câte hectare de pășuni și livezi asigură hrana acestor vite în anul 1962?
5. În care regiuni ale R. S. România se găsesc bivoli?
6. Câți cai avea R. S. România în anul 1962? Dar măgari?
7. Care rasă de porci din R. S. România sînt crescuți pentru carne și care rasă de porci sînt crescuți pentru untură?
8. Câte oi avea R. S. România în anul 1962?
9. Cum este lîna oilor de rasă țurcană?
10. Cum este lîna oilor de rasă merino?
11. Este albinăritul un factor economic important în viața economică a R. S. România?
12. Ce fel de pești se găsesc în apele R. S. România?

III. Teme pentru ora de aplicație.1. Teme pentru discuții libere.

- a. Creșterea vitelor în Statele Unite.
- b. Pescuitul în Statele Unite.
- c. Animalele domestice din Statele Unite.
- d. Rolul animalelor domestice în economia Statelor Unite.

2. Animalele sălbatice din R. S. România.

Capra neagră sau capra de munte (chamois). Trăiește mai ales în regiunile alpine, în munții Făgărașului și munții Retezatului.

Rîsul (lynx), animal sălbatec, cu blana roșiatică, asemănător cu pisica sălbatecă; trăiește în regiunile muntoase. Are o blană foarte scumpă.

Ursul, mamifer carnivor cu trupul masiv, acoperit de o blană deasă brun negricioasă sau roșcată. Se hrănește și cu vegetale (smeură, mure), iar iarna hibernează.

Cerbul, mamifer rumegător de pădure, impunător prin coarnele sale bogat ramificate.

Nevăstuica (weasel), animal de pradă cu trup zvelt, subțire, acoperit cu blană roșcată pe spinare și albă pe pînțece, care atacă păsările de curte, uneori și animalele mai mari.

Bursucul sau viezurele (badger), mamifer carnivor, cu trupul greoi, acoperit cu peri lungi și aspri, cu picioarele scurte, cu capul lungăreț și cu un rît asemănător cu al porcului.

Dihorul (polecat), mamifer carnivor de mărimea unei pisici, cu blana cafenie, capul, botul și picioarele scurte, păgubitor pentru păsările de curte.

Vulpea, mamifer carnivor, de mărimea unui câine, cu blana roșcată și cu coada lungă și stufoasă. Se hrănește cu animale mici și cu păsări.

Lupul, mamifer sălbatec carnivor care seamănă cu un câine, dar are capul ceva mai mare, botul și urechile mai ascuțite și coada mai stufoasă.

Porcul sălbatec sau mistrețul, trăiește mai ales în regiunile de dealuri. Este un animal extrem de periculos mai ales cînd este rănit.

Lepurele, mamifer din ordinul rozătoarelor cu urechile lungi, cu două rînduri de incisivi așezați spate în spate și cu picioarele dinapoi mai lungi decît cele dinainte,

Lecția VIII.

adaptate pentru sărit. Trăiește prin păduri, pe câmpii sau livezi și este vînat pentru blana și carnea lui.

Cocoșul de munte, este o pasăre sălbatecă de mărimea unui curcan cu pene negre pe spate, iar pe iar pe piept verzi strălucitoare.

Sitarul (woodcock), pasăre călătoare (de pădure) de mărimea unui porumbel, avînd trupul acoperit cu pene cafenii, ciocul lung, drept și subțire. Este vînată de vînători pentru carnea ei.

IV. Lectură.

Pelicanul, pasăre care datorită înfățișării originale și a modului ei de viață, a atras atenția aproape generală. Mare, voluminoasă, dar cu zbor ușor. Interes deosebit prezintă ciocul și gușa enormă în care bagă ca într-un sac, peștele vînat.

Delta Dunării este unul din puținele locuri din Europa unde mai trăiesc pelicanii. În Deltă, pelicanii își fac cuibul pe plaur (stuf plutitor). Aici au siguranța că ouăle lor nu vor fi acoperite de apă, în cazul creșterii nivelului ei. Cuiburile pelicanilor sînt foarte apropiate unele de altele. După ieșirea din ouă, micii pelicani sînt alimentați de către părinții lor, care le servesc peștele direct din gușă, ca dintr-o oală. Uneori peștii aduși sînt prea mari și nu pot fi înghițiți de gurile micilor pelicani.

În Deltă, datorită pelicanilor, cea mai periculoasă boală a peștilor, hidropizia, este aproape necunoscută. Aceste păsări vînează, în majoritatea cazurilor, pești bolnavi, limitînd răspîndirea bolii.

Privit sub acest aspect, pelicanul nu poate fi considerat dăunător mecanismului biologic din Deltă. Fiind o specie pe cale de dispariție, Guvernul R. S. România a instituit prin lege protecția lui.

Cormoranul este un alt mare „amator” de pește. Adesea nu se mulțumește cu cel vînat de el și îl fură pe acela din uneltele pescarilor. Din cauza deosebitei sale ușurințe de a prinde pește, este folosit în unele regiuni din Asia pentru pescuit. Și încă într-un mod foarte original! Cormorani

Lecția VIII

îmblînziți (domesticitiți) sînt legați de picior cu o sfoară. Pentru a nu înghiți peștele prins, i se pune la gît un inel. Cînd cormoranul scoate peștele din apă, pescarul trage de sfoară și-i ia peștele din cioc. Apoi totul se reia de la început.

În R.S. România, cormoranii sînt considerați dăunători pescăriilor și de aceea se iau măsuri pentru reducerea numărului lor.

Lopătarul (spoonbill). Aria sa geografică cuprinde Europa centrală și sudică, nordul Africii, Asia centrală pînă în China. Ciocul seamănă cu o lopată - de aici i se trage și numele. Lopătarul este o pasăre elegantă, cu un zbor frumos, uneori planează, mai ales atunci cînd vine spre cuib.

Cocorul (crane). Talia sa este înaltă, seamănă cu barza (stork). Cocorii sînt răspîndiți în toate continentele, dar mai ales în Asia. Trăiesc în grupuri, dar în perioada de nuntă se izolează; masculii execută frumoase dansuri în fața femelelor. În fiecare toamnă cocorii migreză spre sud. Sînt foarte căutați de vînători, din cauza cărnii lor gustoase.

Flamingul locuiește în mod obișnuit în regiunile tropicale și calde. Rareori poate fi întîlnit în Delta Dunării; a fost semnalat și în zona bălților Brăilei.

Lebăda (swan). O pasăre grațioasă și mîndră. În Delta nu e atît de pașnică cum sîntem obișnuiți s-o vedem în parcurile orașelor. Sosește în Delta în luna martie și pleacă în luna septembrie spre țărmurile calde ale Mediteranei.

Egreta (egret). Povestea ei este destul de tristă. Natura i-a dăruit niște pene ornamentale pe cap. Acest lucru era să-i fie fatal. Moda femeilor, acum cîteva decenii în urmă, le revendica pentru ea. Rezultatul: aceste păsări înalte, albe erau pe cale de dispariție. Noroc că un alt curent al modei a ajuns la concluzia că poate să se dispenseze de penele egretei. Numai așa a putut scăpa de prăpăd.

V. Poezie

Miorița

Pe-un picior de plaiu,
 Pe-o gură de raiu,
 Iată vin în cale,
 Se cobor în vale
 Trei turme de miei
 Cu trei ciobănei.
 Unu-i Moldovean,
 Unu-i Ungurean,
 Și unu-i Vrîncean.
 Iar cel Ungurean
 Și cu cel Vrîncean
 Mări se vorbiră,
 Ei se sfătuiră
 Pe l-apus de soare
 Ca să mi-1 omoare
 Pe cel Moldovean
 Că-i mai ortoman,
 S-are oi mai multe,
 Mîndre și cornute,
 Și cai învățați
 Și cîni mai bărbați...
 Dar cea Miorița
 Cu lînă plăviță
 De trei zile-ncoace
 Gura nu-i mai tace,
 Iarba nu-i mai place ....
 - Miorița laie,
 Laie, bucălaie,
 De trei zile-ncoace
 Gura nu-ți mai tace!
 Ori iarba nu-ți place,
 Ori ești bolnăvioară,

Stăpîne, stăpîne,
 Îți chiamă ș-un cîne,
 Cel mai bărbătesc
 Și cel mai frățesc,
 Că l-apus de soare
 Vreau să mi te-omoare
 Baciul Ungurean
 Și cu cel Vrîncean!
 - Oiță bîrsană,
 De ești năsdărăvană
 Și de-o fi să mor,
 În cîmp de mohor,
 Să spui lui Vrîncean
 Și lui Ungurean
 Ca să mă îngroape
 Aicia pe-aproape,
 În strunga de oi,
 Să fiu tot cu voi;
 În dosul stîinii
 Să-mi aud cîinii..
 Astea să le spui,
 Iar la cap să-mi pui
 Flueraș de fag,
 Mult zice cu drag!
 Flueraș de os,
 Mult zice duios!
 Flueraș de soc,
 Mult zice cu foc!
 Vîntul cînd va bate
 Prin ele-a răsbate
 Și oile s-or strînge
 Pe mine m-or plînge

Lecția VIII

Drăguță Mioară?
- Drăguțele bace,
Dă-ți oile-ncoace
La negru zăvoi,
Că-i iarbă de noi
Și umbră de voi.

C-o mîndră crăiasă,
A lumii mireasă;
Că la nunta mea
A căzut o stea;
Soarele și luna
Mi-au ținut cununa,
Brazi și păltinași
I-am avut nuntași,
Preoți, munții mari,
Păsări, lăutari,
Păsărele mii
Și stele făclii!
Iar dacă-i zări,
Dacă-i întîlni,
Măicuță bătrîna,
Cu briul de lînă,
Din ochi lăcrămînd,
De toți întrebînd
Și la toți zicînd:
Cine-a cunoscut,
Cine mi-a văzut
Mîndru ciobănel
Tras printr-un inel?
Fețișoara lui,
Spuma laptelui;
Mustăcioara lui,
Spicul grîului;
Perișorii lui,
Peana corbului;
Ochișorii lui,
Mura cîmpului....

Cu lacrimi de sînge!
Iar tu de omor
Să nu le spui lor.
Să le spui curat
Că m-am însurat

Tu, mioara mea,
Se te-nduri de ea
Și-i spune curat,
Că m-am însurat
Cu o fată de craiu,
Pe-o gură de raiu.
Iar la cea măicuță
Să nu-i spui, drăguță,
Că la nunta mea
A căzut o stea,
C-am avut nuntași
Brazi și păltinași;
Preoți, munții mari,
Păsări, lăutari,
Păsărele mii
Și stele făclii.

Poesii populare ale Românilor, 1866

Boul și vițelul.

Un bou ca toți boii, puțin la simțire,
 În zilele noastre de soartă-ajutat,
 Și decît toți frații mai cu osebite,
 Dobîndi-n cireadă un post însemnat.

Un bou în post mare? Drept, cam ciudat vine,
 Dar asta se-ntîmplă în oricare loc;
 Decît multă minte, știu că e mai bine,
 Să ai totdeauna un dram de noroc.

Așa de-a vieții veselă schimbare,
 Cum și de mîndrie boul stăpînit,
 Se crede că este decît toți mai mare,
 Că cu dînsul nimeni nu e potrivit.

Vițelul atuncea plin de bucurie,
 Auzind că unchiul său s-a făcut boer,
 Că are clăi sumă și livezi o mie:
 „Mă duc”, zise-ndată, „nițel fîn să-i cer”.

Fără-a pierde vreme, vițelul pornește;
 Ajunge la unchiul, cearcă a intra;
 Dar pe loc o slugă vine și-l oprește:
 -„Acum doarme”, zise, „nu-l pociu supăra”.

- „Acum doarme? ce fel! pentru-ntîiaș dată
 „După prînz să doarmă! obiceiul lui
 „Era să nu șează ziua niciodată;
 „Ast somn nu prea-mi place, și o să i-o spui”.

- „Ba să-ți cauți treaba, că mînci trînteală,
 „S-a schimbat boeru, nu e cum îl știi:
 „Trebue-nainte-i să mergi cu sfială,
 „Primit în casa dacă vrei să fii”.

La o mojie atîta de mare,
 Vițelul răspunde că va aștepta;
 Dar unchiul se scoală, pleacă la plimbare,
 Pe lîngă el trece, fără-a se uita.

Cu mîhnire, toate, băiatul le vede,
 Însă socotește că unchiu-a orbit;
 Căci fără-ndoială nu putea a crede,
 Că buna sa rudă să-l fi ocolit.

Lecția VIII

A doua zi iarăși prea de dimineață,
Să-i găsească vreme la dînsul veni:
O slugă, ce-afară îl vedea că-nghiață,
Ca să-i facă bine, de el pomeni.

- „Boerule”, zice, „așteaptă afară
„Ruda dumitale, al doamnei vaci fiu”.
- „Cine? a mea rudă? mergi de-1 dă pe scară;
„N-am astfel de rude, și nici voiu să-1 știu”.

Poezii, 1838

Lecția VIII

VI. Numărul animalelor în anii 1938, 1948, 1958 și 1962 în R. S. România

	1938	1948	1958	1962
Bovine	3,653,000	4,183,000	4,470,000	4,707,000
Cabaline	1,581,000	932,000	1,309,000	1,013,000
Porcine	2,761,000	1,591,000	3,249,000	4,665,000
Ovine	10,087,000	10,634,000	10,374,000	12,285,000
Caprine	364,000	543,000	513,000	562,000
Păsări-total	27,325,000	15,263,000	35,000,000	44,694,000
Colonii de albine (stupi)	466,000	457,000	634,000	726,000

Lecția VIII

VII. Producția agricolă animală în anii 1938, 1948 și 1961.

	1938	1948	1961
Carne			
din care: de porc	763	482	1,057
Lapte	326	123	399
din care: de vacă și bivolită	18,489	16,941	29,500
Lână			
din care: fină și semifină	14,514	13,066	25,550
Ouă	15,130	15,910	23,000
	-	-	12,000
	1,354	963	2,600
	mil. tone		
	mil. hl		
	tone		
	tone		
	mil. buc.		

VIII. Teme acasă.

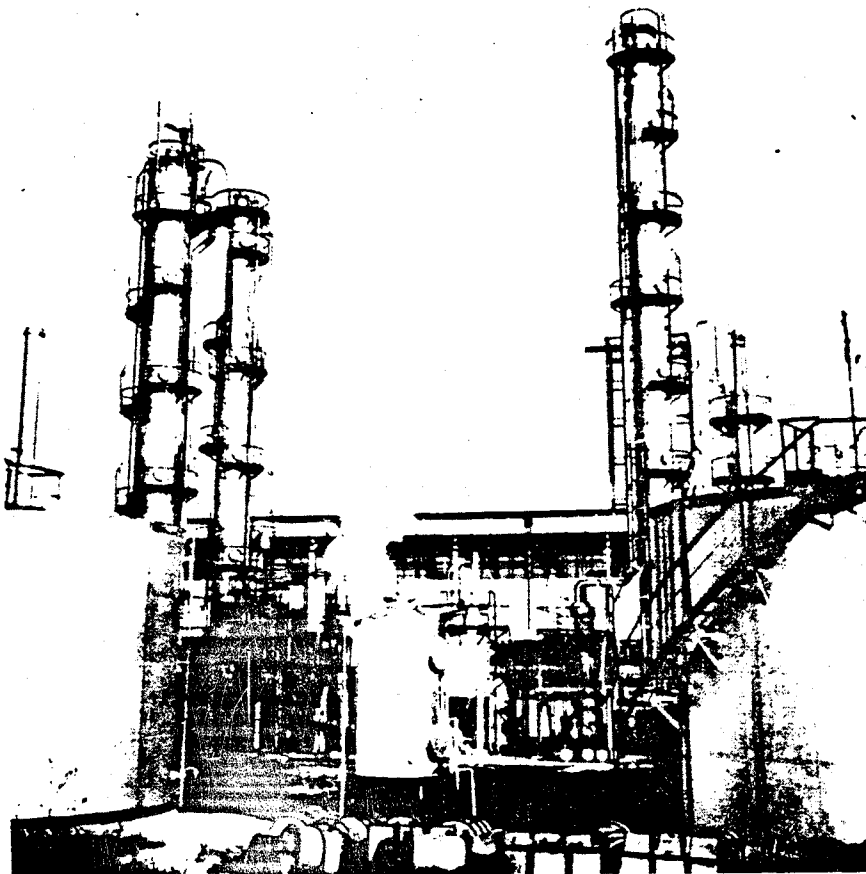
1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:

- a. Creșterea vitelor în Statele Unite.
- b. Animalele sălbatice din Statele Unite.
- c. O poveste de vânătoare.
- d. Pescuitul în Statele Unite.

Lecția VIII

Poartă de lemn sculptată.

I. Bogățiile R. S. România (III).

Alături de bogățiile vegetale și animale, produsele subsolului vin să completeze bogățiile naturale ale R. S. România.

Petrolul se cunoaște în România de sute de ani, însă exploatarea comercială a început în secolul al XIX-lea. Este extras din pământ cu ajutorul sondelor și este rafinat în țară sau trimis prin conducte la Constanța, de unde este exportat în toate țările lumii.

R. S. România este prima țară producătoare de petrol din Europe, cu excepția Rusiei. În anul 1936, România a

Lecția IX

extras 8,700,000 tone metrice de petrol. În anul 1946, producția de petrol a scăzut la 3,500,000 tone metrice ca rezultat al distrugerilor cauzate de războiul al doilea mondial. În anul 1962, producția de petrol a fost de 11,864,000 tone metrice.

Cantitățile cele mai mari se găsesc în raioanele Prahova, Bacău, Buzău și Dâmbovița. După războiul al doilea mondial, noi câmpuri petrolifere au fost deschise în regiunile Pitești și Craiova.

Gazul metan este o altă bogăție importantă a subsolului R. S. România. Se găsește de obicei în regiunile petrolifere însă regiunea cea mai bogată este în podișul Transilvaniei, regiunea Brașov, la Mediaș și Copșa Mică. De la 300,000,000 mc în 1938, producția s-a ridicat la 8,837,000,000 mc în anul 1962. Gazul metan are o puritate de 99,8%. Prin conducte, gazul metan este trimis la Cluj, București și în Moldova.

Cărbunele. Acest combustibil de preț, cu ajutorul căruia s-a dezvoltat marea industrie a lumii, este de origine organică. Cărbunele reprezintă materia lemnoasă (trunchiuri de copaci, crengi, frunze, etc.) care în decursul timpului s-au transformat în cărbuni.

Antracitul este un cărbune de calitate superioară, foarte dens, de culoare neagră strălucitoare, considerat ca cel mai bun combustibil dintre cărbuni.

Lignitul este un cărbune de o calitate mai inferioară, de culoare brună negricioasă, sfărâmicios, de formație mai recentă, conținând 30 - 54% carbon; este folosit ca combustibil de calitate inferioară.

Turba (peat) este o varietate de cărbune de calitate inferioară, format prin carbonizarea parțială a unor resturi de plante de mlaștină și folosit drept combustibil.

Huila, este un cărbune natural, compact, lucios, negru sau negru-cenușiu, întrebuițat ca combustibil, la fabricarea cocsului metalurgic și la extragerea, prin distilare, a gazului de iluminat. Este cunoscut de asemenea sub numele de cărbune de piatră.

În anul 1938, România a produs 2,826 mii tone de cărbune. În anul 1962, R. S. România a produs (extras) 8,598 mii tone de cărbune.

Cea mai bogată regiune producătoare de cărbune este regiunea Hunedoara, în bazinul Petroșeni (Lupeni, Petrila, Vulcan, etc.). Straturile de cărbuni de aici sînt așezate în 22 de pături cu o grosime medie de 20 m. și se întind pe o lungime de 48 km și o lățime de 2 - 9 km.

R. S. România are rezerve carbonifere evaluate la 5 miliarde de tone, suficiente pentru cîteva mii de ani.

Cărbunele alb (căderile de apă), prezintă un considerabil izvor de forță motrice. În ultimii ani, R. S. România a construit numeroase baraje pentru captarea acestei energii. Cel mai important baraj, „I. V. Lenin” construit la Bicaz, de-a-curmezișul râului Bistrița, dat recent în exploatare, produce 210,000 kw de electricitate. Barajul care se construiește acum la Porțile de Fier, în legătură cu Jugoslavia, va dubla capacitatea electrică a țării.

Metalele. În general, R. S. România este săracă în metale, cu excepția metalelor nobile: aurul și argintul.

Aurul, este un metal prețios care are o foarte mare importanță economică în viața unui stat. Exploatarea aurului este foarte veche în România, fiind exploatat încă de pe timpul Dacilor. R. S. România este a doua țară producătoare de aur din Europa, după Rusia.

Argintul este de asemenea un metal prețios, care se exploatează în aceleași regiuni ca și aurul, însă în cantități mai mici.

Localitățile mai importante pentru exploatarea aurului și argintului sînt în Munții Apuseni la: Abrud, Baia Sprie, Baia de Arieș, Brad, etc. De asemenea în Valea Lotrului din Carpații Meridionali.

Minereu de fier este extras în Munții Poiana Rusca (regiunea Hunedoara în minele de la: Ghelar, Teliuc și Vadul Dobrii). De asemenea în Banat la Ocna de fier, aproape de Reșița. În anul 1962, R. S. România a extras 1,738 mii tone de minereuri de fier.

Cuprul sau arama se exploatează în raioanele Tulcea și Ciuc. De asemenea în Munții Apuseni la: Baia Mare și Baia de Aramă.

Manganul se extrage în cantități destul de însemnate în Bucovina de Sud la Iacobeni și la Vatra Dornei. Este un element chimic din categoria metalelor, de culoare albă-cenușie, strălucitor, foarte dur și fărîmicios, care se găsește în natură sub formă de oxizi; se întrebuintează în metalurgia fierului, la prepararea anumitor oțeluri speciale.

Lecția IX

Cromul este un metal dur, de culoare cenușie-deschisă, folosit în cromaj la fabricarea oțelurilor speciale. Se extrage în cantități mici în raionul Severin, în Banat.

Plumbul este un element chimic metalic, moale și greu, maleabil de culoare cenușie-albăstrie care se folosește la fabricarea țevilor de canalizare, la confecționarea plăcilor de acumulatori, etc. Se găsește în Banat și în Regiunea Hunedoara.

Zincul este un metal de culoare albă-cenușie, folosit (atât singur cât și sub formă de aliaje) la acoperirea oțelului pentru a-i mări rezistența la coroziune și a-l proteja în contra ruginii. În R.S. România, se exploatează la Baia Mare.

Bauxita (minereu de aluminiu) se exploatează la Remeți în raionul Bihor, aproape de Oradea Mare. În anul 1962, în R. S. România s-au extras 30,000 tone de bauxită care este prelucrat în noua fabrică de aluminiu construită recent la Slatina.

Mercurul metalic este un metal de culoare argintie, lichid la temperatura obișnuită, foarte dens și mobil, întrebuințat în tehnică la construirea unor aparate (termometre, barometre etc.) și în medicină sub formă de săruri. În anul 1962, R. S. România a produs 7,660 kg de mercur metalic.

Uraniul este un metal alb, dur, cu proprietăți radioactive; se găsește în natură ca oxid în pehblendă. Se exploatează în Munții Apuseni la Ștei și la Băița.

Minerale. În afară de combustibili și metale, subsolul R. S. România este bogat în o serie de minerale utile, cu întrebuințări industriale.

Sarea a fost cunoscută și întrebuințată din cele mai vechi timpuri. Este un mineral foarte căutat, servind atât în alimentație cât și în industrie. Se găsește în zonele subcarpatice și în podișul Transilvaniei. Pentru că se găsește aproape de suprafața pământului, se exploatează ușor. Rezervele de sare ale R. S. România ar putea deservi întreaga omenire timp de 13,000 ani. Se extrage la: Tîrgu-Ocna, Slănic, Ocnele Mari, Uioara, Ocna-Sibiului, Turda, etc.

Asfaltul este un amestec natural sau artificial de bitum cu materiale minerale, întrebuințat în industrie și la pavarea drumurilor. Se exploatează în raionul Bihor.

Mica este un mineral cristalizat care se desface în foițe subțiri, elastice și flexibile. Este folosită mai ales ca materie izolantă electrică și termică. În R. S. România, se exploatează mai ales în Valea Lotrului.

Lecția IX

II.. Întrebări:

1. Când a început exploatarea comercială a petrolului în R. S. România?
2. Aproximativ, câte tone metrice de petrol a extras R. S. România în anul 1962?
3. Unde au fost deschise noi câmpuri petrolifere în R. S. România?
4. Unde se găsește gaz metan în R. S. România?
5. Câte feluri de cărbuni cunoști?
6. Care este cea mai bogată regiune producătoare de cărbuni din R. S. România?
7. Ce este „cărbunele alb”?
8. Care sînt metalele nobile exploatare în R. S. România?
9. Unde se extrage minereu de fier în R. S. România?
10. Ce este „bauxita”?
11. Unde se găsește sare în R. S. România?
12. Ce alte minereuri sînt exploatare în R. S. România?

III. Teme pentru ora de aplicație.

1. Teme pentru discuții libere.

- a. Produsele subsolului Statelor Unite.
- b. Petrolul sau cărbunele, combustibilul viitorului?
- c. Aurul ca factor în schimburile internaționale.
- d. „Cărbunele alb”, sursă de energie electrică.

2. Materiale de construcție. R. S. România este extrem de bogată în materiale de construcție.

Nisipul este un sediment provenit din sfărâmarea blocurilor de granit, gresie etc. și care se prezintă sub forma unei acumulări de granule mici.

Pietrișul este o rocă constituită din fragmente rotunjite de alte roci; se formează pe litoralul mării, în albiile apelor curgătoare, în regiunile ocupate de ghețari, etc.

Argila este o rocă sedimentară foarte răspândită în natură, întrebuințată în olărie, la lucrări de construcție și în sculptură.

Gresia este o rocă sedimentară, uneori foarte densă, formată prin cimentarea nisipurilor.

Piatra de var este un carbonat de calciu întrebuințată în industria de construcții.

Alabastrul este o varietate de ghips cu aspect de marmură, albă, străbătută de vine transparente.

Marmura este o rocă calcaroasă cristalină, întrebuințată în construcții sau în sculptură. Marmura românească este de o calitate superioară care se poate compara cu cea mai bună marmură din lume. Se exploatează în Regiunea Timișoara la: Ruschița și Căprioara, în Regiunea Hunedoara, la Alun și în Regiunea Cluj, la Bărăști.

3. Apele sau izvoarele minerale constituie o altă bogăție a subsolului românesc. Apele izvoarelor și apele lacurilor din R. S. România au putere de vindecare egală și uneori chiar superioară celor din străinătate.

Lecția IX

Impărțim izvoarele în două categorii: termale și reci.
Izvoare termale. Aceste izvoare sînt de obicei și radioactive. Cele mai cunoscute izvoare termale sînt la: Băile Herculane, Băile Episcopiei și la Geoagiu.

Izvoare reci. Izvoarele reci sînt de mai multe feluri:

a. Acidulate, care conțin bioxid de carbon. Localitățile mai vestite sînt la: Vatra Dornei, Borsec și Tușnad.

b. Alcaline, care conțin bicarbonat de sodiu. Cele mai vestite izvoare alcaline sînt la Sîngeorgiu.

c. Sărate, se găsesc pretutindeni, acolo unde există masive de sare: Ocna Sibiului, Slănic, etc.

d. Sulfuroase, care conțin sulf. Se găsesc la Pucioasa, Călimănești, Govora, Slănic, etc.

4. Lacuri. Pe lîngă localitățile de mai sus, se mai găsesc în R. S. România și lacuri cu o concentrație foarte mică de sare, iod sau sulf. Cele mai cunoscute lacuri de acest fel sînt la: Techirghiol, pe malul Mării Negre, Amara, în cîmpia Bărăganului, etc.

În total, în R. S. România se găsesc peste 120 de stațiuni balneare cu izvoare minerale.

Articolul de mai jos a fost publicat în ziarul „Scînteia” din 19 martie, 1966.

WARNING PROPAGANDA.

IV. Lectură.

În valea Bilinei....

Munții Metalici nu-și poartă în zadar numele. Versanții lor abrupti conțin multe bogății, surse de materii prime pentru economia Cehoslovaciei socialiste. Cîteva văi dintre munți sînt gigantice depozite naturale de lignit superior și materii prime ceramice, în special caolin și cuarț. Valea râului Bilina este una dintre ele. Aici se află renumitul bazin carbonifer Most, ale cărui rezerve au fost evaluate la aproximativ 10 miliarde de tone. El oferă condiții de exploatare deosebit de avantajoase, căci straturile de cărbune, care pe alocuri ating grosimea de 40 de metri, se află chiar la suprafață sau la adîncimi relativ mici.

Vizităm mina „1 Mai”. Nu este nevoie să ne luăm costum de protecție, cască și lampă de miner. Întregul proces de producție se desfășoară „la zi”. În valea din fața noastră, cît putem cuprinde cu ochii se înșiruiiau, la diverse niveluri, excavatoare cu cupă, rotative și dragline, într-o continuă mișcare, încărcînd cărbunele extras pe benzi rulante ce-l transportă la cele două termocentrale din apropiere, la uzinele chimice din Zaluzi și la rampa de încărcare în vagoane. Minele din bazinul Most asigură 80 la sută din producția de cărbune brun a Cehoslovaciei. Acest cărbune se relevă prin calitatea lui superioară, prin duritate, bună aglutinare, putere calorică de 4 500 - 5 000 calorii, prin conținutul său bogat în substanțe volatile, ceea ce-l face o importantă materie primă pentru industria chimică.

În timpul vizitei, gazdele ne-au relatat că un zăcămint de cărbune a fost descoperit în subsolul orașului Most. Este vorba de un „depozit” de aproximativ 100 milioane tone. Grosimea stratului atinge 32 metri, iar adîncimea la care se află, variază între 2 și 27 de metri. Uneori este suficient să intri în pivnițele unor case pentru a da de cărbune. Aceasta a pus bineînțeles sub semnul întrebării existența orașului vechi în care locuiesc 15 000 de oameni. În apropierea lui a început cu cîteva ani în urmă construirea unui

Lecția IX

WARNING PROPAGANDA

oraș nou, modern. Aici se vor muta locuitorii vechiului Most, pe locul căruia se va începe extracția cărbunelui. În fiecare an se dau în folosință 1 200 de aparatamente moderne. Noul Most are de pe acum 27 000 de locuitori.

Urmărind metamorfoza cărbunelui am vizitat uzinele chimice din Zaluzi, o localitate nu departe de Most. Din cărbune se obține benzină. Alături de cărbune, a început să fie folosit ca materie primă și țițeiul.

Producția uzinelor atinge anual 1-1,2 milioane tone: benzină cu cifră octanică ridicată pentru avioane, combustibil pentru motoare cu reacție, motorină, uleiuri grele, arome, amoniac lichid, metanol, etan-metan-propan, diferiți catalizatori etc. Etil-benzena este trimisă uzinelor de cauciuc din Most printr-o conductă special construită în acest scop.

Alexandru Liță

V. Poezie.

A PLECAT MOȚUL LA ȚARĂ..

A plecat moțul la țară,
 Cu cercuri și cu ciubară
 Și cu tocuri de rășină
 După sare și făină...

Munții noștri aur poartă,
 Noi cerșim din poartă-n poartă,
 Hi murgule, hi la vale,
 Că n-am ce-ți da de mâncare....

Adăpat-am, adăpat,
 Când de-acasă am plecat,
 Hai la deal, murgule, hi
 C-apoi iar om poposi...

Du-mă, Doamne-n pace-acasă,
 La copii și la nevestă,
 Că desagii cu rășină;
 I-am umplut iar cu făină....

Hai murgule drumului,
 C-aș-a-i viața moțului,
 Dintr-un colț în alt de țară,
 Cu cercuri și cu ciubară.....

* * * *

VI. Producția principalilor produse industriale, în anii 1938, 1948, 1960 și 1962.

	1938	1948	1960	1962
Fontă	133	186	1,014	1,511
Oțel	284	353	1,806	2,451
Mineruri de fier	139	209	1,460	1,738
Bauxită	-	-	88	30
Cărbune brut extras	2,826	2,946	8,163	9,589
-hulă	2,264	2,040	4,481	5,319
-lignit	273	632	3,145	3,683
-cărbune brun	289	274	537	587
Șifei extras	6,594	4,149	11,500	11,864
Benzină	1,528	1,112	2,792	2,400
Gaz metan	301	1,266	6,519	8,837
Energie electrică	1,130	1,500	7,650	10,087
-hidroelectrică	148	130	397	652
-termoelectrică	982	1,370	7,253	9,435
Acid sulfuric	44	28	226	326
Celuloză	48	46	92	153
Hârtie	61	64	140	159
Tractoare	-	786	17,102	21,500
Autocamioane	-	-	9,083	8,721
Ciment	510	656	3,054	3,489
Cherestea	2,238	2,176	3,928	4,288
Fire de in, cânepă	1,546	1,733	12,691	16,336
Sticlărie	21	25	94	140
Carne	170	51	270	297
Brânzeturi	-	3,860	33,645	45,629
Zahăr	95	99	391	342
Sare	368	352	1,045	1,477
Produse de tutun	11	11	21	22

VII. Producția principalilor produse industriale planuită pentru perioada 1965-1970.

	Unitatea de măsură	1965 (plan)	1970 (cca)	Nivelul anual 1970 față de 1965
Bnergie electrică	mil. kWh	17,700	32,000--34,000	1,8--1,9 ori
Cărbune extras	mii tone	11,970	20,000--22,000	1,7--1,8 ori
Tiței extras	mii tone	12,550	13,100--13,300	105%
Gaz metan	mil.mc	13,700	18,500	1,4 ori
Oțel	mii tone	3,350	6,300	1,9 ori
Aluminiu primar	mii tone	20	75	3,7 ori
Tractoare	bucăți	15,800	27,000	1,7 ori
Autocamioane și autotractoare	bucăți	16,300	35,000--40,000	2,1--2,5 ori
Locomotive Diesel și electrice	bucăți	110	peste 200	1,8 ori
magistrale	bucăți	7,140	10,000	1,4 ori
Mașini-unelte pentru așchiera metalelor	MW	1,120	2,000--2,400	1,8--2,1 ori
Motoare electrice peste 0,25 kW	mii tone	340	1,300	3,8 ori
Ingrășăminte minerale (100%)	mii tone	35	60	1,7 ori
Cauciuc sintetic	mii tone	87,3	180--200	2--2,3 ori
Mase plastice și rășini sintetice (100%)	mii tone	31,3	70--80	2,2--2,6 ori
Fibre și fire chimice	mii buc.	1,300	1,900	1,5 ori
Anvelope	mii tone	258	350--380	1,3--1,5 ori
Hîrtie	mii tone	5,600	7,000	1,3 ori
Ciment	mii tone	262	450	1,7 ori
Plăci din particule aglomerate și fibrolemnoase	mil. lei	2,560	4,000	1,6 ori
Mobilă	mii buc.	315	450	1,4 ori
Aparate de radio	mii buc.	100	200--250	2--2,5 ori
Televizoare	mii buc.	125	220	1,8 ori
Răcitoare electrice	mil. mp	424	550	1,3 ori
Teșături (total)	mil. buc.	75	115	1,5 ori
Tricotaje (total)				

Producția principalelor produse industriale plănuită pentru perioada 1965-1970 (cont.)

Încălțăminte (total)		40,7	59	1,5 ori
Carne	mil. per mii tone	321	450--500.	1,4-1,6 ori
Ulei comestibil	mii tone	167	250--275	1,5-1,6 ori
Zahăr	mii tone	388	600	1,5 ori

Sursa: Ziarul „Scînteia” din 13 februarie, 1966

VIII. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:

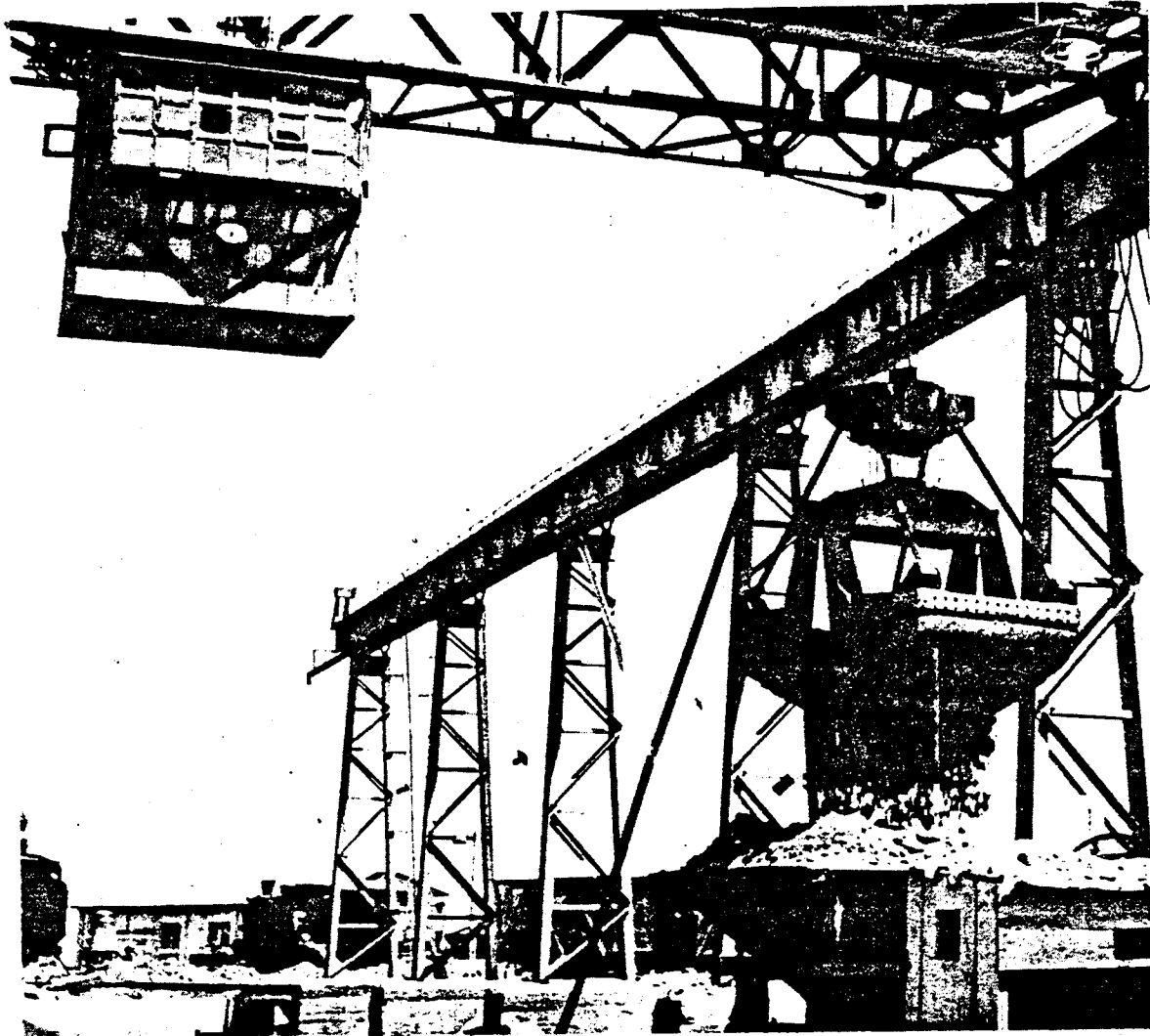
- a. Bogățiile subsolului statului meu.
- b. „Marele Lac Sărat” din statul Utah.
- c. Goana după aur în California (1849).
- d. „Aurul Negru”.

2. Pe o hartă a R. S. România, vă rog să indicați regiunile producătoare de: petrol, gaz metan și cărbune.

Lecția IX

Țăranca aducînd apă...

I. Industria și comerțul R. S. România

Industria constituie astăzi sectorul principal al economiei R. S. România. Principalele întreprinderi industriale, băncile, transporturile, minele, etc. au fost naționalizate în luna iunie anul 1948. Astăzi, cu mici excepții, toate întreprinderile industriale și comerciale din R. S. România, sînt naționalizate sau controlate de stat.

După datele publicate de guvernul de la București, la sfîrșitul anului 1955, în comparație cu anul 1948 (sfîrșitul primului plan de cinci ani), producția industrială a țării

Lecția X

a crescut cu 2,9% față de 1938 și cu 3,4% față de 1948.

La sfârșitul primului plan de cinci ani, după datele publicate de guvernul de la București, au fost construite 100 de întreprinderi industriale noi, 200 au fost reînălădite, mărite, modernizate și echipate cu echipament modern.

În al doilea plan cincinal (1956-1960) s-a prevăzut o concentrare a efortului în domeniul producției de energie electrică, în industria chimică, industria de ulei, de fier, oțel și deschiderea a noi mine.

Industria petroliferă, este una din cele mai importante ramuri din economia R. S. România. Înainte de războiul al doilea mondial, România producea în medie peste 8,000,000 tone metrice de petrol anual (8,700,000 de tone în 1936). În timpul războiului al doilea mondial, 85% din capacitatea de producție a fost distrusă de aviația americană, astfel că în anul 1946, producția de petrol a fost de numai 3,500,000 tone.

Deschiderea de noi cîmpuri petrolifere la Moinești în Regiunea Bacău, la Pitești și la Craiova a rezultat în extragerea a 11,336,000 tone de petrol în anul 1958 și a 11,864,000 tone de petrol în anul 1962. În prezent, tot echipamentul necesar sondelor și rafinăriilor de petrol se produce în țară.

Datorită progresului tehnic realizat în ultimii ani, R. S. România este astăzi în măsură să exporte benzină, lubrifianti, vaselină, parafină, etc.

Energia electrică. Mărirea producției de energie electrică și electrificarea satelor este unul din obiectivele principale urmărite de guvernul de la București. De la o producție totală de 501,000 kW în 1938, s-a ajuns în 1962 la o producție totală de 2,099,000 kW.

Planul de 10 ani pentru electrificarea R. S. România, elaborat în luna Octombrie 1950 prevede mărirea producției de energie electrică prin construcția de hidrocentrale, prin utilizarea rațională a combustibilului și a altor surse de energie.

În primii șase ani ai planului s-au construit 24 de noi uzine electrice, centrale termoelectrice la Doicești în Regiunea Ploiești, Ovidiu în Regiunea Constanța, Sîngeorgiu de Pădure în Regiunea Autonomă Maghiară, Comănești în Regiunea Bacău și centrale hidroelectrice la Moreni în Regiunea Ploiești, la Văliug în Regiunea Timișoara, etc.

Hidrocentrala „V. I. Lenin” de la Bicăz, Regiunea Bacău, dată recent în exploatare, produce 210,000 kw anual.

Hidrocentrala de la Porțile de Fier va dubla cantitatea de energie electrică a țării.

Industria metalurgică s-a dezvoltat mai ales în regiunile unde se află materia primă. Cea mai importantă regiune cu industrie metalurgică este Banatul. Centrul acestei regiuni este orașul Reșița. Aici se extrage minereul de fier și se fabrică oțelul. Această regiune poate fi comparată cu statul Pennsylvania din Statele Unite. La Reșița sînt fabrici de locomotive, vagoane de cale ferată, tractoare, pluguri, armament etc.

O altă regiune industrială este în Regiunea Hunedoara, cu complexul de fabrici „Victoria” de la Calan, Regiunea Timișoara, cu complexul de fabrici „Oțelul Roșu”, Regiunea Brașov, Cluj și București.

În prezent, R. S. România construiește o fabrică de oțel la Galați cu o capacitate de 4,200,000 tone oțel pe an.

Industria constructoare de mașini produce: instalații de foraj pentru industria petroliferă, utilaje pentru industria metalurgică, chimică, ușoară, alimentară, etc. Pentru consumul intern, produce: biciclete, mobilă de metal, obiecte (utensile) de bucătărie, lămpi electrice, cîntare, frigidere, etc.

Pentru export; industria constructoare de mașini produce: strunguri (lathes), locomotive de cale ferată, vagoane de cale ferată, de pasageri și de marfă), tramvaie, camioane, motoare electrice, etc.

Industria constructoare de mașini este concentrată în orașele: București, Sibiu, Cluj, Brașov, Arad, Mediaș, etc.

Industria chimică este în plină dezvoltare în R. S. România datorită cantităților mari de materie primă: ulei, gaz metan, cărbune, sare și metale neferoase. Industria chimică produce îngrășăminte chimice, fosfatice și azotoase, sodă caustică, acid sulfuric, acid clorhidric, carbid, negru de fum (lamp black), lacuri și vopsele, coloranți organici, cauciuc sintetic, fibre și fire sintetice, medicamente și produse farmaceutice, antibiotice, etc. Fabrica de antibiotice de la Iași este una din cele mai moderne fabrici de acest fel din Europa.

Industria lemnului, celulozei și hîrtiei, reprezintă o altă ramură importantă a economiei țării. Industria lemnului s-a dezvoltat mai ales în regiunile muntoase ale țării din Carpații Orientali în Regiunea Suceava, Bacău și

Lecția X

Regiunea Autonomă Maghiară. Transportul lemnului din păduri la fabricile de cherestea se face prin căi ferate înguste. În trecut, pe râul Bistrița, se făcea cu plutele. Construcția hidrocentralei de la Bicaș însă, nu mai permite acest fel de transport.

În trecut, majoritatea lemnului era exportat. Astăzi este prelucrat în fabricile de mobilă din București, Tîrgu Mureș, Cluj, Arad și Brașov, în fabricile de placaj de la Rîmnicu Vîlcea și Stîlpeni.

R. S. România produce de asemenea: echipament de sport, instrumente muzicale, obiecte casnice, etc.

Cantități importante de celuloză sînt produse de fabricile de la Zărnești din Regiunea Brașov și Piatra Neamț din Regiunea Bacău. Recent, pentru prelucrarea stufului din Delta Dunării, s-a construit o fabrică de celuloză la Chișcani, cu o capacitate anuală de 100,000 tone.

Hîrtia este fabricată la Bacău, Bușteni în Regiunea Ploiești, la Piatra Neamț și la Petrești în Regiunea Hunedoara.

Industria materialelor de construcție este una din cele mai vechi industrii din R. S. România. Varul (lime) este produs în fabricile de la: Sinaia, Brașov, și Turda. Ghipsul (plaster) este produs la Turda și cimentul la București, Brașov, Comarnic, Turda, Bicaș, Bacău, etc. În anul 1962, R. S. România a produs 3,489,000 tone de ciment. Cimentul românesc este exportat în: USSR, Cehoslovacia, Turcia, Pakistan, Indonesia, Argentina, Japonia, etc.

Industria sticlăriei a produs în anul 1962, 140.000 tone de sticlă, dintre care 22,208,000 mp de geamuri. Cele mai importante fabrici sînt la Turda în Regiunea Cluj și la Mediaș în Regiunea Brașov, unde se găsește din abundență materia primă (silicat de calciu și silicat de sodiu) și combustibilul necesar (gazul metan). R. S. România, mai are fabrici de sticlă la Azuga și la Scăeni în Regiunea Ploiești și la București.

II. Întrebări:

1. Când au fost naționalizate principalele întreprinderi industriale din R. S. România?
2. Este producția industrială a R. S. România în creștere?
3. Ce fel de produse petrolifere exportă R. S. România?
4. Când a fost elaborat planul de 10 ani pentru electrificarea R. S. România?
5. Câte uzine electrice și câte centrale termoelectrice s-au construit în primii 6 ani ai planului de electrificare?
6. Unde este centrul industriei metalurgice din R. S. România?
7. Aproximativ, cât oțel produce anual R. S. România?
8. Ce produce industria constructoare de mașini pentru export?
9. Ce fel de materii prime întrebuințează industria chimică?
10. Unde este prelucrat lemnul în R. S. România?
11. Ce fel de materiale de construcții cunoști?
12. Din ce fel de materie primă se fabrică sticla?

Lecția X

III. Teme pentru ora de aplicație.

1. Teme pentru discuții libere?

- a. Industria de fier și oțel din Statele Unite.
- b. Industria de automobile din Statele Unite.
- c. Industria bunurilor de consum din Statele Unite.
- d. Revoluția industrială.

2. Industria bunurilor de consum în R. S. România.

Industria alimentară, în R. S. România este în plină dezvoltare. Grâul și porumbul se macină în mori de apă sau mecanice. Făina este transformată în pâine sau paste făinoase. În anul 1962, R. S. România, a produs pentru consumul intern, 1,473,000 tone de pâine și 34,260 tone de paste făinoase și 209,840 tone de mălai (porumb).

În anul 1962, R. S. România a mai produs: 297,000 tone de carne, din care 12,291 tone de conserve de carne, 58,913 tone de conserve de legume și 58,252 tone de conserve de fructe. O mare parte din produsele conservate sînt exportate în străinătate.

Tot în anul 1962, industria alimentară din R. S. România a mai produs: 45,629 tone de brînzeturi, 14,697 tone de unt, 342,000 tone de zahăr, 162,000 tone de uleiuri și grăsimi vegetale comestibile, 22,000 tone de tutun, 39,000 tone de săpun, 2,128,000 hl. de bere, 20,660 tone de pește proaspăt și 18,600 tone de conserve de pește, etc.

În R. S. România, tutunul, chibriturile și alcoolul sînt monopol de stat.

Industria textilă. Prima fabrică textilă din România, a fost fabrica de postav de la Buhuși din Regiunea Bacău înființată la începutul secolului al XIX-lea. În anul 1962, industria textilă din R. S. România a produs: 296,000,000 mp de țesături de bumbac și tip bumbac, 34,000,000 mp de țesături de lînă și tip lînă, 29,000,000 mp de țesături de mătase și tip mătase și 30,419 mp de țesături de in, cînepă și mixte.

Industria textilă a mai produs 35,761 mii tricotaje de bumbac și tip bumbac, 10,108 mii tricotaje de lînă și tip lînă și 7,816 mii tricotaje de mătase și tip mătase. În plus, industria textilă a mai produs în anul 1962, 79 milioane de perechi de ciorapi și șosete.

Industria de încălțăminte (de marochinărie) și pielărie este concentrată în orașele București, Cluj, Timișoara, Mediaș și Bacău. În anul 1962, industria de încălțăminte a produs 33,393,000 perechi de încălțăminte din care, 21,041,000 perechi de încălțăminte de piele și 9,019,000 perechi de încălțăminte de cauciuc.

Industria bunurilor de consum mai produce de asemenea, în cantități mai mici: biciclete, aparate de radio, televizoare, mașini electrice de spălat rufe, frigidere, mașini de cusut, mașini de gătit pentru combustibil gazos, etc.

Industria casnică a început să-și piardă din importanță pe măsură ce țărani părăsesc satele pentru orașe și pe măsură ce bunurile de consum devin mai abundente și mai ieftine. Totuși, industria casnică continuă să producă: obiecte de piele, covoare țărănești, costume naționale, etc. mult apreciate de turiștii care vizitează R. S. România.

Obiecte casnice ...

Lecția X

IV. Lectură.

Comerțul exterior al R. S. România.

În perioada dintre cele două războaie mondiale (1918 - 1939), 90 - 96 la sută din exportul României consta din materii prime, cereale, petrol, cherestea, animale și produse animale.

În aceeași perioadă, România importa bunuri de consum care reprezentau aproximativ 60 la sută din valoarea totală a importurilor, materii prime cu o valoare de 20 la sută, mașini și echipament industrial cu o valoare de 5 - 10 la sută.

Astăzi, comerțul cu străinătatea este monopol de stat. Comerțul exterior este exercitat de Ministerul de Comerț Exterior prin agențiile de Export-Import subordonate Ministerului. Intreaga activitate comercială a R. S. România este canalizată prin aceste agenții:

Agroexport este însărcinată cu importul și exportul produselor agricole.

Cartimex este agenția însărcinată cu importul și exportul de cărți, ziare, reviste, discuri, timbre, mărci poștale, etc.

Chimimport este agenția însărcinată cu importul și exportul produselor chimice și farmaceutice.

Exportlemn este agenția însărcinată cu importul și exportul de cherestea și a diverselor produse și derivate de lemn.

Industrialexport este agenția însărcinată cu importul și exportul de mașini și echipament industrial.

Mașinimport este agenția însărcinată cu importul și exportul de mașini industriale, de echipament feroviar, etc.

Metal import este agenția însărcinată cu importul și exportul de metale și materii prime pentru industria metalurgică.

Petrolexport este agenția însărcinată cu importul și exportul produselor petrolifere și minereuri.

Prodexport este agenția însărcinată cu importul și exportul produselor alimentare.

Româno export este agenția însărcinată cu importul și exportul de materiale de construcții, textile, pielărie, sticlă, etc.

Tehnoimport este agenția însărcinată cu importul și exportul de avioane, automobile, motociclete, instrumente de mare precizie, etc.

Difilm este agenția însărcinată cu importul și exportul de filme și filme documentare.

Romtrans este agenția însărcinată cu transporturile internaționale și cu transporturile maritime.

În anul 1950, R. S. România avea legături comerciale cu 34 de țări străine. În anul 1958, R. S. România avea legături comerciale cu 73 de țări străine.

Din punct de vedere economic, R. S. România face parte din organizația COMECON (Council of Mutual Economic Assistance) și cea mai mare parte a schimbului comercial cu străinătatea se face cu țările comuniste. În anii din urmă însă se poate observa un spirit de independență economică și o mărire a schimburilor comerciale cu țările din Vestul Europei și chiar cu Statele Unite ale Americii.

Lecția X

V. Articolul acesta a fost publicat de ziarul „Scînteia” din 9 aprilie 1966.

Extinderea și modernizarea rețelei comerciale în Capitală.

Paralel cu construcția de locuințe, statul nostru alocă fonduri importante în vederea asigurării noilor cartiere cu unități comerciale necesare bunei aprovizionări a populației. În legătură cu dezvoltarea rețelei comerciale bucureștene în acest an, ne-am adresat tovarășului Toma Albuț, director al Direcției comerciale a Sfatului popular al Capitalei.

-- Ce construcții noi vor intra în circuitul comercial în 1966?

-- Dintre cele 97 de unități comerciale prevăzute, amintim: complexul comercial A 2 din cartierul Balta Albă, care va intra în funcțiune în cursul acestei luni; tot în Balta Albă pînă la sfîrșitul trimestrului III vor mai fi date în folosință trei complexe comerciale: A 5 (pe alea I.O.R.), A 3 (pe bd. Muncii) și A 9 (pe str. Morarilor). În cartierul Drumul Taberei, Berceni-Sud, Bd. Păcii, se construiesc anul acesta unități comerciale spațioase, ce vor fi dotate cu mobilier și utilaje corespunzătoare.

Pentru perioada 1966 - 1970 s-a prevăzut deschiderea a aproape 400 unități alimentare, industriale, de alimentație publică etc. al căror spațiu comercial va însuma peste 300,000 m.p.

-- Consumatorii solicită comerțului să le creeze posibilitatea de a se aproviziona cu diferite mărfuri într-un timp cît mai scurt. Ce li se va oferi în acest sens?

-- În aprilie vor intra în funcțiune, în două cartiere bucureștene -- Drumul Taberei și Balta Albă -- două unități alimentare de tip nou: supermagazinele. Cum vor arăta ele și cum vor funcționa? Iată, de exemplu, pe cel din Drumul Taberei. În aceeași sală se află toate produsele alimentare posibile. În spatele raioanelor laterale se află trei camere frigorifice și o patra de tranșat carnea. La mijloc este raionul cu preambalate. La intrare, o dată cu coșul, cumpărătorul va primi și un tichet. El se va autoservi cu produsele, preambalate, iar la raioanele unde marfa trebuie cîntărită, prezintă tichetui, pe care se marchează valoarea respectivă. La casa se totalizează suma cumpărăturilor făcute. În circa 10 minute se pot face tîguieli care în prezent, datorită dispersării în unități separate, se fac

în cel puțin o oră.

-- Ce ne puteți spune despre activitatea constructorilor, calitatea lucrărilor, termenul de execuție?

-- Se știe că în ce privește construirea și amenajarea spațiilor comerciale și a altor unități de deservire, au existat aproape tot timpul deficiențe, întârzieri. Unele au fost înlăturate, altele mai persistă, din păcate. De exemplu, complexul nr. 5 din Drumul Taberei trebuia să fie gata de trei luni. Întârzierea e pricinuită de neînțelegerile dintre întreprinderea de construcții localuri-București (I.C.L.B.) și întreprinderea de mobilier și decorațiuni (I.M.D.) privind executarea unor amănunte de interior. Sînt promisiuni că luna aceasta complexul va fi totuși terminat.

Cetățenii din raza lui, care acum parcurg distanțe de cel puțin un kilometru pentru cumpărăturile zilnice, așteaptă ca promisiunile să fie îndeplinite.

Dumitru Minculescu

Colț romantic - Herăstrău.

Lecția X

VI. Articolul acesta a fost publicat de ziarul „România” din August 1964.

Acord economic între Statele Unite și R.S.R.

La începutul lunii Iunie a.c. „guvernul” R.S.R. a încheiat un acord economic cu Statele Unite.

Din comunicatul oficial publicat cu acest prilej, rezultă că Statele Unite vor permite României cumpărarea anumitor mărfuri de pe piața americană cu dispensa licențelor individuale de export.

Pentru alte articole, cum ar fi de pildă instalații industriale, în special cele privind fabricarea cauciucului sintetic și a petro-chimicalelor, în care delegația R.S.R. s-a arătat îndeosebi interesată, Statele Unite au convenit să acorde -- de la caz la caz -- permise speciale de export.

Dacă Președintele Johnson aprobă, Banca de Export-Import va putea garanta furnizorilor americani plata, cu condiția ca creditele să nu depășească un termen mai lung de cinci ani.

În sfârșit, comunicatul adaugă că acordul tinde, oșebit de extinderea schimburilor comerciale, să promoveze turismul precum și schimburile în domeniul culturii, științei și educației.

Trebuie să notăm, că spre a se ajunge la încheierea actualei convenții, drumul a fost netezit prin semnarea unui acord premergător, în 1960, prin care R.S.R.-ul a acceptat să despăgubească pe cetățenii americani pentru proprietățile naționalizate sau confiscate de către regimul comunist din România.

Ziarul „New York Times”, comentînd comunicatul, scrie: „Statele Unite nu au nevoie de cele mai multe din produsele românești, inclusiv petrolul și cerealele. Români sînt însă nerăbdători să obțină instalații de fabrici americane și echipament tehnic, care să-i ajute la grăbirea procesului de industrializare”.

„Creșterea volumului comercial -- continuă ziarul -- va depinde însă în largă măsură de capacitatea de plată a României și de transacțiile pe care va reuși să le încheie cu firmele particulare americane”.

Liberalizarea restricțiilor economice impuse pînă azi României este în linie cu politica americană de a întinde cît mai multe punți țărilor din Estul Europei, separate în mod samavolnic de Lumea Occidentală.

Gestul Statelor Unite este dictat de considerațiuni de ordin politic și umanitar. Politic, americanii cred că prin extinderea schimburilor comerciale, culturale și științifice se va putea ajunge la detașarea țărilor de după Cortină, de Moscova și, în cele din urmă, la independența lor. Umanitar, Statele Unite socot că prin acordarea unor astfel de avantagii materiale țărilor de sub dominația comunistă, falimentare pe plan industrial și agricol și decăzute în nivelul lor de viață, popoarele respective vor fi ajutate să iasă din mizeria în care se găesc. Dar, mai presus de toate, națiunea americană preocupată de extinderea pe care a luat-o Comunismul în lume, speră că în această formă se va merge către o slăbire a imperiului sovietic.

În contextul evenimentelor și mai ales în lumina experiențelor este firesc să presupunem că eliberările din închisori pe care guvernul reperist le anunță cu atîta emfază în ultima vreme, nu sînt pornite dintr-un spirit de clemență sau generozitate a regimului, ci sînt un rezultat direct al unor cauze nescrise, dar condiționate de către negociatorii americani.

Căci este neîndoios că în ciuda succeselor statistice proclamate de guvernul de la București, R.S.R.-ul se află într-un impas din punct de vedere economic și constrîns să facă concesii pe tărîm umanitar.

Statele Unite speră că prin ajutoarele pe care le acordă să determine R.S.R.-ul la o îndulcire a regimului politic și că de pe urma avantajii economice făcut guvernului, va putea beneficia și populația.

Credem că este util să amintim, că experiențe de aceeași natură au fost făcute cu Polonia și Iugoslavia, țări care se bucură de ajutorul american de mai mulți ani încoace. Regimurile au rămas însă aproape neschimbate și opresiunea internă s-a accentuat mereu în domeniul politic, religios și cultural.

Sîntem inclinați deci să suspectăm că în România e vorba mai de grabă de o mișcare tactică, destinată să dea impresie Occidentului că R.S.R.-ul se află pe calea reformelor.

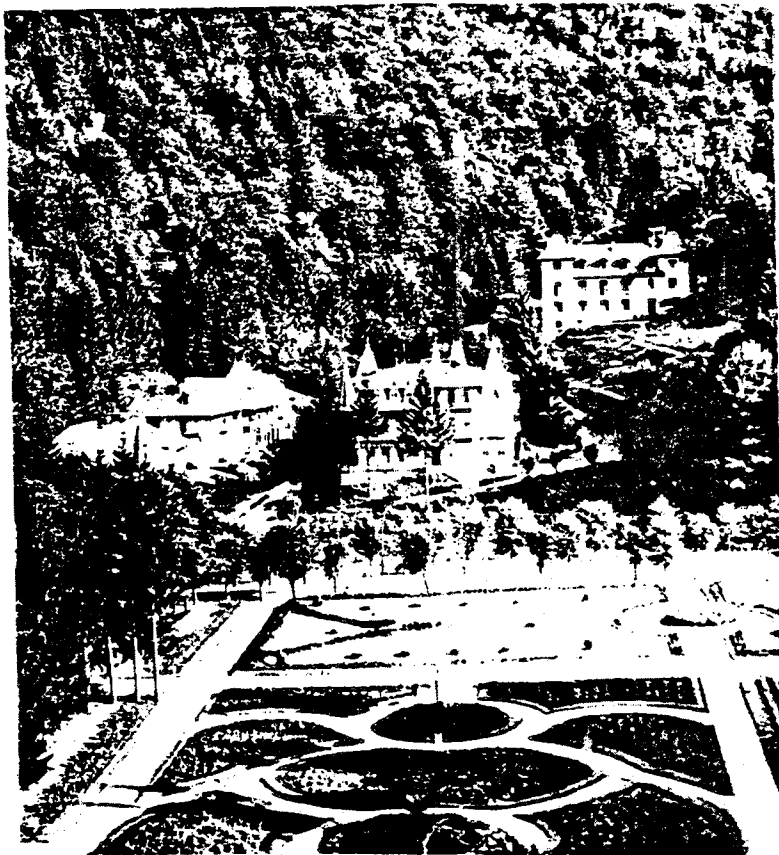
Comuniștii de la București au mai folosit în trecut asemenea mijloace de mistificare, anunțînd că au eliberat din închisori un număr de deținuți, pentru a face un număr îndoit de arestări, sau rearestînd după cîteva luni, aceleași persoane.

Pentru cei ce-și fac iluzia că o astfel de politică ar putea da roade, rămîne de văzut în ce măsură guvernul R.S.R. e de bună credință în acțiunea de destindere internă pe care pretinde că a inițiat-o; în ce măsură populația ar beneficia

Lecția X

de ajutoarele economice acordate guvernului și mai ales, în ce măsură o astfel de politică ar reuși să scoată România de sub tutela politică a Moscovei.

Căci în perspectiva realităților e logic să credem în lipsa de sinceritate a pretinselor măsuri de destindere și de liberalizare internă, perfid prezentate și desigur izolate și temporare. Că, dat fiind faptul că ajutoarele economice nu vor fi distribuite direct populației, ci sînt încredințate guvernului, beneficiarii n-ar fi decît conducătorii comuniști, care în forma aceasta își vor consolida regimul, iar beneficiarii indirecti vor fi Rușii cari, ajungînd la limita resurselor de plată interne ale României, vor profita de surplusurile obținute în Occident pentru a-și acoperi cereri și revendicări nesățioase. Și, în sfîrșit, ar fi o iluzie deșartă să se spere într-o emancipare politică a României, atîta vreme cît poporul se zbate sub jugul unui regim comunist, impus și susținut de un vecin atît de puternic ca cel al Rusiei Sovietice.

Slănic - Moldova

VII. Poezie

I O N

Purta opinci și-l chema Ion,
și cunoscut-a truda, birul ucigaș și hula:
cînd trecea pe drum vr-un grof ori vr-un baron,
își lua dela o poștă de pe cap căciula...

Din străfund de vremi venea cu pas domol,
cu răbdare aspră cum e piatra:
la luptă și-n furtuni, cu pieptul gol,
dîrz apăra hotarele și vatra...

Ducea pe umeri țara și pe toți ai ei,
dar nu-i părea că face lucru mare;
cădea-n război pentru străini mișei
și nu se văeta că n-au ai lui acasă de mîncare...

Nu știa pe-atunci el, preasmeritul Ion,
că spicul lui de grîu și firul lui de păpușoi,
îi pot îngenunchea pe grof și pe baron,
că sînt mai tari ca orice oaste gata de război...

Și nu-și da sama de tot cerul ce e-n el,
și pe care-l duce peste veacuri înainte
în lupte necurmate, printre fier și-oțel,
peste străvechi și proaspete morminte...

În a vieții bătălie fără de sfîrșit,
învățat din veac în veac a pierde, --
iată-l pe Ion peste Nistru pornit,
cu pas ca de fulger, cu inima verde...

Pămîntul întreg să se mire începe
și se uită la Ion cum năvalnic înfruntă,
potopul cel roșu din fierberi de stepe,
în goana lui surdă, neghioabă și cruntă...

Culcat-a în drumu-i potrivnici destui,
svîrlindu-i năprasnic peste hotare,
dar cheile țării, pe minile-oricui,
deschis-au larg porțile spre soare-răsare...

Lecția X

Curteni cu văz ciunt, cu mințile strîmbe,
plecară vulpește frunți reci în noroi,
și ale stepelor hoarde, în sălbatece trîmbe,
năvăliră flămînde, și oarbe, spre noi...

Și pusu-ne-au neamul în lanțuri, deavalma,
dela opincă și pînă la vlădică:
Siberia îi mîncă pe muncitorii cu palma,
cînd mușcați de mînie dîrji fruntea-și ridică...

Ciocoi cei negri, cu cei roșii, la pîndă,
pe tundra lui Ion ca lăeții se ceartă;
vrere-ar de-acuma pentru veacuri să-l vîndă,
odată cu țara cu granița spartă...

Unii de-aproape și alții, de departe,
la colțuri de uliți isprava și-o urlă;
Ion singur rămas-a, dîrz, gata de moarte,
pe-ogoare s-aștepte a răsmeriței surlă...

El nu-și poate strînge moșia-n desagi,
și munții, și codrii, și Dunărea-n glugă,
și-n traistă cu casa și mormintele dragi,
ca orice adus-de-vînturi, să fugă...

Și-ajuns-a Ion iarăși rob în propria-i țară,
pravili să-i scrie orice roșu haihui,
dar, trecut prin potopul ce s-apropie iară,
va ține-a țării cheie doar strînsă-n pumnii lui...

* * *

ARON COTRUȘ

VIII. Numărul satelor electrificate, pe regiuni.

	Existent la sfârșitul anului 1962.	Din care elec- trificate în perioada 1951- 1962.
R. S. România	4,601	3,752
Regiunea Argeș	429	368
Regiunea Bacău	301	270
Regiunea Banat	416	326
Regiunea Brașov	343	224
Regiunea București	440	336
Regiunea Cluj	316	269
Regiunea Crișana	183	154
Regiunea Dobrogea	239	232
Regiunea Galați	190	172
Regiunea Hunedoara	271	190
Regiunea Iași	138	134
Regiunea Maramureș	132	106
Regiunea Mureș- Autonomă Maghiară	219	165
Regiunea Oltenia	368	326
Regiunea Ploiești	462	336
Regiunea Suceava	154	144

Lecția X

IX. Exportul principalelor mărfuri în anii 1958, 1960 și 1962.

	1958	1960	1962
Motoare electrice	19,561	24,965	35,203
Tractoare	1,362	4,526	4,539
Excavatoare	-	36	121
Strunguri	310	259	581
Vagoane de marfă și cisterne	2,115	3,474	2,086
Rulmenți	144,6	276,7	1,425,8
Mineriu de mangan	78,8	66,6	72,1
Bauxită	37,0	88,1	15,0
Tevi din metale feroase	37,6	151,0	205,1
Benzine	2,257,9	2,465,8	1,871,1
Petroluri	666,8	675,7	601,5
Motorină	1,479,5	1,286,3	1,647,8
Păcură	1,551,7	1,229,4	1,467,8
Uleiuri minerale	94,5	211,4	204,9
Gaz metan	-	203,7	204,5
Sodă caustică	10,8	30,6	92,1
Carbid	22,1	23,3	18,1
Ciment	1,218,1	959,2	986,5
Geamuri	3,845,5	5,810,2	5,132,1
Cherestea de rășinoase	835,5	867,8	953,7
Celuloză	-	-	28,9
Hîrtie	9,2	8,5	4,0
Lînă	0,7	1,1	0,9
Covoare	114,7	381,4	230,4
Cereale	476,2	731,0	1,067,9
Legume proaspete	12,4	25,3	71,1
Cartofi	4,3	27,4	20,9
Fructe proaspete	14,5	19,6	42,8
Zahăr	-	76,7	310,8
Vinuri	38,3	42,6	20,7
Sare de bucătărie	131,1	188,3	291,8

X. Importul principalelor mărfuri în anii 1958, 1960 și 1962

	1958	1960	1962
Motoare electrice	523	1,225	905
Utilaj minier	2,2	7,6	19,5
Utilaj pentru industria chimică			
Utilaj agricol	3,7	12,2	30,2
Autobuze	18,1	43,5	42,0
Autoturisme	14	151	101
Motociclete	751	1,186	2,317
(inclusive motorete)			
Rulmenți	9,320	39,231	19,365
Mineriu de fier	1,8	1,6	4,5
Cocs metalurgic	725,8	917,1	1,920,0
Cabluri și conductori	616,1	665,8	718,7
Medicament	22,6	45,5	43,3
Cauciuc natural	28,1	23,3	27,7
Cauciuc sintetic	5,3	9,3	13,8
Anvelope, camere	6,1	9,2	12,4
Cărămizi refractare	138,4	204,6	270,9
Hârtie	22,2	39,3	43,8
Aparate de radio	4,6	8,3	11,6
Televizoare	42,1	8,9	41,5
Ceasuri obișnuite	21,4	29,3	32,3
Fire de bumbac	5,8	21,0	15,0
Încălțăminte de cauciuc	3,2	3,6	2,8
Orez	1,220,9	817,9	311,6
Fruite citrice	17,0	13,5	23,1
Cacao	7,9	15,5	21,1
Animale de reproducție	475,0	2,772,0	2,478,0
Filme de cinematograf	351	7,017	1,706
	4,1	6,4	6,4

Lecția X

XI. Puterea instalată a grupurilor electrogene și producție de energie electrică în anii 1938, 1950, 1960 și 1962.

	1938	1950	1960	1962
Puterea instalată				
Totală - mi kW	501	740	1,779	2,099
termoelectrică - mi kW	453	---	1,569	1,791
hidroelectrică - mi kW	48	---	210	308
Pe locuitor	32,1	45,4	96,7	112,4
Producția de energie electrică				
Totală - mil. kWh	1,130	2,113	7,650	10,087
termoelectrică - mil. kWh	982	1,944	7,253	9,435
hidroelectrică - mil. kWh	148	169	397	652
Pe locuitor - kWh	72,4	129,5	415,7	539,9

XII. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:

- a. Revoluția industrială din Statele Unite.
- b. Comerțul exterior al Statelor Unite.
- c. Ar trebui mărite sau micșorate tarifele vamale?
- d. În ce măsură poate un stat să încurajeze industria?

2. Vă rog să citiți articolul „Dezvoltarea și modernizarea rețelei comerciale” și să fiți pregătiți să vorbiți despre acest articol, liber, în clasă.

Dezvoltarea și modernizarea rețelei comerciale.

Acest articol a fost publicat de ziarul „Scînteia” în 27 martie, anul 1966.

Măsurile inițiate de partid și guvern pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și cultural al oamenilor muncii, au determinat creșterea volumului circulației mărfurilor, lărgirea sortimentelor, dezvoltarea rețelei comerciale și de alimentație publică, creșterea exigenței cumpărătorilor față de calitatea mărfurilor, introducerea unor forme moderne, operative, de deservire a cetățenilor. Pentru a asigura o aprovizionare corespunzătoare a unităților și pentru a satisface cererea de consum a populației, un rol principal îl are acțiunea de dezvoltare a rețelei comerciale, prin construirea de noi unități, preluarea fostelor vaduri comerciale, și dotarea lor cu utilaj și mobilier modern. Se urmărește în același timp o amplasare cât mai judicioasă a unităților comerciale în noile cartiere de locuințe cât și în cartierele periferice, unde rețeaua de desfacere cu amănuntul nu este dezvoltată îndeajuns.

Dacă în anul 1959 funcționau în regiunea Oltenia un număr de 3 059 unități cu o suprafață comercială utilă de 195 484 mp, la 31 decembrie 1965 existau 3 250 unități cu o suprafață de 236 895 mp. S-au construit și dat în folosință 187 de unități comerciale noi cu o suprafață utilă de 41 411 mp. Numai în cadrul sistemii locale au luat ființă 9 complexe comerciale în orașele Craiova, Tg. Jiu, Motru și modernizarea celor existente în centrele muncitorești, la care se mai adaugă și magazinele nou construite la parterul blocurilor, totalizând peste 87 unități. În acest an, se

Lecția X

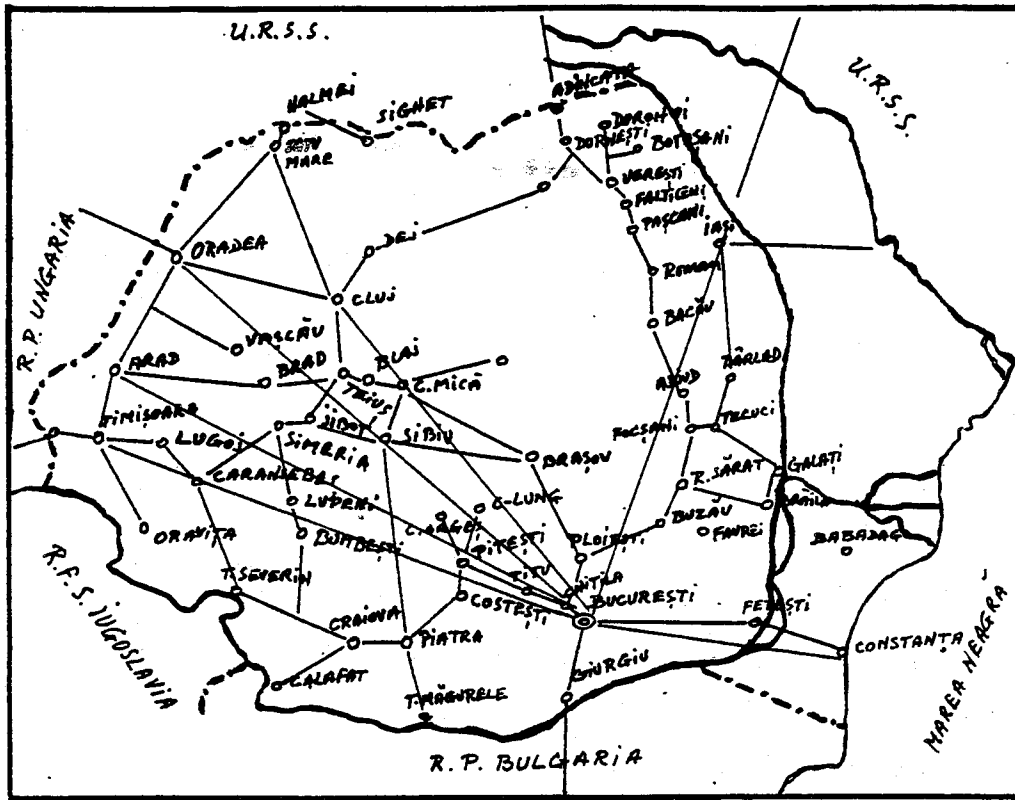
vor mai da în folosință încă 4 complexe comerciale și un punct comercial la Craiova, Tg. Jiu, Tr. Severin și Motru cu o suprafață totală de peste 6 000 mp.

Paralel cu dezvoltarea rețelei comerciale, o atenție deosebită s-a acordat și acțiunii de amenajare și modernizare a unităților existente (a căror structură constructivă s-a pretat la aceasta), urmărinduse pe lângă schimbarea aspectului de prezentare și realizarea unei eficiențe economice sporite, prin introducerea noilor forme de vânzare. Astfel, în ultimii ani în cadrul sistemului local din cele 1 099 unități existente la 550 s-au executat lucrări de reamenajare și modernizare, la 167 s-a introdus mobilier nou, la 914 unități se practică sistemul de vânzare cu plata directă. Prin lucrări de amenajare și de modernizare s-au organizat 19 magazine alimentare cu autoservire, iar la 97 unități a fost introdusă expunerea deschisă a mărfurilor, asigurându-se astfel o mai bună servire a populației.

În acțiunea de modernizare și organizare a rețelei comerciale s-au semnalat însă și unele deficiențe legate în special de durata mare a executării lucrărilor la unele unități și de lipsa unor tipuri de unități cu specific local apreciate de consumatori.

Comerțul are obligația de a da în folosință toate spațiile comerciale prevăzute în noile cartiere o dată cu ansamblurile de locuințe. Din păcate, însă, fie din lipsa fondurilor de investiții, fie din întârzierea executării lucrărilor, acestea nu au putut fi puse în funcțiune întotdeauna, la termenul planificat. Astfel, complexul comercial nr. 7 planificat a se deschide la sfârșitul anului 1965, în cartierul Brazda lui Novac -- unde s-au construit peste 2 380 apartamente - nu a fost încă terminat. Aceeași situație se prezintă la punctul comercial "Crișana" din Tr. Severin, unde T.R.C. Oltenia nu s-a achitat de obligațiile contractuale, întârziind mult punerea în funcțiune a acestui spațiu comercial. Termenele de realizare au fost cu mult depășite și din cauza faptului că întreprinderile locale de prestări servicii și construcții nu au fost profilate pentru executarea lucrărilor de modernizare și amenajarea unităților comerciale. Dar în principal, lipsurile acestea s-au datorat faptului că nu am luat la timp măsurile ce se impuneau pentru recuperarea rămânerii în urmă.

De aceea, pentru anul 1966 s-au luat măsuri să se asigure contractarea integrală încă de la începutul anului a lucrărilor prevăzute a se executa la unitățile comerciale de către întreprinderile constructoare locale pe baza unui plan cu termene concrete, aprobat de Comitetul Executiv al Sfatului Popular Regional și care, periodic, se analizează și se urmărește de către organele locale.

I. Căile de comunicații în R. S. România.

Pentru ca o țară să-și pună în valoare bogățiile, are nevoie printre altele și de o rețea de drumuri, de căi ferate și râuri navigabile, cât mai întinsă și cât mai deasă. Căile de comunicații care trec prin R. S. România, pe de o parte servesc la stimularea producției interne, prin dezvoltarea diferitelor regiuni ale țării, pe de altă parte, joacă un rol important în comunicațiile de transit, fiind legate de căile de comunicații ale țărilor vecine.

Lecția XI

După felul lor, căile de comunicații se pot împărți astfel:

1. Căi de uscat
  - a. Drumuri
    1. Naționale
    2. Regionale
    3. Raionale
    4. Comunale
  - b. Căi ferate
    1. Cu ecartament normal
    2. Cu ecartament îngust
2. Căi de apă
  - a. Fluviale
  - b. Maritime
3. Căi aeriene.

Căile de uscat.

Drumuri. R. S. România are mai multe șosele naționale, care fac legătura cu țările vecine. O șosea importantă este șoseaua Berlin-Praga-Budapesta-București-Giurgiu-Sofia-Istambul. Șoseaua aceasta intră în R. S. România la Oradea, trece prin Huedin, Cluj, Turda, Alba Iulia, Sibiu, Făgăraș, Brașov, Predeal, Ploiești și București.

Șoseaua Atena-Belgrad-București trece granița la Moravița în Banat, apoi trece prin: Timișoara, Lugoj, Caransebeș, Turnu Severin, Craiova, Caracal, Roșiorii de Vede, Alexandria și București.

Șoseaua Istambul-Sofia-București trece Dunărea la Giurgiu peste podul „Prietenii” la Ruse, apoi prin Sofia merge la Istambul.

Șoseaua București-Varșovia, trece prin: Ploiești, Buzău, Focșani, Adjud, Bacău, Roman, Fălticeni, Suceava și trece granița la Siret spre Cernăuți-Varșovia.

Șoselele regionale sînt șoselele care fac legătura între diferitele regiuni ale țării. În general, nu sînt asfaltate și nu sînt prea bune, însă sînt pasabile tot timpul anului.

Drumurile raionale și comunale de obicei nu sînt asfaltate, nu sînt prea bune și uneori, toamna sau iarna nu sînt pasabile pentru auto vehicule. Circulația se face cu căruța sau cu sania.

Căile ferate.

Căi ferate cu ecartament normal. Rețeaua de căi ferate din R. S. România nu este prea dezvoltată în comparație cu țările din Vest-ul Europei.

O cale ferată importantă este cea care vine de la Belgrad, intră în R. S. România pe la Jimbolia în Banat și trece prin Timișoara, Lugoj, Turnu Severin, Craiova, Pitești, București, Ploiești, Buzău, Bacău, Roman, Cernăuți și merge pînă la Varșovia în Polonia. Porțiuni întregi din această linie sînt duble.

O altă cale ferată importantă este cea care vine de la Budapesta, intră în R. S. România pe la Oradea Mare. Trece prin Cluj, Copșa Mică, Brașov, Ploiești, București, Giurgiu și de aici prin Sofia la Istanbul.

O altă cale ferată este cea care vine de la Budapesta, intră în R. S. România pe la Curtici și merge prin Arad, Sibiu, Făgăraș la Brașov și București.

Din aceste linii ferate principale, se desfac altele secundare care fac legătura între orașele principale ale țării. Astfel, de la Buzău se desface linia Brăila, Galați, Bîrlad, Iași care după ce trece râul Prut se îndreaptă spre Kiev și Moscova.

O altă linie ferată importantă este linia București, Ciulnița, Fetești, Cernavodă, Constanța.

În R. S. România, căile ferate sînt proprietatea statului. Căi ferate cu ecartament îngust. R. S. România are aproximativ 700 km de căi ferate cu ecartament îngust, mai ales în regiunile de munte. Sînt întrebuițate mai ales pentru exploatarea lemnului și a depozitelor de minereuri.

Căi de apă.

Fluviale. Cea mai importantă cale de apă din R. S. România este Dunărea. Dunărea este navigabilă de la Passau, în R. F. Germană pînă la Sulina, unde se varsă în Marea Neagră. Dunărea trece prin opt țări (R. F. Germană, Austria, Cehoslovacia, Ungaria, Jugoslavia, Bulgaria, România și Rusia) și prin trei capitale: Viena, Budapesta și Belgrad.

Prin canalul de la Altmuhl, Dunărea face legătură cu Rinul și Marea Nordului.

De la Baziaș la Sulina, Dunărea are o lungime de 1,075 km. Vasele maritime cu un pescaj de 21 de picioare, pot naviga de la Sulina pînă la Galați și Brăila, vasele fluviale cu un pescaj de 6 picioare însă, pot naviga tot cursul Dunării.

R. S. România, menține curse regulate de pasageri pe Dunăre de la Baziaș la Sulina însă majoritatea vaselor fluviale sînt vase comerciale, remorchere, șleperi, etc.

Maritime. R. S. România menține curse regulate de pasageri cu întreg bazinul Mediteranean și cu Orientul Mijlociu. Vasele românești se opresc la Istanbul, Alexandria,

Lecția XI

Iaffa, Neapole, Marsilia, etc. De asemenea, R. S. România menține curse regulate de pasageri cu Rusia, între Constanța și Odesa, marele port rusesc la Marea Neagră.

Căi aeriene. Transporturile cu avionul se fac de către societatea TAROM. Majoritatea avioanelor TAROM sînt de fabricație rusească, Iliușin 18, cu două motoare. R. S. România menține legături aeriene directe cu: Moscova, Budapesta, Praga, Varșovia, Sofia, Belgrad, Berlin (R. D. Germană), Copenhaga, Atena și Bruxelles.

Orașele principale ale țării, Constanța, Galați, Iași, Cluj, Timișoara, Brașov, etc. de asemenea sînt în legătură aeriană cu orașul București.

Poartă sculptată, Cislău-Ploiești.

II. Întrebări:

1. Servesc căile de comunicații la stimularea producției interne a unei țări?
2. După felul lor, cum pot fi împărțite căile de comunicații?
3. Care este deosebirea dintre o șesea națională și una regională?
4. Ce fel de ecartament au căile ferate din R. S. România?
5. În care regiuni din R. S. România se găsesc căi ferate cu ecartament îngust?
6. Ce fel de vase navighează pe Dunăre?
7. Poate un vas cu un pescaj de 21 picioare naviga de la Sulina la Turnu Severin?
8. Menține R. S. România curse regulate de pasageri cu vase maritime în întreg bazinul Mediteranean și cu Orientul Mijlociu?
9. Ce fel de avioane întrebuițează societatea de transporturi aeriene „TAROM”?
10. Cu care capitale europene menține „TAROM” legături directe?
11. Care orașe din R. S. România sînt în legătură aeriană directă cu orașul București?
12. Ce mijloc de transport ai întrebuița dacă ai vizita R. S. România?

Lecția XI

III. Teme pentru ora de aplicație.

1. Teme pentru discuții libere.

- a. Dezvoltarea căilor ferate în Statele Unite.
- b. Sistemul de autostrăzi din Statele Unite.
- c. Dezvoltarea căilor aeriene în Statele Unite.
- d. Navigația fluvială în Statele Unite.

2. Ziare și publicații în R. S. România.

Primul ziar românesc „Curierul Român” a apărut în anul 1829 în Muntenia, când Dinicu Golescu a obținut un permis din partea guvernului. Ziarul „Curierul Român” a fost editat și publicat sub direcția lui Ion Eliade Rădulescu.

Curînd după publicarea ziarului „Curierul Român” în Muntenia, apare la Iași ziarul „Albina Românească” editat și publicat de Gheorghe Asachi.

În anul 1840, sub direcția lui Mihail Kogălniceanu, apar ziarele „Gazeta Transilvaniei” și „Dacia Literară”. În acelaș timp, Nicolae Bălcescu publică „Magazinul Istoric pentru Dacia”.

În anul 1848, D. Bolintineanu publică la București ziarul „Poporul Suveran” iar C. A. Rosetti publică ziarul „Pruncul Român”.

În anul 1857, apare la București ziarul „Românul” care a dus lupta pentru unirea celor două Principate: Muntenia și Moldova.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea apar numeroase reviste literare și științifice. Cea mai cunoscută „Contemporanul” apare la Iași în anul 1881. Între colaboratorii mai importanți au fost oameni ca: Dobrogeanu Gherea, Traian Demetrescu, C. Mille, A. Bacalbașa etc. Alte reviste din perioada aceasta au fost: Literatura și Știința, Pagini Literare, Viitorul Social, Viața Nouă, etc.

Cel mai mare și cel mai cunoscut ziar românesc „Universul” a fost publicat în anul 1884, iar în anul 1888 și-a făcut apariția ziarul „Adevărul”. Ziarele „Curentul” și „Cuvîntul” au fost publicate după războiul întâi mondial.

Menționăm de asemenea ziarele „Dreptatea” organul partidului Național Țărănesc, „Viitorul” organul partidului Național Liberal, „Dimineața”, etc.

Curînd după 23 august, 1944, toate aceste ziare au încetat de a mai apare, fiind înlocuite de ziare comuniste ca:

"Scînteia", "România Liberă", "Scînteia Tineretului", "Munca", "Elöre", ziar în limba maghiară, "Neur Weg" ziar în limba germană și "Pravda" ziare în limba sîrbă.

R. S. România publică astăzi aproximativ 300 de ziare, reviste și publicații de tot felul, atît în limba română cît și în limbile diferitelor minorități: 16 publicații în limba ucraineană, 2 publicații în limba sîrbă, etc.

Guvernul de la București afirmă că circulația totală zilnică a publicațiilor de tot felul ajunge la 2,500,000 exemplare zilnic iar că ziarul oficial al partidului comunist "Scînteia" apare în peste 1,000,000 exemplare zilnic.

Revistele mai importante publicate de guvernul de la București sînt: "Gazeta literară", "Contemporanul" și "Viața Românească". Revista "Utunk" (our road) este publicată în limba maghiară, "Neue Literatur" este publicată în limba germană și "Novi Jivod" este publicată în limba sîrbă.

Agenția de presă "Agerpres" publică buletine de știri în limba engleză, rusă, germană, franceză și spaniolă.

Pod peste Dunăre: Fetești-Cernavodă.

IV. Lectură

Articolul acesta a fost publicat de ziarul „România Liberă” din 18 martie anul 1956.

Conducătorii auto despre drumurile publice.
Insemnări din regiunea Hunedoara.

În regiunea Hunedoara, proporția drumurilor modernizate crește necontenit. Unele măsuri, inițiate în ultima vreme pentru buna gospodărire a drumurilor s-au soldat cu rezultate favorabile. Au fost asfaltate șoselele: Simeria - Crivadia, Hațeg - Sarmizegetusa și Deva - Brad, iar acțiunea continuă. În momentul de față se execută lucrări de modernizare pe șoselele Ilia - Săvârșin, Crivadia - Petroșeni Brad - Vașcău și altele. Paralel cu asfaltarea unor șosele naționale, s-au executat lucrări de întreținere și modernizare la o serie de drumuri locale. Dar să nu ne grăbim cu aprecierile și să dăm mai bine cuvântul unor oameni care au tangență cu drumurile hunedorene și gospodării lor.

In preajma șantierelor

-- În regiunea noastră sînt multe drumuri bune -- spune șoferul EMIL JULA. Cu o excepție, toate raioanele sînt legate prin șosele asfaltate. Bunele aprecieri nu sînt valabile însă pentru toate drumurile. Cînd pornesc în cursă spre Valea Jiului mă gîndesc îngrijorat la șoseaua Crivadia.

-- Petroșeni. Acolo se lucrează la modernizarea șoselei, dar nu există grijă pentru asigurarea bunei circulații în aceste condiții. Pe porțiuni însemnate, vechea șosea e defundată: distrusă de mașinile șantierului și plină de gropi. După cum gîndesc eu n-ar trebui să fie așa.

Consemnînd părerea șoferului Jula, precizăm că ea nu trebuie limitată doar la șoseaua amintită. În general constructorii de drumuri și unele sfaturi populare manifestă puțină grijă pentru condițiile de circulație în preajma sau în incinta șantierelor de drumuri. Uneori, măsurile se rezumă la fixarea unei tăblițe pe care scrie cu litere mari: Atenție, șantier! Ocolirea prin dreapta! etc.

„Gazde” neprimitoare

Aceste cuvinte se potrivesc atît pentru anumite drumuri cît și pentru unii gospodari:

-- Situația drumurilor diferă mult de la un raion la altul - ne-a spus șoferul MIHUȚ LOGHIN. Uneori preferăm să ocolim zeci de kilometri, de cît să ajungem pe unele drumuri raionale sau comunale. În ultimele luni am călătorit mult pe drumurile locale, dar foarte rar am văzut vreun cantonier care să astupe gropile sau să facă alte lucrări mici de întreținere. Înseamnă că nu se folosește suficient de bine timpul favorabil pentru asemenea lucrări și nu există suficientă grijă pentru soarta drumurilor.

De la șoferul Mihuț Loghin și de la alți tovarăși ai săi am aflat aprecieri nu prea bune despre drumurile Alba Iulia -- Zlatna, Șoimuș -- Certej, Gioagiu -- Balșa și altele. Semnificativă este și o scurtă relatare făcută de tovarășul A. DEVEANU, directorul Direcției regionale de transporturi auto.

-- Noi sîntem învinuiți uneori că avem pretenții exagerate față de calitatea drumurilor, dar nu putem fi altfel atunci cînd e vorba de viața mașinilor. Căutînd să satisfacem pretențiile îndreptățite ale cetățenilor privind transportul în comun am pus în circulație zeci și sute de autobuze și deschidem noi trasee. În anumite cazuri însă, condamnăm mașinile la distrugere prematură. Anul acesta am fost puși în situația să suspendăm autobuzele de pe traseele Deva -- Brănișca -- Furcșoara, Hăpria -- Straja și altele din cauza drumurilor care nu sînt bine întreținute. De fapt sînt numai cîteva exemple. Foarte greu se circulă și pe drumurile Ilia-Visca, Gurasada -- Cărmăzănești, Sebeș -- Jina, Hațeg -- Silvașul Inferior și altele. În această privință sfaturile populare nu iau măsuri eficiente. Sîntem solicitați să deschidem noi trasee de autobuze, dar nu se întreprind acțiuni pentru gospodărirea drumurilor. Cred că această problemă trebuie să fie tratată cu mai multă răspundere de către comitetele executive ale sfaturilor populare.

V. Lectură.

Articolul acesta a fost publicat de ziarul „Scînteia” din 5 iunie 1965.

TRANSPORTURI ȘI TELECOMUNICAȚII

Realizarea programului de dezvoltare a economiei naționale face necesară sporirea corespunzătoare a capacităților de transport și telecomunicații. Volumul total al transporturilor de mărfuri cu mijloace de deservire generală va crește în 1970 cu 55--60 la sută față de 1965.

1. Transportul pe calea ferată va avea un rol preponderent în satisfacerea transporturilor pe distanțe mijlocii și mari. Acțiunea de modernizare a transportului feroviar va fi continuată în ritm susținut, în primul rînd prin înlocuirea tracțiunii cu abur, care va ajunge în 1970 la mai puțin de un sfert din traficul total feroviar. Tracțiunea Diesel se va extinde, în afara liniilor principale, la deservirea trenurilor pe linii secundare și a activității în stații; în acest scop calea ferată va fi dotată cu locomotive Diesel de diferite tipuri fabricate în țară. În această perioadă se va termina electrificarea liniei duble Brașov-București și se va electrifica linia Craiova-Caransebeș-Cîlnic.

Parcul de vagoane va fi dotat cu vagoane de marfă de mare capacitate și vagoane de călători cu un grad superior de confort. Mecanizarea și automatizarea proceselor de exploatare se vor realiza prin extinderea centralizării electrodinamice a stațiilor, a blocului automat de linie și a conducerii centralizate a circulației, precum și prin introducerea unor utilaje moderne necesare lucrărilor de întreținere și reparare a liniilor de cale ferată, manipularii mărfurilor și altor operațiuni cu volum mare de muncă.

2. Parcul auto de folosință generală va fi dotat cu circa 34 000 camioane de diferite tipuri; se va lărgi sfera de activitate a traficului de mărfuri interurban. În scopul ridicării eficienței transporturilor auto, dotarea parcului se va face cu autovehicule și remorci cu capacități mari de încărcare, specializate după natura mărfurilor transportate. În vederea satisfacerii nevoilor populației, se prevede dezvoltarea transporturilor auto interurbane de călători prin extinderea traseelor și deservirea mai completă a celor existente.

Dezvoltarea transporturilor auto face necesară continuarea acțiunii de îmbunătățire a drumurilor, în cadrul căreia se prevede modernizarea a circa 3 000 km de drumuri cu trafic intens și aplicarea de îmbrăcămînți asfaltice ușoare pe aproape 5 000 km drumuri cu trafic mai scăzut. În aceste condiții, la finele anului 1970 va fi modernizată în cea mai mare parte rețeaua de drumuri naționale.

3. Capacitatea flotei maritime va crește cu circa 420 mii tone prin înzestrarea cu nave mineraliere, tancuri petroliere, cargouri de mărfuri generale etc., cu eficiență economică ridicată în efectuarea transporturilor pe distanțe mari.

Flota fluvială va fi în continuare înzestrată cu diferite tipuri de vase. Va fi sporită capacitatea portuară în principal prin terminarea sistematizării portului Constanța în limitele actuale și continuarea în ritm susținut a lucrărilor de extindere spre sud a acestui port, astfel ca pînă în 1970 să se execute digurile de adăpostire și o parte din lucrările interioare. Porturile maritime și fluviale vor fi dotate cu noi utilaje pentru mecanizarea manipulării mărfurilor.

4. Creșteri importante se prevăd în transporturile aeriene de călători, în special în traficul internațional, dotîndu-se aviația civilă cu avioane moderne de viteză și capacitate sporite. În vederea deservirii în mai bune condiții a traficului, se va amenaja un nou aeroport în București pentru transporturi internaționale și se vor executa amenajările necesare pe alte aeroporturi din țară.

5. În domeniul telecomunicațiilor pentru satisfacerea nevoilor crescînde ale economiei și populației, se prevede extinderea capacității centralelor telefonice automate urbane, în primul rînd în principalele orașe și centre industriale. În această perioadă va începe acțiunea de automatizare a telefoniei interurbane, se va realiza automatizarea legăturilor telefonice interurbane între localitățile cu trafic intens și se va extinde rețeaua de cabluri telefonice interurbane, asigurîndu-se legătura prin cablu a Capitalei cu majoritatea centrelor regionale.

Lecția XI

VI. Poezie.

Hora Unirii.

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română,
Să-nvîrtim hora frăției
Pe pământul României.

Iarba rea din holde piară,
Piară dușmanii din țară,
Intre noi să nu mai fie
Decît flori și armonie.

Măi Muntene, măi vecine,
Vino să te prinzi cu mine,
Și la viață în unire
Și la moarte cu-nfrățire.

Unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere,
Unde-s doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește.

Amîndoi sîntem de-o mamă,
De-o făptură și de-o samă.
Ca doi brazi într-o tulpină,
Ca doi ochi într-o lumină.

Amîndoi avem un nume,
Amîndoi o soartă-n lume;
Eu ți-s frate, tu-mi ești frate,
În noi doi un suflet bate ....

Lecția XI

Vin-la Milcov cu grăbire
Să-l secăm dintr-o sorbire,
Ca să treacă drumul mare
Pe-ale noastre vechi hotare.

Și să vadă sfântul soare,
Într-o zi de sărbătoare,
Hora noastră cea frățească
Pe câmpia românească.

Vasile Alecsandri.

Lecția XI

VII. -Principali indicatori ai activității întreprinderilor de transport auto, în anii 1955, 1958, 1960 și 1962.

	Anii	Autobuze	Auto-camioane	Mărfuri transportate mii tone	Călători transportați mii călători.
R. S. R.	1955	725	4,051	7,335	19,257
	1958	1,139	7,964	22,241	41,378
	1960	1,939	20,193	56,608	71,757
	1962	2,258	21,657	97,642	96,856

VIII. Lungimea liniilor de cale ferată în exploatare în R. S. România, în anii 1938, 1950 și 1962.

	Anii	Total	Linii cu ecartament normal (1,435 mm)	Linii cu ecartament îngust (sub 1,435 mm)
R. S. România	1938	9,990	9,274	716
	1950	10,853	10,024	752
	1962	11,005	10,267	702

Lecția XI

IX. Lungimea drumurilor din R. S. România, în anii 1956, 1960 și 1962

R.S.R.							
Anii	Total drumuri	din care modernizate.	Drumuri naționale.	din care modernizate.	Drumuri regionale.	Drumuri raionale.	Drumuri comunale.
1956	76,142	3,625	9,682	3,246	9,618	18,829	38,013
1960	76,154	5,883	10,573	5,147	8,815	18,782	37,964
1962	76,658	7,279	11,398	6,088	8,091	18,788	38,381

X. Numărul unităților de poștă, telegraf, telefon, în anii 1950, 1955, 1960, 1962.

	1950	1955	1960	1962
Total unități	1,579	3,352	4,631	5,788
din care:				
în localități rurale	1,343	3,009	4,102	5,227

Lecția XI

XI. Activitatea poștei și telecomunicațiilor în anii 1938, 1950, 1955, 1960 și 1962.

Anul	Correspondență expediată mil. buc.	Ziare și publicații periodice mil. exemplare.	Mesagerii mi buc.	Mandate poștale și telegrafice. mi.	Telegrame expediate . mi.	Abonamente la telefon mi.
1938	202	172	3,677	6,318	3,583	69
1950	146	172	3,254	4,126	4,193	111
1955	214	754	4,046	13,407	4,486	145
1960	288	930	6,468	19,254	4,635	201
1962	332	1,073	7,909	22,070	5,304	237

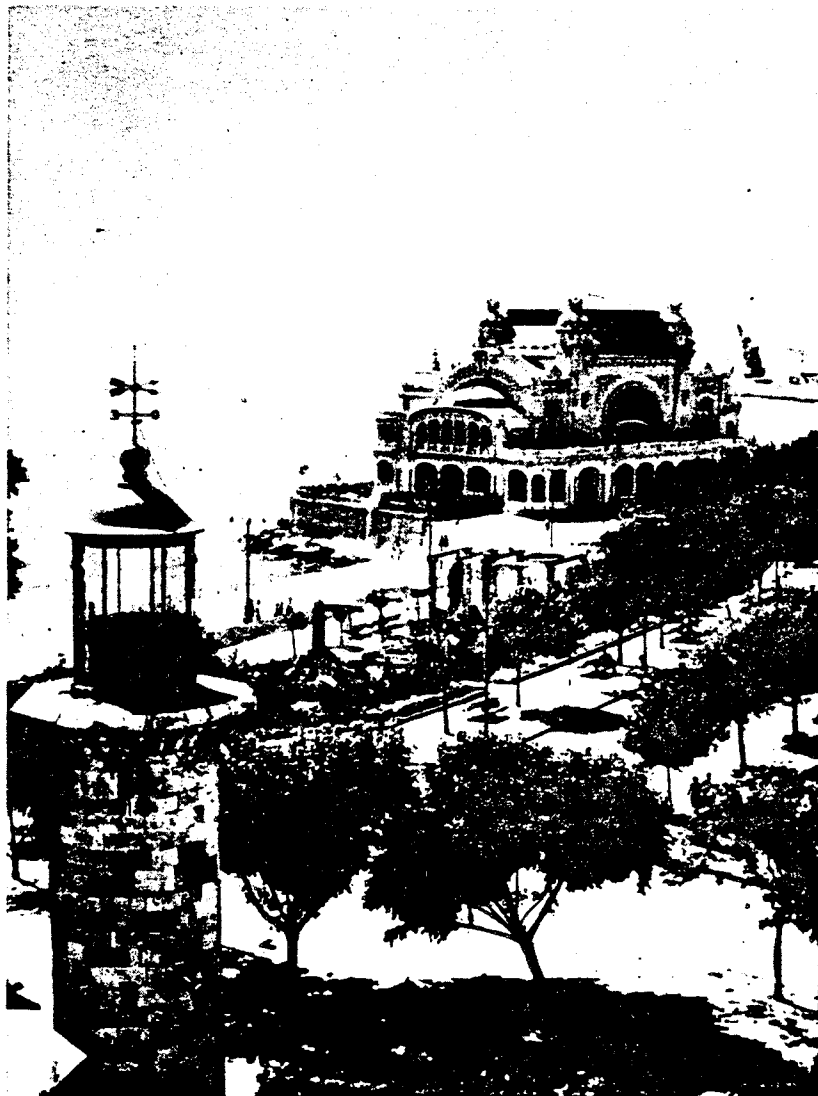
XII. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:

- a. În ce măsură contribuie căile ferate în economia unei țări?
- b. Ce măsuri ar trebui luate de căile ferate americane ca să mărească numărul pasagerilor?
- c. Ce rol joacă fluviul Mississippi în viața economică americană?
- d. Care vor fi căile de comunicații ale viitorului?

2. Pe o hartă a R. S. România vă rog să arătați căile ferate mai importante și șoselele internaționale care trec prin țară.

Lecția XI

Constanța

I. Turismul în R. S. România.

Din punct de vedere turistic, R. S. România oferă turistului venit din străinătate, o varietate de itinera-rii interesante: Delta Dunării, Porțile de Fier, Cheile Bicazului, Mănăstirile din Bucovina și Moldova, etc.

Venind din Italia, prin Iugoslavia, turistul trece granița R. S. România la Stămora-Moravița, și după o călătorie de 400 km ajunge la București, capitala țării. Un atare traseu oferă multe lucruri demne de văzut și o călătorie care în mod normal ar dura câteva ore poate ținea două, trei zile.

Itinerariul Stămora-Moravița - București este extrem de pitoresc datorită peisajului variat și bogat prin care trece șoseaua.

Lecția XII

Soseaua este bine întreținută iar în orașele de-a-lungul traseului turistul poate găsi hotelurile moderne și confortabile. După aproximativ o oră, turistul ajunge la Timișoara, capitala regiunii Banat, oraș așezat pe malurile canalului Bega. Astăzi, orașul Timișoara este un important centru universitar (19 facultăți cu 9,000 studenți), un important oraș industrial și comercial și un oraș cu un bogat trecut istoric și cultural. Foarte puțini turiști străini trec prin Timișoara fără a vizita Castelul lui Ion Huniade.

De la Timișoara, într-o oră, turistul ajunge la Lugoj. Orașelul acesta este un centru de artă românească și de folclor, reprezentativ al regiunii.

La sud de Lugoj, după încă o oră de drum, turistul ajunge la Caransebeș. De la Caransebeș, un drum duce spre Munții Retezatului și Hațeg spre Transilvania, altul duce spre sud, spre Orșova și Porțile de Fier. La 20 de mile de Orșova sînt Băile Herculane, un oraș vechi de 20 de secole, cu izvoare termale cunoscute de pe timpul Romanilor. Tradiția spune că Hercules vizita des această localitate și că puterea lui era datorită apelor termale de aici.

De la Orșova, șoseaua merge de-a-lungul Dunării spre Turnu Severin. Pe un drum tăiat în stîncă, turistul va vizita „Porțile de Fier” unde Dunărea își forțează drumul prin Munții Carpați de la Orșova la Turnu Severin. În unele locuri, Dunărea are o lățime de mai puțin de 150 metri.

La cîțiva kilometri de Orșova, în mijlocul Dunării este insula Ada-Kaleh, destinată să dispară cînd apele Dunării stăvilite de barajul care se construiește la Porțile de Fier vor crea unul din cele mai mari lacuri din Europa.

Urmele primului pod de piatră construit peste Dunăre de Apollodor din Damasc în anul 103 a.d. pot fi văzute la Turnu Severin.

La Craiova (100 km spre est) turistul găsește un oraș în plină dezvoltare, cu numeroase monumente istorice, între care biserica „Sfîntul Dumitru” construită în secolul al XV-lea.

De la Craiova, pe o șosea asfaltată, turistul va trece râul Olt la Slatina și ajunge la Pitești în regiunea Subcarpatică, cu dealurile acoperite de pruni și podgorii.

De la Pitești, drumul se îndreaptă spre București, trecînd prin o mulțime de sate, peste râuri, prin livezi, etc.

II. Întrebări:

1. Oferă R. S. România itinerarii interesante turistului străin venit din străinătate?
2. Unde trece turistul care vine în R. S. România cu mașina, granița?
3. Aproximativ, ce distanță este între Stamora-Moravița și București?
4. Este șoseaua Stamora-Moravița - București bine întreținută?
5. Ce ar putea vizita un turist străin în orașul Timișoara?
6. De ce este important orașelul Lugoj?
7. De când sînt cunoscute izvoarele termale de la Băile Herculane?
8. Ce lățime are fluviul Dunărea la Porțile de Fier?
9. De ce va dispărea insula „Ada-Kaleh”?
10. Ce poate vedea turistul străin la Turnu Severin?
11. Cînd a fost construită biserica „Sf. Dumitru” din Craiova?
12. Descrie drumul de la Craiova la București.

Lecția XII

III. Teme pentru ora de aplicație.

1. Teme pentru discuții libere.

- a. Turismul în Statele Unite.
- b. Locuri de interes istoric în Statele Unite.
- c. Parcurile naționale din Statele Unite.
- d. Ce itinerar ai recomanda unui turist străin care vizitează Statele Unite pentru prima dată?

2. R. S. România: o țară pitorească. În afară de orașul București și Delta Dunării, R. S. România oferă turistului străin numeroase orașe, locuri și regiuni care merită să fie vizitate.

Valea Prahovei, este una din cele mai vizitate regiuni ale R. S. România datorită faptului că este ușor accesibilă de la București, pe șoseaua internațională București-Budapesta.

Valea Prahovei începe propriu zis la Cîmpina unde șoseaua intră în una din cele mai frumoase părți ale văii. Prahova curge printr-o vale îngustă, cu dumbrăvi de o frumusețe rară, cu flori sălbaticice de tot felul, fiind alimentată de pîrae de munte cu apă cristalină și unde găsești formații de roci care amintesc turistului de ruinele castelurilor medievale.

Sinaia, oraș situat la o înălțime de 800-1100 metri este unul din cele mai pitorești orașe din Valea Prahovei. Așezat la poalele Munților Bucegi, se bucură de o climă alpină. Iarna zăpada cade din abundență dar fiind adăpostit de munți, foarte rar se simt vînturile puternice care bat în celelalte regiuni ale țării.

În apropiere de oraș sînt numeroase stațiuni balneare cu ape termale și minerale. Deasupra orașului, pe muntele Furnica, la o altitudine de 1400 m. este hotelul Alpin, care dă turistului o priveliște de neuitat a Văii Prahova.

Tot la Sinaia este Castelul Peleş, fostă reședință regală, astăzi transformat în muzeu.

De la Sinaia, alpiniștii pot urca: Vîrful Cîinelui, Vîrful cu Dor, Caraimanul, Babele, etc. Sinaia este de asemenea un important centru de sporturi de iarnă.

Trecînd prin Poiana Țapului, turistul ajunge la Bușteni, o stațiune balneară la o altitudine de 882 m. Deasupra orașului se ridică Muntele Caraiman (2384 m) pe vîrful

căruia este o cruce înaltă de 46 m ridicată în memoria ostașilor români căzuți în primul război mondial.

Azuga, așezat la confluența râurilor Prahova și Azuga este un vechi centru industrial: fabrica de sticlă, fabrica de postav și fabrica de bere.

Predealul, așezat la o înălțime de 1000-1100 m. între Munții Bucegi și Cîmpia Bîrsei este unul din cele mai frumoase orașe din R. S. România. Adăpostit de munți, Predealul are o climă plăcută (media anuală este de 5 grade centigrade), un aer curat și ape minerale.

Cheile Bicazului (Regiunea Bacău). De la Gheorgheni (Regiunea Autonomă Maghiară) la Bicaz (Regiunea Bacău) este o distanță de aproximativ 37 km. Este regiunea în care râul Bicaz străpunge Munții Carpați în drum spre râul Bistrița în care se varsă. „Cheile Bicazului” are o lungime de aproximativ 10 km și o lățime, în unele locuri, de mai puțin de 20 m. Este o priveliște de neuitat pentru cei care au făcut acest drum.

Mănăstirile din Moldova și Bucovina sînt de asemenea atracții turistice remarcabile prin stilul și frumusețea lor. Unele, cu o vechime de peste 400-500 de ani, au fresce pe zidurile de dinafară, artă neîntîlnită în nici o țară a Europei. Aceste mănăstiri sînt un tezaur al artei vechi românești. Cele mai cunoscute mănăstiri sînt: Bistrița, Văratec, Agapia, Neamț, Sucevița, Putna, Voroneț, etc.

IV. Lectură.

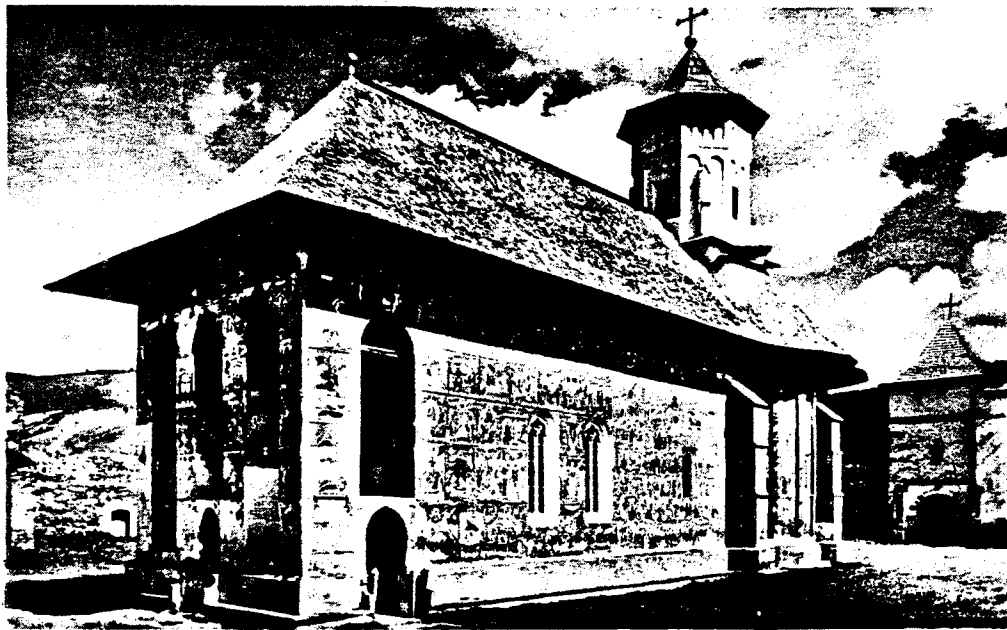
Primăvara în muzeul satului.

Muzeul satului împlinește în luna mai 30 de ani. Pe o suprafață de 10 ha s-au adunat în acest răstimp 62 complexe gospodărești, 222 construcții diferite, mori, pive etc. și peste 17 500 piese de mobilier, ceramică, costume ș.a. În sectorul tehnic au fost aduse două mori de vânt din Dobrogea. Tot pentru acest sector s-a achiziționat o piuă cu întreaga instalație caracteristică pentru tehnica străveche ardelenescă de prelucrare a stofelor. Din satul Chereluș, raionul Ineu, a fost reconstruit în muzeu un complex de locuit, specific așezărilor din Câmpia Transilvaniei, vechi de peste 180 de ani. Inventarul etnografic din colecția muzeului s-a îmbogățit cu mobilier, stâlpi de case, costume din nordul Olteniei și 350 piese de ceramică contemporană din localitățile Tîrgu Jiu, Găleșoia, Oboga ș.a. În acest an, în muzeu se vor reconstrui un complex gospodăresc din Țara Lăpușului și o stîna, cu întreg inventarul, din Munții Retezat.

Atenția principală a cercetătorilor muzeului este îndreptată în prezent către satul de azi. În ultimii doi ani specialiștii au realizat peste 5 000 diapozitive, 1 500 m peliculă de film și mii de fotografii. Constatările făcute vor fi valorificate prin organizarea în incinta muzeului a unei expoziții de fotografii și grafică și prin expunerea unor gospodării care vor oglindi stadiul actual de dezvoltare al tehnicii și arhitecturii construcțiilor sătești.

Anul acesta se vor edita trei albume cu principalele piese expuse, ceramică, creștături în lemn, monografii ale unor complexe gospodărești și un anuar al muzeului.

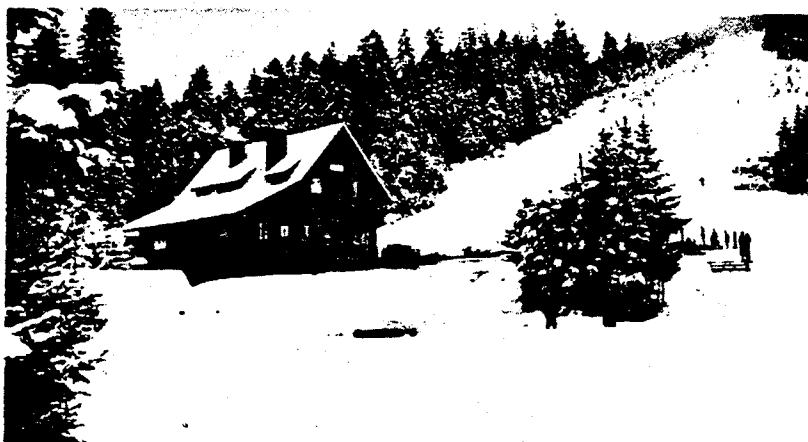
Aprecierile elogiase ale vizitatorilor străini, legăturile cu specialiști etnografi și muzee similare din numeroase țări demonstrează prestigiul de care se bucură Muzeul satului. Bucureștiul a fost ales ca loc de desfășurare a unui simpozion internațional, ce va avea loc în luna septembrie și va dezbate probleme ale cercetării etnografice.

Mănăstirea Moldovița

Lecția XII

V. Poezie.

Bucovina.

Dulce Bucovină,
Veselă grădină.
Cu pomi roditori
Și mândri feciori.
Cuib de păsărele,
Albe sprintenele,
Care-n ochii lor,
Au foc răpitor.

Tu ce ești o floare,
Căzută din soare,
Cu trei alte flori
A tale surori;
Ele către tine
Privesc cu suspine,
Iar tu le zîmbești
Cu zîmbiri cerești,

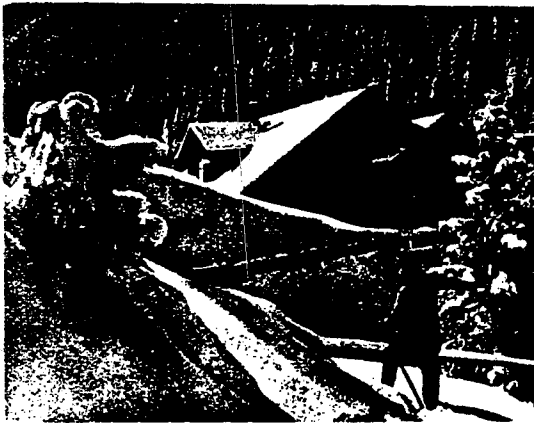
Dulce Bucovină,
Vîntul ce înclină
Cu aripa lui,
Iarba cîmpului,
Naște prin șoptire
Scumpă amintire
De-un trecut frumos,
Scump și glorios.

Lecția XII

Fii în veci voiasă
Pe cât ești de frumoasă.
Fie traiul tău
După gândul meu.
Că cine te vede
Chiar în rai se crede,
Cine-i trecător
Te plînge cu dor.....

Vasile Alecsandri.

Lecția XII

VI. Impărțirea administrativă a României din punct de vedere istoric.

	<u>Provincia.</u>	<u>Capitala.</u>
1.	Banatul	Timișoara
2.	Basarabia	Chișinău
3.	Bucovina.	Cernăuți
4.	Crișana	Oradea Mare
5.	Dobrogea.	Constanța
6.	Maramureș	Satu Mare
7.	Oltenia	Craiova
8.	Muntenia.	București
9.	Moldova	Iași
10.	Transilvania.	Cluj

VII. Impărțirea administrativă a R. S. România
conform Constituției din anul 1952.

<u>Regiunea administrativă.</u>	<u>Capitala.</u>
1. București	București
2. Baia Mare	Baia Mare
3. Bacău	Bacău
4. Constanța	Constanța
5. Cluj	Cluj
6. Craiova	Craiova
7. Galați	Galați
8. Hunedoara	Deva
9. Iași	Iași
10. Oradea	Oradea
11. Ploiești	Ploiești
12. Pitești	Pitești
13. Brașov	Brașov
14. Suceava	Suceava
15. Timișoara	Timișoara
16. Regiunea Autonomă Maghiară	Tîrgu Mureș.

Lecția XII

VIII. Teme pentru lucru acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:

- a. Monumente istorice din Statul meu.
- b. Ce atracții turistice oferă Statul meu turiștilor.
- c. Ce mi-ar plăcea să vizitez în R. S. România.
- d. Ce mi-ar plăcea să vizitez în Statele Unite.